

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİMDE PSİKOLOJİK HİZMETLER ANABİLİM DALI

EĞİTİM PSİKOLOJİSİ PROGRAMI

**TÜRK, BELÇİKALI-TÜRK VE BELÇİKALI ERGENLERİN ALGILADIĞI ANABABA
DAVRANIŞLARI VE DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER AÇISINDAN
KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aylin SALTÜRK

ANKARA

Haziran, 2016

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİMDE PSİKOLOJİK HİZMETLER ANABİLİM DALI
EĞİTİM PSİKOLOJİSİ PROGRAMI

**TÜRK, BELÇİKALI-TÜRK VE BELÇİKALI ERGENLERİN ALGILADIĞI ANABABA
DAVRANIŞLARI VE DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER AÇISINDAN
KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aylin SALTÜRK

Danışman: Doç. Dr. Tülin ŞENER

ANKARA

Haziran, 2016

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼ę¼'ne

Aylin SALT¼RK'¼n hazırladığı "T¼rk, Belçikalı-T¼rk ve Belçikalı Ergenlerin Algıladığı Anababa Davranışları ve Demografik Özellikler Açıısından Karşılaştırılması" başlıklı bu çalışma, j¼rimiz tarafından Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı, Eğitim Psikolojisi Programı'nda Y¼ksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan ..Doç. Dr. T¼lin Sener

.....
T¼lin Sener

¼ye ..Prof. Dr. Seher Serim

.....
Seher Serim

¼ye ..Yrd. Doç. Dr. Yeliz Kındap Tepe

.....
Yeliz Kındap Tepe

ONAY

Bu tez Ankara ¼niversitesi Lisans¼st¼ Eğitim-¼đretim ve Sınav Y¼netmeliđi'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki j¼ri ¼yeleri tarafından ./.../20.... tarihinde uygun g¼r¼lm¼ř ve Enstit¼ Y¼netim Kurulunca .../.../20.... tarihinde kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İsmail G¼VEN
Eğitim Bilimleri Enstit¼s¼ M¼d¼r¼

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Aylin SALTÜRK

ÖZET

TÜRK, BELÇİKALI-TÜRK VE BELÇİKALI ERGENLERİN ALGILADIĞI
ANABABA DAVRANIŞLARI VE DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER AÇISINDAN
KARŞILAŞTIRILMASI

Saltürk, Aylin

Yüksek Lisans, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Tülin Şener

Haziran 2016, xi + 103 Sayfa

Bu çalışmada, algılanan anababa davranışları kapsamında ele alınan psikolojik kontrol, duyarlık ve özerklik desteği boyutlarının; Türk, Belçikalı-Türk ve Belçikalı ergenler arasında kültürlerarası farklılık ve benzerlikler açısından karşılaştırılması amaçlanmıştır. Betimsel model niteliğindeki çalışmanın araştırma grubunu 1082 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma grubunun Türkiye örneklemini Ankara ili Çankaya ve Yenimahalle ilçelerinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 3 farklı ortaöğretim kurumunda öğrenim gören 433 öğrenci oluştururken; Belçika ve Belçikalı-Türk örneklemlerini Belçika'nın Ghent şehri Ledeborg ve Deinze ilçelerinde bulunan 3 farklı ortaöğretim kurumunda öğrenim gören 649 öğrenci oluşturmaktadır. 649 öğrencinin 218'i Belçikalı-Türk ergenleri kapsamaktadır. Araştırma grubuna “Bağlılık ve Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol Ölçeği”, “Algılanan Anababalık Davranışları Ölçeği” ve araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 22.0 paket programında çözümlenmiştir. Verilerin istatistiksel analizi t-testi, ANOVA, Kruskal-Wallis ve Pearson Çarpım Moment Korelasyon Katsayısı teknikleri kullanılarak yapılmıştır. Bu çalışmada Belçikalı-Türk anababaların, Türk ve Belçikalı anababalara kıyasla daha fazla bağlılık ve başarı odaklı psikolojik kontrol uyguladığı sonucuna varılmıştır. Psikolojik kontrolün türe özgü ayrımı incelendiğinde Türk ve Belçikalı-Türk ergenlerin daha fazla bağlılık odaklı psikolojik kontrol algıladıkları görülürken, Belçikalı ergenlerin daha fazla başarı odaklı psikolojik kontrol algıladıkları görülmüştür. Bulgular anababa desteği açısından değerlendirildiğinde, duyarlık ve özerklik desteğini en fazla algılayanların Türk ergenler olduğu sonucuna varılmıştır. Anababalık davranışlarında cinsiyet etkisi bağlılık ve başarı odaklı psikolojik kontrol boyutunda Türk ve Belçikalı örnekleme erkek ergenler lehine, anababa duyarlık ve

özerklik desteği boyutunda ise kızlar lehinedir. Bununla birlikte yaş arttıkça Türk babaların gösterdiği duyarlığın azaldığı, Belçikalı babaların ise özerklik desteği uygulamalarının arttığı saptanmıştır. Son olarak Belçikalı babaların eğitim düzeylerine paralel olarak gösterdikleri özerklik desteğinin de arttığı görölmüştür. Araştırmanın sonuçları bu alanda daha önce yapılan araştırmalar göz önünde bulundurularak değerlendirilmiş ve gelecek araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Anababa Davranışları, Psikolojik Kontrol, Özerklik Desteği, Duyarlılık, Kùltürler Arası

ABSTRACT

COMPARISON OF TURKISH, BELGIAN-TURKISH AND BELGIAN
ADOLESCENTS' PERCEPTIONS ON PARENTAL BEHAVIOURS AND
DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS

Saltürk, Aylin

Master of Education, Department of Psychology in Education

Supervisor: Assoc. Prof. Tülin Şener

June 2016, xi + 103 Pages

This study aimed to compare Turkish, Belgian-Turkish and Belgian adolescents in regard to their perceptions on parental behaviors. 433 Turkish, 431 Belgian and 218 Belgian-Turks adolescents summing up to 1082 were participated. Participants for the research were students studying in three different schools from Çankaya and Yenimahalle, district located in Ankara, Turkey and students studying in three different schools from Ledeborg and Deinze, district located in Ghent, Belgium. Participants were given "Dependency Oriented and Achievement Oriented Psychological Control Scale", "Other Parenting Dimensions Scale" and a "Personal Information Form" prepared by researcher. Results were analyzed with SPSS 22.0. The data was analyzed by t-test, ANOVA, Kruskal-Wallis test and Pearson Product-Moment Correlation techniques. The results indicated that Belgian-Turkish adolescents perceive the highest level of dependency and achievement oriented psychological control. Specifically, Turkish and Belgian-Turkish adolescents reported more dependency oriented psychological control, yet Belgian adolescents reported more on achievement oriented psychological control. The results also showed that Turkish parents got higher scores on autonomy support and responsiveness behaviors. In addition to this, Belgian and Turkish male adolescents reported higher scores on dependency and achievement oriented psychological control and female adolescents reported more parental responsiveness and autonomy support. The results also indicated that the age and paternal responsiveness are inversely proportional in Turkish sample. Similarly, the age and paternal autonomy support are directly proportional in Belgian sample. Only Belgian sample reported that the educational level has an impact on parental behaviors, which was the higher paternal education level promotes higher paternal autonomy

support. The results of this research shows similarities with previous research and finally suggestions were made for future research.

Key Words: Parental Behaviors, Psychological Control, Autonomy Support, Responsiveness, Cross-Cultural

TEŞEKKÜR

Bu çalışma, 2012-2013 yılında Almanya’da yeni mezun bir öğretmen olarak meslek hayatımın ilk yılını geçirdiğim IGS Ludwigshafen Gartenstadt Lisesi’nde kazandığım deneyimlerimin bir yansımasıdır. Bugünkü akademik ilgi alanımın yapılanma sürecine katkıda bulunan tüm öğrencilerime, meslektaşlarıma ve hocalarıma teşekkür borçluyum.

Bu çalışmanın her aşamasında büyük destek olan, yol gösterici önerileri ve yapıcı eleştirileriyle hem kişisel hem de akademik gelişimime katkısı olan, zamanını ve emeklerini (ç)aldığım, kilometrelerce uzaktan bile elini omuzumda hissettiğim, yardımını hiçbir zaman esirgemeyen, tez danışmanlığının ötesinde adeta bir kutup yıldızı olan değerli hocam Doç. Dr. Tülin Şener’e teşekkürlerimi sunarım. Ghent Üniversitesi’ndeki çalışmalarım sırasında olumlu yaklaşımıyla beni motive eden ve tezin planlanmasından raporlaştırılmasına kadar çok önemli katkıları olan değerli hocam Prof. Dr. Bart Soenens’e çok teşekkür ederim. Bu araştırma süresince bana derin bilgileri ve tecrübelerinden yararlanma fırsatı veren sevgili hocalarım Prof. Dr. Seher Sevim, Yrd. Doç. Dr. Deniz Gülleroğlu, Doç. Dr. Aysun Doğan ve Yrd. Doç. Dr. Yeliz Kındap-Tepe’ye teşekkür ederim. Belçika’da araştırmam sürecinde her umutsuzluğa kapıldığımda beni daha ilerisi için motive eden ve güç veren sevgili Mieke Vyncke’ye şükranlarımı ifade etmek isterim.

Hayatım boyunca birçok kişi; ama özellikle ailem benim için güç ve destek kaynağı oldu. Cumhuriyet ışığı altında aydınlık ve çağdaş bir fikir yapısı benimsememe olanak sağlayan, akademik ve kişisel hayatımdaki hedeflerim için beni motive eden, maddi manevi desteklerini asla esirgemeyen babam Metin Saltürk ve annem Nuran Saltürk ile azmi ve başarılarıyla bana ilham veren sevgili kardeşim Aslı Saltürk’e sonsuz sevgi ve minnet duyuyorum.

Aylin Saltürk

Ankara, 2016

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ONAY.....	ii
BİLDİRİM.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
TEŞEKKÜR.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	xi
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu.....	1
1.2 Amaç.....	2
1.3 Önem.....	3
1.4 Sınırlılıklar.....	5
1.5 Tanımlar.....	5
BÖLÜM II.....	7
KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
2.1 Anababalık Davranışlarına İlişkin Sınıflandırmalar.....	7
2.1.1 Anababa Kontrolü.....	10
2.1.2 Anababa Desteği.....	13
2.2 Anababalık Davranışlarını Belirleyen Nedensel Süreçler.....	17
2.2.1 Kültürel Bağlam.....	17
2.2.1.1 Belçika Krallığı ve Türk Göçmen Topluluğu.....	22
2.2.2 Ailenin Yapısal Özellikleri.....	24
2.2.3 Çocuğun Özellikleri.....	26
2.3 İlgili Araştırmalar.....	27
2.3.1 Anababalık Davranışları İle İlgili Araştırmalar.....	27
2.3.2 Anababalık Davranışlarını Belirleyen Nedensel Süreçler İle İlgili Araştırmalar.....	30
BÖLÜM 3.....	36
YÖNTEM.....	36
3.1 Araştırma Modeli.....	36
3.2 Araştırma grubu.....	36
3.3 Veriler ve Toplanması.....	37
3.3.1 Kişisel Bilgi Formu.....	37
3.3.2 Bağlılık ve Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol Ölçeği.....	38

3.3.3 Algılanan Anababalık Davranışları Ölçeği.....	41
3.4 İşlem.....	44
BÖLÜM 4.....	49
BULGULAR VE YORUMLAR	49
4.1 Bulgular.....	49
4.1.1. Algılanan Anababalık Davranışlarında Kültürel Bağlam Etkisine İlişkin Bulgular	49
4.1.2 Algılanan Anababalık Davranışlarında Cinsiyet Etkisine İlişkin Bulgular	51
4.1.3 Algılanan Anababalık Davranışlarında Yaş Etkisine İlişkin Bulgular	54
4.1.4 Algılanan Anababalık Davranışlarında Anne ve Baba Eğitim Düzeyi Etkisine İlişkin Bulgular	55
4.2 Yorumlar	60
4.2.1 Algılanan Anababalık Davranışlarında Kültürel Bağlam Etkisine İlişkin Bulguların Yorumlanması	60
4.2.2. Algılanan Anababalık Davranışlarında Cinsiyet Etkisine İlişkin Bulguların Yorumlanması	64
4.2.3. Algılanan Anababalık Davranışlarında Yaş Etkisine İlişkin Bulguların Yorumlanması	66
4.2.4 Anababalık Davranışlarında Anne ve Baba Eğitim Düzeyi Etkisine İlişkin Bulguların Yorumlanması	67
BÖLÜM 5.....	69
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	69
5.1 Sonuçlar.....	69
5.2 Öneriler.....	70
KAYNAKLAR.....	72
EKLER	90
ÖZGEÇMİŞ.....	103

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge	Sayfa
1. Araştırma Grubunun Demografik Özellikleri	37
2. Bağlılık Ve Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol Ölçeği'nin DFA Sonuçları	39
3. Bağlılık Ve Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol Ölçeği'nin Cronbach Alpha Değerlerine İlişkin Bulgular	40
4. Algılanan Anababalık Davranışları Ölçeği'nin DFA Sonuçları	43
5. Algılanan Anababalık Davranışları Ölçeği'nin Cronbach Alpha Değerlerine İlişkin Bulgular	44
6. Ergenlerin Bağımlı Değişkenlere İlişkin Puanlarının Betimsel İstatistikleri	49
7. Ergenlerin Algıladıkları Anababalık Davranışlarında Kültürel Bağlam Etkisine İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları	50
8. Ergenlerin Algıladıkları Anababa Duyarlık Ve Özerklik Desteği Davranışlarında Cinsiyet Etkisine İlişkin T-Testi Sonuçları	52
9. Ergenlerin Algıladıkları Anababa Bağlılık Ve Başarı Odaklı Psikolojik Kontrolünde Cinsiyet Etkisine İlişkin T-Testi Sonuçları	53
10. Ergenlerin Yaşları İle Algılanan Anababa Duyarlık Ve Özerklik Desteği Davranışları Arasındaki İlişkiye Dair Pearson Momentler Çarpım Katsayıları Sonuçları	54
11. Ergenlerin Yaşları İle Algılanan Anababa Bağlılık Ve Başarı Odaklı Psikolojik Kontrolü Arasındaki İlişkiye Dair Pearson Momentler Çarpım Katsayıları Sonuçları	55
12. Türk Ergenlerin Anne Ve Baba Eğitim Düzeylerine Göre Anne Ve Babalarından Algıladıkları Duyarlık Ve Özerklik Desteği Davranışlara İlişkin Anova Sonuçları	56
13. Türk Ergenlerin Anne Ve Baba Eğitim Düzeylerine Göre Anne Ve Babalarından Algıladıkları Bağlılık Ve Başarı Odaklı Psikolojik Kontrolüne İlişkin Anova Sonuçları	57
14. Belçikalı Ve Belçikalı-Türk Ergenlerin Anne Ve Baba Eğitim Düzeylerine Göre Anne Ve Babalarından Algıladıkları Duyarlık Ve Özerklik Desteği Davranışlarına İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları	58
15. Belçikalı Ve Belçikalı-Türk Ergenlerin Anne Ve Baba Eğitim Düzeylerine Göre Anne Ve Babalarından Algıladıkları Bağlılık Ve Başarı Odaklı Psikolojik Kontrole İlişkin Kruskal Wallis Testi Sonuçları	59

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi tartışılarak açıklanmış, araştırmanın amacı ve önemi ifade edilmiş, sınırlılıklar ortaya konarak araştırmaya ilişkin temel kavramlar tanımlanmıştır.

1.1 Problem Durumu

Gelişim psikolojisi alanında anababalık davranışlarına ilişkin çalışmalar incelendiğinde, kuramsal temelde oluşan fikir birliğine karşılık çeşitli etmenlerden dolayı anababalık örüntülerinde farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu farklılıkların temelinde bireyin ve toplumun kesiştiği en kritik nokta olan aile kurumuna her toplumun kendi kültürel değer ve normları çerçevesinde bir anlam yüklemesinin olduğu söylenebilir. Her kültür kendi tarihi, değer ve normlarını yansıtan aile yapısını oluşturmaktadır. Ancak giderek artan kültürlerarası ilişkiler, aile kurumunun yapısında değişikliklere neden olmaktadır.

Kültürlerarası farklılıkları anlayabilmek için öncelikle kültür olgusunu anlamak gerekir. Kültür, “bir grubun/toplumun üyesi olan bireylerin bilişsel şemalarını etkilemekte, davranış kalıplarını ve tercihlerini biçimlendirmektedir” (A.A. Özdemir, 2014: 351). Dolayısıyla birey, bir taraftan kültür tarafından şekillenirken, bir taraftan içinde bulunduğu kültürü de şekillendirmektedir. Birer birey olarak anababalar da içinde buldukları sosyokültürel bağlamın tarihi, değerleri ve normlarını etkilemekte, aynı zamanda onlardan etkilenmektedir.

Bireyin gelişimi ve kişilik yapısı çevre ve aile aracılığı ile şekillenir. Bireyin kişilik özelliklerini, değer yargılarını, tutum ve davranışlarını etkileyen en önemli etken ailedir. Birey, bulunduğu aile içinde toplumsal rolüne hazırlanır. (Hetherington ve Park, 1986). Aile, bireyi içinde bulunduğu toplum ile uyum içinde yaşaması için gerekli edimleri kazanması konusunda bir rehber niteliği taşır. Bronfenbrenner (1979)’ın Ekolojik Sistem Modeli’ne göre de bireyin gelişimi aile ile başlar ve sosyokültürel bir sistem içinde gerçekleşir. Birey ve çevre karşılıklı bir etkileşim halindedir. Bu sistem, bireyin çevresini saran iç içe geçmiş dört katmandan oluşmaktadır: mikrosistem,

mezosistem, ekzosistem ve makrosistem. Merkezinde bireyin yer aldığı bu katmanlar kendi içlerinde ve birbirleri arasında karşılıklı bir etkileşim halindedir. Her bir katman diğer katmanın etkisi altında şekillenmektedir. İlk katman olan mikrosistem, çocuğun birebir ilişki içinde olduğu okul, kreş, ev gibi ortamları içinde barındıran yapıdır. Çocuğun içine doğduğu çekirdek aile, mikrosistemin temel unsurudur. Aile, okul gibi mikrosistemlerin birbiri ile olan ilişkisi mezosistemde tanımlanır. Eksosistem ise çocuğun doğrudan iletişim kurmadığı sosyal ortamları ele alır. Kültür, bu sistemde diğer katmanları içine alan makro düzeydedir. Sistemin en son halkasını oluşturan sosyal ve kültürel bağlam önce aileyi daha sonra da çocuğu etkileyerek bireylerin gelişim süreçlerini şekillendirir.

İlgili alanyazında 1980 öncesinde anababalık üzerine yapılan tipolojik sınıflandırmaların verdiği kısıtlamalar, anababalığın temelinde yatan karmaşık yapıyı anlamaya yeterli olmadığı gerekçesi ile günümüzde yerini boyut temelli bir anlayışa bırakmıştır. Bu tez kapsamında, klasik sınıflandırmalar yerine boyut temelli olarak anababalık davranışları ele alınmıştır. Bu yaklaşım ile kültürel farklılık ve benzerlikleri ortaya koyarak alanyazına özgün bir katkı sağlanması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Bronfenbrenner (1979)'ın Ekolojik Sistemler Modeli temel alınarak, bireyin gelişimini mikro ve makro düzeyde etkileyen aile ve kültürel bağlam ilişkisi ele alınmıştır. Bu kapsamda Türk, Belçikalı-Türk ve Belçikalı ergenler anababa davranışlarını algılamaları açısından karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma *anababa kontrolü* ve *anababa desteği* alt davranış kategorilerinde yapılmıştır.

1.2 Amaç

Bu çalışmada, algılanan anababa davranışları kapsamında ele alınan *psikolojik kontrol*, *duyarlık* ve *özerklik desteği* boyutlarının; Türk, Belçikalı-Türk ve Belçikalı ergenler arasında kültürlerarası farklılık ve benzerlikler açısından karşılaştırılması amaçlanmaktadır. Bu genel amaç doğrultusunda araştırmada yanıt aranan sorular şu şekilde sıralanmıştır:

1. Türk, Belçikalı-Türk ve Belçikalı ergenler arasında algıladıkları
 - a. başarı ve bağlılık odaklı psikolojik kontrol
 - b. anababa duyarlığı
 - c. özerklik desteği
 açısından manidar bir fark var mıdır?

2. Türk ergenlerin algıladıkları anababa davranışları;
 - a. açısından ergenin cinsiyetine göre manidar bir fark var mıdır?
 - b. ile ergenin yaşı arasında ilişki var mıdır?
 - c. açısından annenin eğitim düzeyine göre manidar bir fark var mıdır?
 - d. açısından babanın eğitim düzeyine göre manidar bir fark var mıdır?
3. Belçikalı-Türk ergenlerin algıladıkları anababa davranışları;
 - a. açısından ergenin cinsiyetine göre manidar bir fark var mıdır?
 - b. ile ergenin yaşı arasında ilişki var mıdır?
 - c. açısından annenin eğitim düzeyine göre manidar bir fark var mıdır?
 - d. açısından babanın eğitim düzeyine göre manidar bir fark var mıdır?
4. Belçikalı ergenlerin algıladıkları anababa davranışları;
 - a. açısından ergenin cinsiyetine göre manidar bir fark var mıdır?
 - b. ile ergenin yaşı arasında ilişki var mıdır?
 - c. açısından annenin eğitim düzeyine göre manidar bir fark var mıdır?
 - d. açısından babanın eğitim düzeyine göre manidar bir fark var mıdır?

1.3 Önem

Kültürel etkenlerin aile dinamiklerini ve anababalığı etkilediğine dair alanyazında sayısız araştırma yer almaktadır. Ancak, ‘Batılı olmayan ailelerdeki anababalık örüntüleri hakkında bilinenler sınırlıdır’ (Durgel ve Yağmurlu, 2014: 4). Bu nedenle anababalık konusunda Batı kaynaklı kuramları izlerken, neyin evrensel neyin kültüre bağlı bulgu olduğunu anlamakta fayda vardır (Kağıtçıbaşı, 2010). Bu doğrultuda bu çalışmada anababalık davranışlarının bireyci ve toplulukçu kültür bağlamında karşılaştırılmasının anababalığın kültürel faktörlerden hangi noktalarda daha çok, hangi noktalarda daha az etkilendiğini anlamamıza yardımcı olacağı beklenmektedir.

Anababalık örüntülerini Belçika ve Türk örneklemleri ile birlikte Türk göçmenler üzerinde çalışmanın iki açıdan yararı olacaktır: Öncelikle Türk göçmenlerin aile yapısı üzerinde bir bilgilendirme sağlayacaktır. Kültürden kaynaklı farklılık ve benzerlikleri görmek göçmen ergenlere daha etkin rehberlik edilmesinin yanı sıra, öz kültür ve baskın kültür arasındaki önyargıları azaltma konusunda da önemli bir adım olacaktır (Kağıtçıbaşı, 2010). Bununla birlikte aynı soydan gelen ama göç süreciyle birbirinden uzaklaşmış olan Türk ve Belçikalı-Türk ailelerde görülen farklılık ve benzerlikleri belirlemeye yardımcı olacaktır.

İlgili alanyazında, anababalık üzerine yapılan bir çok araştırma yer almaktadır. Ancak, anababa davranışları üzerine yapılan çalışmalarda klasik tipolojik yaklaşımların temel alındığı görülmektedir. Bu çalışma, klasik sınıflandırma yerine anababa desteği ve anababa kontrolü gibi anababalığın belirli boyutları üzerinde durması nedeniyle alanyazındaki çalışmalara bu yönüyle de özgün bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Buna ek olarak psikolojik kontrol ile ilgili çalışmalar incelendiğinde bu kavramın çoğunlukla tek boyutlu olarak ele alındığı görülmektedir. Ancak bu araştırmada Batıda yeni yeni çalışılmaya başlanılan psikolojik kontrol kavramının türe özgü ayrımı ele alınmıştır (Soenens, Vansteenkiste ve Luyten, 2010). Bu yönüyle bu çalışma, psikolojik kontrol üzerinde yapılan bu ayrımın ele alan sınırlı yerel çalışmalardan olması nedeniyle önem taşımaktadır.

Son olarak bu çalışmanın ülkemiz nüfusunun yaklaşık % 12,5'ini, Belçika nüfusunun ise yaklaşık % 11,7'sini oluşturan (TÜİK, 2015; Directorate-General Statistics and Economic Information, 2010) ergen nüfusu üzerinde yapıyor olması; ergenlerin gelişimsel ihtiyaçlarının anlaşılması ve toplumumuza uyumunun sağlanması açısından da önem taşımaktadır. Ailede başlayan toplumsallaşma sürecinin niteliği ergenin sosyal uyumunu etkileyerek mutlu ya da mutsuz olmalarına neden olmaktadır. Dolayısıyla ergenin karşılaştığı sorunların temelinde yanlış anababalık örüntüleri ve yetersiz toplumsallaşma olabilir (M.E.G.S.B., 1986; akt. Recepov, 2000). Bu nedenle ergenlerin bakış açısından aile dinamiklerinin ve anababalık örüntülerinin ayrıntılı olarak incelenmesinin ergen nüfusunun yaşadığı problemlerin anlaşılmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Kağıtçıbaşı (2010)'nın belirttiği gibi göçmen genç nüfusun anababaları ile olan ilişkilerinin baskın kültür ile farklılık ve benzerlik gösterdiği noktaları ortaya koymanın, göçmeni patolojikleştiren bakış açısından uzaklaştırmaya yardımcı olacağı düşünülmektedir (Kağıtçıbaşı, 2010). Bu yönüyle çalışmanın yurtiçi ve yurtdışında anababa ve ergenlere hizmet veren kuruluşlardaki mesleki kişilere katkı sağlayabileceği değerlendirilmiştir. Aynı zamanda anababa-ergen ilişkisine yönelik sunulacak destekleyici programların tasarlanmasına imkan ve katkı sağlayacağı beklenmektedir.

1.4 Sınırlılıklar

Çocuk yetiştirme konusunda yapılan araştırmaların eksik kalan yönü olarak anababa ve çocuk ilişkisinin iki yönlü olarak ele alınmamasından kaynaklandığı belirtilmektedir (Yarrow, Campell ve Burton, 1968). Bu çalışmada verilerin tek bir kaynaktan (ergenin kendisi) elde edilmesi, bulguların genellenebilirliğini sınırlandırmaktadır. Ayrıca, kesitsel bir çalışma olması nedeniyle de, anababanın ergen üzerindeki uzun süreli etkisini belirlemede zayıf kalmaktadır.

Bu araştırma kapsamında, çok boyutlu anababalık davranışları kavramının belirleyicisi olarak *destek* boyutu ‘‘duyarlık’’ ve ‘‘özerklik desteği’’ alt boyutları ile *kontrol* boyutu ise ‘‘psikolojik kontrol’’ alt boyutu ile ele alınmıştır. Kontrol boyutunun bir diğer belirleyicisi olan davranışsal kontrolün ölçümünde kullanılan envanterler anababanın ergenin nerede ne yaptığı konusunda bildiklerini ölçmeye yönelik olduğundan (Crounther ve Head; 2002; Kerr ve Stattin, 2000; Stattin ve Kerr, 2000; akt. Sayıl ve Kındap-Tepe, 2012) bu çalışmada yalnızca ergenin anababası ile olan ilişkisindeki aktif rolü üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda bu çalışma anababalık davranışlarının sadece belirli boyutlarını ele alması yönü ile sınırlıdır.

Son olarak, bu araştırma kapsamında Belçikalı ve Belçikalı-Türk örneklemi Belçika'nın Flaman bölgesinde yer alan Ghent şehrinde toplandığından, araştırma sonuçlarının Flaman bölgesinin sosyokültürel yapısını yansıttığı ifade edilebilir. Ek olarak, toplulukçu kültür karşılaştırması bazında başkent Ankara'nın ele alınmış olması da metropollerin modernleşmeye açıklığı nedeniyle toplulukçu kültürün genel yapısını yansıtmakta eksik kalabileceği söylenebilir.

1.5 Tanımlar

Araştırmada yer alan temel kavramlara ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir:

Anababalık Davranışları: Çocuk yetiştirme davranış ve tutumlarının tamamı olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz, 2000). Bu çalışmada, anababalık davranış ve tutumlarına yönelik klasik tipolojik sınıflandırmalar yerine, belirli anababalık boyutları üzerinde durulmuştur. Bu çalışma kapsamında *kontrol* ve *destek* boyutları ele alınmıştır

Anababa Desteği: Sıcaklık, hassaslık, kabul ve şefkat gibi davranışlar çocukta olumlu gelişimsel çıktıları yordadığından destekleyici anababalık davranışları olarak

tanımlanır (Paulussen-Hoogeboom, Stams, Hermanns, Peetsma ve Van den Wittenboer, 2008). Bu çalışmada anababa desteğinin belirleyicisi olarak *duyarlık* (Barber, 1996) ve *özerklik desteği* (Silk, Morris, Kanaya ve Steinberg, 2003) boyutları ele alınmıştır. Bu araştırma kapsamında ele alınan anababa desteği boyutlarının ölçülmesinde Soenens, Park, Vansteenkiste ve Mouratidis (2012) tarafından derlenen *Algılanan Anababalık Davranışları Ölçeği* kullanılmıştır.

Anababa Kontrolü: Anababaların çocuklarını kendileriyle aynı kültürel örüntü içerisinde yetiştirmek istedikleri için çocuklarının davranış ve duygularını düzenlemesi, sınırlaması ve yönlendirmesi gibi pek çok davranışı içinde barındıran bir yapıdır (Symonds, 1939). Bu çalışmada anababa kontrolünün belirleyicisi olarak *psikolojik kontrol* (Barber, 1996) ele alınmıştır. Psikolojik kontrolün ölçülmesinde Soenens, Vansteenkiste ve Luyten (2010) tarafından geliştirilen *Bağlılık Odaklı ve Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol Ölçeği* kullanılmıştır.

Belçikalı-Türk: Bu çalışma kapsamında; Türkiye'den Belçika'ya göç eden ailelerin, Belçika'da yetişmiş 13-18 yaş arasındaki gençleri "Belçikalı-Türk" olarak tanımlanmış ve kullanılmıştır.

BÖLÜM 2

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde sırasıyla anababalık davranışları ve anababalık davranışlarını belirleyen nedensel süreçlere yönelik çeşitli kuramsal yaklaşımlara ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Anababalık Davranışlarına İlişkin Sınıflandırmalar

Sosyal ve çevresel etkenlerden elde edilen yaşantılar, doğumdan itibaren çocukların gelişim sürecini şekillendirmektedirler. Bu yaşantılar arasında anababanın çocuk yetiştirme tutum ve davranışları çocuğun sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimi sürecinde en önemli etmendir (Grusec ve Davidov, 2007). Genel anlamı ile *anababalık*, çocuk yetiştirme davranış ve tutumlarının tamamı olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz, 2000).

Alanyazında anababalık biçimleri ile ilgili pek çok kavramsallaştırma yer almaktadır. Symonds (1939)'ın *Kabul etme/reddetme* ve *baskınlık/itaat* boyutlarını ele almasıyla başlayan anababalık sınıflandırması, Baldwin (1948)'in *demokrasi* ve *kontrol* boyutlarını vurgulamasıyla devam etmiştir. Demokrasi, anababaların aile içi karar almalarında çocuğun da fikrine önem verdiği üst düzey bir iletişim biçimini ifade eder (Baldwin, 1948). Anababa çocukların bireysel ilgi ve yeteneklerini dikkate alır, çocuğa sıcak ve ilgili davranır ve çocuğa özgürlük tanır. Kontrol etmeninde ise çocukların anababaları tarafından konulan kuralları sorgulamaları istenmez; davranışları ve fikirleri belirli bir çerçevede şekillendirilir. Otoriteye itaat önemli bir yer oluşturmaktadır. Demokratik tutumun özgürlükçü, kontrolcü tutumun ise kısıtlayıcı etkileri çocuk üzerinde görülmektedir. Baldwin (1948), demokratik tutumun verdiği özgürlüğün etkilerinden belirli bir düzeyde kontrol sergilenerek denge sağlanabileceğini savunur. Sonraki çalışmalarda Sears, Maccoby ve Levine (1957) *sıcaklık* ve *izin vericilik/katılık*; Becker (1964) *sıcaklık/düşmanlık* ve *kısıtlayıcılık/izin vericilik* boyutlarının da olduğunu belirlemişlerdir (Balaguru, 2004; akt. Şanlı ve Öztürk, 2015).

Schaefer (1959)'ın anababa tutum ve davranışları arasında bağlantı kurmak amacıyla geliştirdiği yaklaşım, bir anababalık boyutunun etkisini açıklarken diğer

boyutları da beraberinde ele alması nedeniyle alanyazında yer alan diğer kavramsallaştırmalardan farklılaşmaktadır. 26 alt boyutu kapsayan anababalık envanteri geliştiren Schaefer (1965), bu alt boyutları birleştirmiş ve temelde 3 anababalık boyutu elde etmiştir: *kabul etme/reddetme*, *denetim/özerklik*, *sıkı kontrol/ihmal*. Kabul etme/reddetme boyutu anababanın sıcaklığı ve kabul ediciliği ile ilişkili iken, denetim/özerklik boyutu anababanın kuralları uygulamadaki kısıtlayıcılığı ile açıklanır. Sıkı kontrol/ihmal boyutu ise gevşek disiplin anlayışı ve katı bir cezalandırmacı yaklaşım düzeylerini kapsamaktadır (Schaefer, 1959).

Anababalığın temelinde *sıcaklık/kabul* ve *kontrol/denetim* boyutlarının olduğunu öne süren en bilindik kavramsallaştırma Baumrind (1967)'e aittir. Baumrind (1966, 1967) bu boyutların etkileşimine göre *izin verici*, *yetkeci* ve *yetkili* olarak üç farklı anababa tutumu tanımlamıştır. İzin verici anababalar çocuğun isteklerine cevap veren, kısıtlandırma ve cezalandırma yoluna gitmeyen bir tutum içindedirler. Çocukların ev içinde sorumlulukları yoktur ve anaba kendilerine itaat konusunda bir talepte bulunmaz. Çocuğun geleceğini yönlendirici herhangi bir tutum sergilemezler. Anababa çocuğa model olmak yerine kendilerini onun isteklerini karşılamaya yönelik bir kaynak gibi sunar. Yetkeci (otoriter) anababalar ise çocuğu kontrol etmeye, davranış ve tutumlarını şekillendirmeye çalışır. İtaati bir erdem olarak kabul eden yetkeci anababalar kurallara uymadığı takdirde çocuğu cezalandırmaktan çekinmezler. Çocuğun kuralları sorgulaması ya da kendi düşüncelerini belirtmesi istendik bir durum değildir. Çocuğa ev içi sorumluluk verilir ve aile içindeki yerini bilmesi beklenir. Yetkili (demokratik) anababalar ise çocuğun fikirlerini ifade etmesini destekleyici ve sözel iletişimi destekleyici bir tutum sergilerler. Anababa kendi görüşlerini ve değerlerini ortaya koyarken çocuğun gereksinim ve ilgilerini de dikkate alır, çocuğun geleceğine yönelik standartları bu doğrultuda belirler. Çocuktan olgun davranışlar sergilemesini bekleyen anababa çocuğa karşı sıcak ve ilgilidir.

Üç otorite türü arasındaki niteliksel farklılığı ortaya koyan Baumrind'in bu yaklaşımı, bazı anababa tutum ve davranışlarını tanımlamada yetersiz kaldığı nedeniyle eleştirilmiştir (Darling ve Steinberg, 1993). Baumrind'in sınıflandırmasından yola çıkan Maccoby ve Martin (1983), anababalığın *duyarlık/kabul* ve *talepkarlık/kontrol* olmak üzere iki önemli boyuttan oluştuğunu öne sürmüştür (Akt. Darling ve Steinberg, 1993). *Anababa talepkarlığı* çocuğun davranışlarını kontrol etme derecesidir, denetim ve kontrol davranışları ile ilişkilendirilir. *Anababa duyarlığı* ise çocuğun gereksinimlerini

kabul edip öz düzenleme sürecini destekleyici ilgi ve sıcaklığa işaret eder, ailenin gösterdiği destek ve kabul ile ilişkilendirilmiştir (Steinberg, Fletcher ve Darling, 1994). Maccoby ve Martin (1983) anababa duyarlık ve talepkarlık boyutlarının düşük, orta ve üst düzeylerinin farklı birleşimlerine göre *yetkili*, *yetkeci*, *izin verici* ve *ilgisiz-kayıtsız* olarak dört farklı anababalık biçimi tanımlamıştır (Akt. Darling ve Steinberg, 1993). Baumrind (1967) ile Maccoby ve Martin (1983)'in yetkili ve yetkeci anababa tutumlarına yönelik açıklamaları uyusmaktadır. Ancak Maccoby ve Martin (1983), Baumrind'in yaklaşımından farklı olarak izin verici anababalık tutumunu izin verici/hoşgörülü ve izin verici/ihmalkar olarak ikiye ayırmıştır. İzin verici/hoşgörülü anababa, çocuğa sıcak ve ilgili davranır, ancak kontrol etmek için yeterli çaba göstermez. İzin verici/ihmalkar anababa ise çocuk ile çok az zaman geçirir. Yeterli iletişim yoktur, çocuğu kontrol etme söz konusu değildir. Baumrind'in sınıflandırmasına karşılık Maccoby ve Martin'in (1983) yaklaşımı, anababalık davranışlarını niceliksel olarak değerlendirmeye olanak tanımıştır (Darling ve Steinberg, 1993).

Son yıllarda anababalık davranış ve tutumlarına yönelik tipolojik sınıflandırmalar yerine belirli anababalık özellikleri üzerinde durulduğu görülmektedir (Darling ve Steinberg, 1993). Anababalık tutumlarına yönelik sınıflandırmalar genel olarak anababa-çocuk arasındaki ilişkinin niteliği ile ilgiliyken, anababalık davranışlarına ilişkin sınıflandırmalar eylemlerin kendisine odaklanmaktadır (Durgel ve Yağmurlu, 2014). Bu nedenle “anababalık davranışları anababalığın çocukların gelişimsel çıktıları üzerindeki etkisini yordamada daha belirleyicidir” (Stevenson-Hinde, 1998'den akt. Durgel ve Yağmurlu, 2014: 5). *Kabul*, *izleme*, *duyarlık*, *denetim*, *özerklik verme* anababalık davranışlarında incelenen boyutlara örnek olarak verilebilir (Darling ve Steinberg, 1993). Anababalığı tipolojik olmayan bakış açısıyla ele alan bu yaklaşımlar incelendiğinde, *destek* ve *kontrol* olmak üzere iki önemli boyutun öne çıktığı görülmektedir (Darling ve Steinberg, 1993; Barber, Maughan ve Olsen, 2005). *Anababa desteği* anababa-çocuk arasındaki duygusal bağa işaret eder, çocuğa yönelik yakınlık ve kabul düzeyini tanımlamaktadır. *Anababa kontrolü* ise disiplin, zorlama, suçlama, ilgiyi sakınma, olgunluk beklentisi ve izleme gibi pek çok davranışı kapsayan karmaşık bir yapıdır. Anababaların çocuklarını kurallara ve sosyal normlara uymaya hazırladıkları süreci ifade eder. Anababanın benimsediği kontrol/denetim düzeyi ile destek/kabul düzeyi onların kültürel miraslarının bir yansımasıdır (Recepov, 2000).

Örneğin, Asya kültüründe anababa kontrolü olumsuz algılanmamakta, aksine anababa şefkati ve ilgisinin bir göstergesi olarak yorumlanmaktadır (Chao, 1994). Türk kültüründe anababaların çocukların özgürlüklerini aşırı korumacı bir tutum altında kısıtlamalarının, anababa şefkati ile bağdaştırılması genel kabul gören bir durumdur (Kağıtçıbaşı, 2010). Buna karşılık bireyselliğin ağır bastığı Batı toplumlarında anababalar, özerk ve kendine yetebilen çocuk yetiştirme hedefleri ile paralel olarak kontrol uygulamalarında azalma görülmekte ve yerini özerklik desteğinde artışa bırakmaktadır. Bu durum, toplulukçu kültürle nazaran daha erken ve güçlü bir şekilde yaşanmaktadır (Kağıtçıbaşı, 2010). Öz Belirleme Kuramı (Ryan ve Deci, 2000)'na göre ise özerklik ihtiyacı doğuştan gelir ve evrenseldir. Bu kuramda birey aktiftir ve sosyal çevre ile olan ilişkisi özerklik ihtiyacını şekillendirmektedir. Bu nedenle sosyal çevre özerklik ihtiyaçların giderilmesi konusunda destekleyici ya da engelleyici olarak önem kazanır. Bireyin gelişim sürecinde anababa etkisinin önemi göz önünde bulundurulduğunda özerklik ihtiyacının şekillenmesinin kaynağını anababa ilişkilerinde aramak geçerli bir neden olabilir. Şener (2002; 54) kontrol ve özerklik arasındaki ilişkiyi “kontrol ve özerklik birbirine karşıt iki kavram gibi gözükse de, anababa her ikisini de kullanarak çocuğuna destek olabilir. Herhangi bir sorunu önce çocuğun çözmesi için onu yönlendirir, destekler, gerek duyulduğunda kendisi kontrol ederek güven sağlar” şeklinde ifade etmektedir. Kontrol ve destek davranışlarının birbiri ile olan bu ilişkisi ve kültürel etkenlere açıklığı göz önünde bulundurularak; kültürlerarası nitelikteki bu çalışmada, anababalık davranışları destek ve kontrol boyutları ile ele alınmıştır

2.1.1 Anababa Kontrolü

Anababa-çocuk ilişkisinde etkileşim karşılıklıdır. Çocuk, Kağıtçıbaşı (2012: 67)'nin belirttiği gibi “salt başkalarınca şekillendirilen bir hammadde değil”, anababa-çocuk dinamiğini bir dereceye kadar oluşturur. Çocuğun, hem anababaları ile hem de toplumla olan ilişkisindeki rolü büyümesine paralel olarak güçlenmektedir. Özellikle çocuk ergenlik dönemine girdiğinde, ergenin gittikçe artan sorgulama ve arayış hali ile birlikte ailenin alışık olduğu dengelerde bir değişim başlar (Collins ve Laursen, 2004). Bu değişim sonucunda “ergen anababalarının kontrol girişimleri ile karşı karşıya gelir” (Sayıl ve Kındap-Tepe, 2012: 329).

“Çocuğu baskıyla güdüleme ve problemlerini onun adına çözmeye” olarak tanımlanan kontrol davranışları, doğası gereği zorlama ve baskı içermektedir (Grolnick ve Ryan, 1989; Grolnick, 2003). Anababa kontrolü; çocuğun davranış ve duygularının düzenlenmesi, etkinliklerini yönlendirmesi ve düzeni sağlama amaçlı sınırlar getirmesi gibi pek çok davranışı kapsayan bir yapıdır. Kontrol davranışlarının ergen üzerindeki etkilerinin daha kolay anlaşılması için *davranışsal kontrol* ve *psikolojik kontrol* olarak iki ayrı yapıya ayrıştırılmıştır (Barber, 1996). *Psikolojik kontrol* anababanın, çocuğun kendi istekleri doğrultusunda hareket etmelerini sağlamak amacı ile ergen üzerinde uygulanan denetim davranışları olarak tanımlanır (Barber, 1996). *Davranışsal kontrol* ise anababanın, çocuğun davranışları üzerinde belli kurallar çerçevesinde denetim sağlamasıdır (Barber, 1996). *Davranışsal kontrol* boyutu, çocuğun davranışlarına onun özerkliğini tehdit etmeyen, kabul edilebilir sınırlamalar koymayı içermektedir (Barber, 1996). Bu sınırlamalar ailenin takip ve gözetim stratejilerini de içeren izleme sürecini kapsamaktadır (Sayıl ve Kındap-Tepe, 2012). İzleme sürecinin ölçümünde kullanılan envanterler anababanın aktif bir biçimde ergenin nerede ne yaptığını tespit etmekten çok; anababanın bu konuda ne bildiğini ölçmeye yönelik olduğundan (Crounter ve Head; 2002; Kerr ve Stattin, 2000; Stattin ve Kerr, 2000; akt. Sayıl ve Kındap-Tepe, 2012) bu çalışmada ergenin anababası ile olan ilişkisindeki aktif rolünü ele alan psikolojik kontrol boyutu incelenmiştir.

Psikolojik kontrolün yapısal olarak ilk ayrımı, Schaefer (1959) tarafından yapılmıştır. Schaefer (1959)’e göre psikolojik kontrol; *psikolojik kontrole karşı psikolojik özerklik* ve *sıkı kontrole karşı gevşek kontrol* olmak üzere iki boyutludur. *Psikolojik kontrol* özerkliği kısıtlayıcı kontrol davranışları iken; *sıkı kontrol* çocuğun davranış ve hareketlerinin sınırlandırılmasını içerir. Anababalığın temelinde duyarlık, davranışsal kontrol ve psikolojik kontrol boyutlarının olduğunu vurgulayan Barber (1996), Schaefer’ın (1959) yaptığı ayrımı geliştirmiş ve psikolojik kontrolü; *anababa-çocuk ilişkisindeki manipülatif uygulamalar, eleştiriler, sözel ifadeyi sınırlandırıcı uygulamalar, aşırı kontrol edici uygulamalar* olarak sınıflandırmıştır (Barber, 1996; Barber ve Harmon, 2002). Ancak, Barber, Olsen ve Shagle (1994)’in çalışmasında yapılan faktör analizi sonuçları bu sınıfsal ayrışmayı ortaya çıkarmamış bu nedenle psikolojik kontrol tek boyutlu olarak ele alınmıştır (Akt. Sayıl ve Kındap-Tepe, 2012). Alanyazında yer alan bir çok çalışmada psikolojik kontrol tek boyutlu olarak incelenmiştir (Barber ve Harmon, 2002; Soenens ve Vansteenkiste, 2010; Barber ve

Xia, 2013; Kındap-Tepe ve Sayıl, 2012; Kurt, Sayıl ve Kındap, 2013, Kındap, Sayıl ve Kumru, 2008).

Psikolojik kontrolün tek boyutlu olduğu görüşüne karşılık; Soenens, Vansteenkiste ve Luyten (2010) anababanın denetim davranışlarının temelinde yer alan nedenleri dikkate alarak psikolojik kontrol kavramını iki yapıya ayırmıştır. *Bağlılık odaklı psikolojik kontrol* (dependency oriented psychological control), çocuktan ayrılma kaygısından kaynaklanan, anababaların çocuklarını yakın fiziksel ve duygusal sınırlar içerisinde tutması anlamına gelmektedir. *Başarı odaklı psikolojik kontrol* (achievement oriented psychological control) ise, anababaların çocuklarını kendi belirledikleri akademik ve performans temelli standartlara (örneğin okul başarısı, spor müsabakaları vb.) çıkarmaları için kullandıkları kontrol olarak tanımlanmaktadır (Soenens, Vansteenkiste ve Luyten, 2010). Anababa psikolojik kontrolünün bu ayrımı, uygulanan psikolojik kontrolün ergen üzerindeki etkisini inceleyebilmede türe özgü ayrımın yapılabilmesini sağlamıştır.

Ergenlerin anababalarından algıladıkları kontrol mekanizmasının türü ve yoğunluğu kültürden kültüre değişim göstermektedir (Türkmen, 2011). Bu nedenle bazı araştırmacılar Batıda yürütülen araştırmaların sonuçlarının geneli temsil etmeyeceğini savunur (Rothbaum ve Trommsdorf, 2007; Kağıtçıbaşı, 2007; Chao ve Aque, 2009). Bu bakış açısına göre toplulukçu kültürlerde uyum, kişilerarası yakınlık ve aileye sadakat gibi karşılıklı bağlılık içeren uygulamalar kültürün bir parçasıdır. Dolayısıyla psikolojik kontrol, ergen gelişimi üzerinde bireyci kültürlerle kıyasla daha az olumsuz etki yaratmaktadır (Rothbaum ve Trommsdorf, 2007). Alanyazında yer alan araştırmalar bu görüşü destekler niteliktedir. Güngör ve Bornstein (2010), Türk ve Belçikalı ergenler üzerinde yaptıkları bir araştırmada; psikolojik kontrolün ergen üzerindeki etkilerinin, kültürel özelliklere göre değiştiğini göstermektedir. Türk ergenler anababa kontrolünü sıcaklık olarak algıırken, Belçikalı ergenler bunu özerkliklerinin kısıtlanması olarak yorumlamıştır. Bu durum, Kağıtçıbaşı'nın (2007) Türk kültüründe ve benzeri diğer toplulukçu kültürlerde anababa kontrolü ve sıcaklığının birbirinin karşısında değil birbirini tamamlayan boyutlar olarak algılandığı görüşünü desteklemektedir. Şener (2002: 9) de, birey geniş kültürün değerlerini taşıırken, bir yandan da kendi istekleri ve gereksinimleri doğrultusunda kişisel ve özel yaşamını sürdürebileceğini, bunun da, kişiye karar verme süreçlerinde özerklik getireceğini ileri sürmektedir. Bu görüşler ışığında, ölçülen kontrol algısının kime ve hangi kültürel bağlama ait olduğunun önem

taşıdığı söylenebilir. Buna karşılık, bazı araştırmacılar anababa psikolojik kontrolünün algılanması ve yorumlanmasının kültürden kültüre değişmeyeceğini savunmaktadırlar (Pomerantz ve Wang, 2009). Çünkü psikolojik kontrol evrimsel ve evrensel nitelikteki özerklik gereksinimini engellemektedir (Grolnick ve Ryan, 1989; Grolnick, 2003). Özerkliğin evrensel bir ihtiyaç oluşu, engellenmesi halinde doğabilecek olumsuzlukların tüm kültürlerle genellebileceğini düşündürmektedir (Chirkov ve Ryan, 2001; Vansteenkiste, Lens, Soenens ve Luyckx, 2006; Soenens ve Vansteenkiste, 2010).

Anababanın kontrol uygulamaları sosyal, bilişsel ve psikolojik gelişmeler ile özerklik arayışının yoğun olarak yaşandığı ergenlik döneminde özellikle önem kazanmaktadır. Yüksek düzey psikolojik kontrolün düşük benlik saygısı, yüksek düzey depresyon ve dışsallaştırma problem davranışları ile ilişkili olduğu belirlenmiştir (Silik, Morris, Kanaya ve Steinberg, 2003; Soenens, Luyckx, Vansteenkiste ve ark., 2008; Kındap, Sayıl ve Kumru, 2008).

2.1.2 Anababa Desteği

Anababa desteği, çocuğu onaylayan ve onu kabul eden anababa davranışları olarak tanımlanmaktadır (Rollins ve Thomas, 1979). Genelde sıcaklık, yakınlık, sevgi, şefkat, kabul gibi farklı terimlerle ifade edilmektedir (Grolnick, 2003). Ancak temelde anababa desteği çocuğun gereksinimlerinin farkında olunması ve öz düzenlenme sürecine katkıda bulunulması (Baumrind, 1991) ile bireyselliğinin kabul edilmesini (Darling ve Steinberg, 1993) içermektedir. Destek aile içindeki duygusal ortamın temel unsurudur (Barber, 1996). Alanyazında yer alan çalışmalar anababa desteğinin araçsal, duygusal ve sosyal boyutları içerdiğini göstermektedir (Young, Miller, Norton ve Hill, 1995; Van Beest ve Baerveldt, 1999; Dumont, ve Provost, 1999). Araçsal anababa desteği, anababanın sevgisini ve kabulünü hissetmesine katkıda bulunan davranışları içerir (Van Beest ve Baerveldt, 1999). Çocuğun ödevlerine yardım etme ve sosyal etkinliklerine eşlik etme gibi davranışlar, araçsal anababa desteğini temsil etmektedir. Bunun tam tersi olan duygusal anababa desteği, fiziksel ya da sözel sevgi, yakınlık gösterme, açık iletişim gibi davranışları içerir (Van Beest ve Baerveldt, 1999). Sosyal destek ise duygusal, araçsal ve bilgi sağlayıcı destek biçiminde anababa çocuk ilişkisinin sosyal yönünü hedefleyen davranışları içerir (Dumont ve Provost, 1999).

Anababalıkta kontrol ve destek karşılıklı etkileşim halinde ve bir bağlam içinde oluşurlar (Kağıtçıbaşı, 2012). Bu bağlam çocuk ile başlar ve daha geniş çevre

katmanlarını içerir. Bu katmanlardan en önemlisi kültürdür (Bronfenbrenner, 1979). Anababalık davranışlarından destek/sevgi ve kontrol/denetim boyutları kültürel bağlam kapsamında ele alındığında, anababa kontrolünün anababa desteğine kıyasla daha fazla kültürlerarası farklılık gösterdiği görülmektedir. Bunun nedeni, anababa desteği/sevgisinin evrimsel temellere dayanması ve türlerin devamlılığını sağlamak için gerekli olması nedeniyle evrenselliğe daha yatkın oluşudur (Kağıtçıbaşı, 2012). Anababa kontrol/denetim boyutu ise çocuk yetiştirme ile ilgili sosyokültürel değerlerden etkilendiğinden kültürlerarası farklılık göstermeye daha yatkındır (Kağıtçıbaşı, 2012). Türk ve Alman ergenler ile yapılan bir çalışmada, anababalık davranışlarında farklılaşmalar olmasına rağmen anababa destek/sevgi boyutunda bir farklılık gözlenmemiştir (Hantal, Kağıtçıbaşı ve Ataca, 2006). Bu bulgu, anababa destek/sevgi boyutunun evrenselliğe daha yatkın olduğu görüşünü destekler niteliktedir.

Anababa desteğinin ergenin iyi oluşu (Demeray ve Malecki, 2002), kimlik gelişimi süreci (Santor ve Youniss, 2002), akademik başarı ve özsaygı (Bean, Bush, McKenry ve Wilson, 2003) üzerinde son derece önemli etkisi vardır. Düşük düzeyde anababa desteği ise ergenlik döneminde alkol ve madde kullanımını (Barnes, Reifman, Farrell ve Dintcheff, 2000) arttırmaktadır. Bu bulgulardan hareketle, özerklik ihtiyacının öne çıktığı ergenlik döneminde gencin övgü, cesaretlendirme, açık iletişim ortamı sağlama, koşulsuz kabul ve sevgi gösterme gibi anababa davranışları ile desteklenmesinin, yetişkinliğe geçiş süreci ile başa çıkmasını kolaylaştıracağı söylenebilir (Steinberg ve ark., 1991; Scabini, Lanz ve Martz, 1999). Ergende olumlu gelişimsel çıktıları yordayan destekleyici anababa davranışları, Türkiye’de düşük psikolojik kontrol ve yüksek özerklik desteği ile ilişkili bulunmuştur (Kındap, Beyers ve Sayıl, 2010).

Ergeni dışsal bir baskıyla hareket etmeye zorlayan anababa kontrolü, ergenin özerk davranışlarını köreltmektedir (Grolnick ve Ryan, 1989; Grolnick, 2003). Bu nedenle Silk, Morris, Kanaya ve Steinberg (2003), özerklik destekleyici davranışların anababa kontrol/denetiminin zıt ucu olduğunu belirtmiş ve *özerklik desteğini* anababalık davranışlarının dördüncü boyutu olarak ele almıştır (Silk ve arkadaşları, 2003). Amaç belirleme, karar verme gibi birçok önemli yaşam becerisinin temelinde bulunan özerklik gelişiminin önemi, ergenlik döneminde artmaktadır. (Blos, 1979; Erikson, 1969; Freud, 1958). Temel psikolojik gereksinimlerden biri olan özerklik, iyi oluş hali ile ilişkilendirilmektedir (Deci ve Ryan, 2000). Chirkov ve Ryan (2001) Amerika ve

Rusya’da yaptıkları bir çalışmada, ergenlikte özerklik desteğinin akademik motivasyonu arttırdığını ve iyi oluş halini yordadığını göstermektedir. Benzer şekilde McAlhaney ve Allen (2001) özerkliği desteklenen ergenlerin olumlu akran ilişkileri geliştirdiğini ortaya koymuştur. Buna karşılık, özerkliği desteklenmeyen ergenlerin bağımsızlık çabalarının yoğunlaştığı bu dönemde kendilerini ispatlamak adına riskli davranışlar sergileme olasılıkları arttığı görülmüştür (Curtis, 1992).

Özerkliğin temel bir psikolojik gereksinim olması nedeniyle evrensel oluşundan bahseden araştırmacılara karşılık, sınırlı sayıda çalışmada özerkliğin yerel oluşu ele alınmıştır (Deci ve Ryan, 2000). Bazı araştırmacılar özerklik gelişimine ket vurduğu öne sürülen kontrol davranışlarının her zaman olumsuz çıktılara neden olmayacağını söylemektedir (Chao, 1994; Kağıtçıbaşı, 1996). Bu görüşe karşılık Markus ve Kitayama (1991) özerkliği, bireyciliğin ağır bastığı Batı kültürlerine özgü olarak ele almıştır. Batı toplumlarındaki anababaların bireycilik anlayışına paralel olarak kendi kararlarını kendileri alabilen, sorumlu ve özerk bireyler yetiştirme hedefleri; anababaların ergenleri bu yönde desteklemelerine, dolayısıyla ergenlerin de bu konuda daha fazla talepte bulunmalarına yol açmaktadır (Zimmer-Gembeck, 2001). Bireycilik anlayışının hakim olduğu toplumlarda çocuktan bağımsız olması beklenirken, toplulukçu kültürlerde çocuğun bağımlılığı ön plana çıkmaktadır. Dolayısıyla, ailenin benimsediği kontrol ve destek boyutlarının hangi yönde ne derece olacağına çocuktan beklenen bağımlılık ve bağımsızlık düzeyi ile yakından ilişkili olduğu görülmektedir (Kağıtçıbaşı, 1997). Bundan hareketle özerklik desteğinde görülen kültürel farklılıkların o toplumların temelde önem verdiği değerlerin bir yansıması olduğu söylenebilir.

Anababa destek davranışlarının bir diğer boyutu olan *duyarlık (responsiveness)* ise “anababanın çocuğun ihtiyaçlarını dikkate alan bir tutum takınması ve bireyselleşme sürecini geliştirme derecesini” ifade etmektedir (Baumrind, 1991: 748). Bir başka deyişle duyarlık ‘anababa-çocuk ilişkisinde sıcaklık, açık iletişim, sevgi ve kabule dayalı iletişimi kapsayan ve evrensel olarak olumlu değerlendirilen bir anababalık boyutudur” (Barber, 2002: 3). Ergen ile birlikte olumlu zaman geçirme, kabul, şefkat, fiziksel ve sözel sevgi ifadelerini içerir (Peterson, 2005). Yapılan çalışmalar annelerin babalara göre ergenlerle daha yakın ve samimi ilişki içinde olduklarını ve ergenlerin annelerinden algıladıkları kabul düzeyinin babalardan daha yüksek olduğunu göstermektedir (Paulson, Hill ve Holmbeck, 1991; Larson ve Richards, 1994). Yapılan çalışmalarda kız ergenler, erkek ergenlere kıyasla annelerinden daha yüksek duyarlık

algıladıklarını, babalarına kıyasla anneleri ile daha yakın ve sıcak ilişki içinde olduklarını belirtmektedirler (Soenens ve ark., 2006; Larson ve Richards, 1994). Bu durum anababa-ergen ilişkisinde sıcaklık ve duyarlık düzeyini anlamada cinsiyet etkisinin önemli bir rol oynadığı görüşünü desteklemektedir (Russel ve Saebel, 1997).

Anababanın çocuğu toplumsallaştırma sürecinin önemli bir parçası olan duyarlık boyutu özellikle ergenlik döneminde önem kazanmaktadır. (Bogenschneider, 1998). Bir yandan anabadan bağımsızlaşma ve özerk olma arayışı içindeki ergenler bir yandan da anababaları ile bağlarını korumak istemektedirler (Younnis ve Smolar, 1985). Psikososyal gelişimin önem kazandığı ve hızlandığı ergenlik döneminde, izleme ve katı denetim davranışlarından çok anababa duyarlığı ergenin davranışlarını şekillendirmede önem kazanmaktadır (Bogenschneider, 1998). Araştırmalar düşük anababa duyarlığının ergen gelişiminde istenmeyen davranışların, sigara ve madde kullanımının yordayıcısı olduğunu göstermektedir (Bogenschneider, 1998). Buna karşılık, anababa duyarlığı ergeni duygusal olarak desteklediğinden ergenin, anababanın kültürel değer yargıları ve normlarını edinmelerini kolaylaştırmaktadır (Peterson ve Hann, 1999). Yüksek anababa duyarlığı kendini açma, aile içi sosyal faaliyetlere katılım gösterme ve olumlu psikososyal gelişim ile doğrudan ilişkilidir (Stattin & Kerr, 2002; akt. Sayıl ve Kındap-Tepe, 2012; Soenens, Vansteenkiste, Luyckx ve Goosens, 2006). Bunun yanında yüksek anababa duyarlığı, ergenin kendine ve yeteneklerine olan inancını arttırmakta, bu da sosyal ve akademik yeterliklerini olumlu yönde etkilemektedir (Lamborn, Mounts, Steinberg, & Dornbusch, 1991).

Anne duyarlığını düşük algılayan ergenler uyum problemleri ile karşı karşıya kalmakta ve depresif belirtilere daha açık gelmektedirler (Power, 2004). Anababa duyarlık boyutunun, ergenin öz düzenleme sürecine ve dışsallaştırma davranışları üzerine olan etkisi bilinmektedir (Eisenberg, Gershoff ve ark., 2001). Yapılan çalışmalar düşük anababa duyarlığının ergenlerde davranış problemleri, madde kullanımı, olumsuz akran ilişkilerine yol açtığını kanıtlamaktadır (Gray ve Steinberg, 1999; Kandel ve Andrews, 1987; Bogenschneider, Wu, Raffaelli ve Tsay, 1998). Bu bulgular anababa duyarlığının ergenin gelişimsel sürecini yönlendiren temel anababalık davranışlarından olduğu görüşünü destekler niteliktedir (Lamborn ve ark., 1991).

2.2. Anababalık Davranışlarını Belirleyen Nedensel Süreçler

Anababalık, aile içi kişilerarası ilişkilerden biri olarak ele alınabilir (Baydar, Akçınar ve İmer, 2012). Bu nedenle kişisel ve sosyal etkenlerin hangi nedensel süreçler yolu ile anababalık davranışlarını doğrudan ya da dolaylı etkileyebileceği, aile içi ilişkilere odaklanan kuramsal yaklaşımlar ile öngörülebilir. Bu bölümde anababalığı sosyokültürel çerçevede ele alan kuramlar ışığında anababalık davranışlarını etkileyen nedensel süreçlerden kültürel bağlam, ailenin yapısal özellikleri ve çocuğun özellikleri ele alınmıştır.

2.2.1. Kültürel Bağlam

Kültürel bağlamın çocuk gelişimi ve anababalık üzerindeki etkisini açıklamaya yönelik en kapsamlı model Bronfenbrenner'in (1979) Ekolojik Sistemler Modeli'dir. Aile içi ilişkilerin zaman ve bağlama göre yaşadığı değişim süreçlerini anlamaya yönelik tezler ortaya koyan bu model, anababalık ilişkilerini sosyoekonomik bağlamda açıklamaktadır. Buna göre çocuğun içinde yaşadığı çevresel ortamların her biri çocuğun gelişimini anlamak için incelenmelidir. Bu çevresel ortamlar, merkezine çocuğu alan ve birbiri içine yerleştirilmiş farklı katmanlardan oluşmaktadır. Her bir katman birbiri ile ilişkilidir. Katmanlar arası bu ilişkiler önce çocuğun ailesi üzerinde sonra da çocuğun gelişimi üzerinde belirleyici rol oynamaktadır (Bronfenbrenner, 1979).

Bronfenbrenner'in (1979) modelinde yer alan en içteki katman, çocuğa en yakın olan *mikrosistem*dir. Bu katman, çocuğun içinde yaşadığı mevcut ortamları (aile, okul vb.) içerir ve çocuğun gelişimine doğrudan etkisi olan ortamlar bu katmanda yer alır. Mikrosistemin üzerindeki ikinci katman *mezosistem*dir. Aile, okul gibi mikrosistemlerin birbiri ile olan ilişkisini tanımlar. Üçüncü katman *eksosistem*dir ve çocuğun doğrudan iletişim kurmadığı sosyal ortamlara işaret eder (anababaların çalışma ortamı vb.). En dıştaki ve son katman ise *makrosistem*dir. Bu katman toplumun genel özelliklerine işaret eden kültürel değerler, normlar, adetler ve gelenekleri kapsar. Makrosistemin önemi bir toplumda yaygın olarak bulunan değerlerin ve amaçların her bir katman arasındaki etkileşimleri etkilemesinden gelmektedir (Y. Özdemir, 2009). Anababalık örüntülerinin toplumdan edinilen kültürel değerler ile şekillendiği göz önünde bulundurulduğunda, makrosistemden kaynaklı farklılıkları anlayabilmenin en iyi yolu kültürel faktörleri incelemektir (Chao, 1995).

Kültür, ‘‘bir grubun/toplumun üyesi olan bireylerin bilişsel şemalarını etkilemekte, davranış kalıplarını ve tercihlerini biçimlendirmektedir’’ (A.A. Özdemir, 2014: 351). Bu yönüyle anababa, birer birey olarak içinde bulunduğu kültürel bağlamın tutum ve değer yargılarını temsil ettiğinden, anababalık davranışları da o kültürel bağlamın tutum ve değer yargılarını yansıtmaktadır (Kuzgun, 1986). Bu nedenle anababalık tutum ve davranışları, bir taraftan içinde bulunulan kültürün nedeni, diğer taraftan da kültürün bir sonucudur (Kağıtçıbaşı, 2010: 61). Anababalık hakkında tüm kültürlerde temel noktalarda bir fikir bütünlüğü olmasına karşın, toplumların yerel kültürel değerleri ve kurallarından kaynaklanan farklılıklar da görülmektedir. (Aksoy, 2005). Bu farklılıkların başlıca nedeni olarak, anababaların çocuklarını kendilerinininkiyle aynı kültürel örüntü içerisinde büyütme arzuları sebebiyle çocukların davranış ve duygularını belli bir doğrultuda yönlendirmek ve sınırlandırmak istemelerinde aramak mümkündür (Symonds, 1939).

Kültürel farklılık ve benzerlikleri açıklamak için uzun süredir kullanılan bireycilik ve toplulukçuluk kavramlarının tanımları konusunda ortak bir kanıya varılmakta güçlük çekilmektedir (Oyserman, Coon ve Kimmelmeier, 2002). Toplulukçu kültürlerde grup hedefleri bireysel hedeflerden önce geldiğinden, grup normlarına uyma eğilimi daha fazladır (Triandis, 1994). Kağıtçıbaşı’na (1996) göre sıkı aile bağları, sadakat ve itaat gibi geleneksel değerler, toplulukçu kültürlerin özelliği olarak kabul görmektedir. Bireyci kültürün esas olduğu toplumlarda ise bireyin kişisel hedeflerinin ve özerkliğinin ön plana çıktığı görülmektedir (Triandis, 1994; Hofstede, 1980). Bu nedenle bağımsızlık, birey olma ve özerklik bu kültürlerin önem verdiği değerler arasındadır (Kağıtçıbaşı, 2012). Birçok yönden bireycilik ve toplulukçuluk boyutlarının tek bir çizgide birbirlerine zıt kutuplarda yer aldığı görüşüne karşılık Kağıtçıbaşı (1996) her insanda özerklik ve ilişkisellik gereksinimlerinin belli bir derecede olması ve bu gereksinimlerin evrensel bir nitelik taşıması nedeniyle ayrı kutuplarda değerlendirilemeyeceğini öne sürer.

Bireycilik-toplulukçuluk anlayışındaki bu farklılık, çocuk yetiştirme uygulamalarına (Durgel ve Yağmurlu, 2014) ve bu uygulamalarının ergen tarafından algılanmasına (Kağıtçıbaşı, 2012) yansımaktadır. İlbars (1987) herhangi bir kültürde normal kabul edilen davranışı, o toplumun kültürünün belirlediğini ileri sürmektedir. Dolayısıyla çocuğun anababalık uygulamalarını haklı ve normal bulmasında kültürel bağlamın etkisi yüksektir (Kağıtçıbaşı, 2012). Çünkü bireyler, kendilerini

değerlendirmek için çevrelerindeki görüşlerini ve yeteneklerini kendisinininki ile karşılaştırarak buna bir anlam yükleme eğilimine sahiptirler (Festinger, 1954). Batı kültürü, bireyciliğe önem vermesi nedeniyle ergeni gelişim sürecinde olabildiğince özerk ve bağımsız bırakır. Bu nedenle, batı kültüründe katı anababa kontrolü genel olarak istisnai bir durumdur. Böyle bir kültürde ergen, anababa kontrol davranışlarını normal dışı olarak görüp olumsuz algılayabilir (Kağıtçıbaşı, 2012). Ancak, anababa kontrolünün daha yaygın olduğu Doğu kültüründe ise kontrol davranışının ergen tarafından normal kabul edilme olasılığı yüksektir (Kağıtçıbaşı, 2012). Farklı kültürel bağlamlarda ergenlerin aynı davranışa farklı anlamlar yüklemelerinin bir örneği Kağıtçıbaşı'nın (1970) Türk ve ABD'li gençler arasında yaptığı karşılaştırmalı çalışmada görülebilir. Bu araştırmaya göre Türk gençleri sıkı aile denetimini Amerikalı gençlere kıyasla daha fazla algılamakta ancak bunu bir sevgi eksikliği olarak yorumlamamaktadır. Aydın ve Öztütüncü (2001) tarafından Türkiye'de yürütülen başka bir araştırmada ise sıkı anababa kontrolünün değil, anababadan ayrışmanın gençlerde depresyona yol açtığı sonucuna varılmıştır. Alanyazında yer alan bu çalışmalar, anababalığın kültürel norm, değer ve adetlerden etkilenmesi nedeniyle, uygulanan anababa tutum ve davranışlarının bireyci ve toplulukçu kültürel bağlamlarda farklı yorumlanacağı beklentisini destekler niteliktedir (Kağıtçıbaşı, 2012).

Grup içi değerlere ve aile içi ilişkilere sadakat gibi nedenlerden dolayı Türkiye, toplulukçu kültürün bir örneği olarak kabul edilmektedir (Kağıtçıbaşı 1982, 1996). Hofstede (1980), 50 ülkeden oluşan ve ABD'nin 91 puanla birinci sırada yer aldığı bireycilik karşılaştırmasında; Türkiye'nin 28. Belçika'nın ise 8. sırada olduğunu belirtmiştir (Hofstede, 2001). 39 ülkeden oluşan bir başka sıralamada ise Türkiye, toplulukçuluk boyutunda Çin ve Nijerya'dan sonra üçüncü sırada yer almaktadır (Oishi, Diener, Suh ve Lucas, 1999). Bu nedenle bu çalışmada kültürlerarası karşılaştırma yapmak için bireycilik boyutunu temsilen tipik bir Batı Avrupa ülkesi olan Belçika ve toplulukçuluk boyutunu temsilen Türkiye seçilmiştir. Ancak günümüzde artık hiçbir toplum tek kültürlü değildir (Sam ve Berry, 2006). Küreselleşme ile birlikte artan kültürel temas nedeniyle sosyokültürel bağlamda keskin bir bireyci-toplulukçu ayrımı yapmak yerine konuyu kültürleşme gibi dinamik bir süreci kapsayan göç bağlamında ele almanın faydalı olacağı düşünülmektedir.

Küreselleşme ile birlikte artan yoğun göç dalgası nedeniyle alanyazında özellikle göç olgusunun politik, ekonomik, sosyal yönlerinin ele alındığı görülmektedir

(Kağıtçıbaşı, 2006). Kağıtçıbaşı (2010: 322)'na göre "Tarih boyunca toplumların ve kültürlerin şekillenmesinde etkisi olan göç, insana dair küresel bir olgudur" Göçmen nüfuslarının kayda değer rakamlara ulaşip, sosyal hayattaki yerleri belirginleştikçe, sosyal bilimcilerin göç olgusuna olan ilgisi artmıştır. Bugün bireysel, ailevi ve kişilerarası düzeyde göç olgusunun çalışıldığı araştırmalara bakıldığında ortak ögenin psikolojik kültürleşme olduğu görülmektedir (Sevim, 2014a).

Graves'e (1967) göre *psikolojik kültürleşme*, bir kültürel temas ortamına giren gruplarda ve/veya bireylerde meydana gelen değişimlerdir (Akt. Berry, 2010). Her bireyin psikolojik kültürleşme sürecinde bireysel farklılıklar görülür (Sam ve Berry, 2006). Bireylerin kültürel açıdan birbirleriyle ilişkiye girmeye çalışma biçimlerindeki bu farklılığın temelinde iki ayırım yatar (Berry, 1992). Göçmen birey *baskın kültürü benimseme* (cultural adoption) veya *öz kültürü koruma* (cultural maintenance) yönünde bir tercihte bulunabilir (Berry, 1992). Bireyin bu tercihlerindeki görelî pozisyonu dikkate alınarak dört kültürleşme stratejisi belirlenmiştir. Bunlar *bütünleşme*, *asimilasyon*, *ayrılma* ve *marjinalleşme*dir (Berry, 1992). Kağıtçıbaşı'na (2010: 325) göre, "belirtilen iki tercih de yüksekse bütünleşme; ikisi de düşükse marjinalleşme; birincisi yüksek ikincisi düşükse asimilasyon; tam tersi söz konusu ise ayrılma stratejisi" görülmektedir. Göçmenlerin psikolojik ve sosyal uyumu açısından *bütünleşmenin* en verimli strateji olduğu bilinmektedir (Berry, Poortinga, Breugelmans, Chasiotis ve Sam, 2011'den akt. Durgel ve Yağmurlu, 2014). Arends-Toth (2003), göçmen birey hangi stratejiyi benimserse benimsesin; kültürleşmenin göç eden kişinin doğduğu ülkenin kültürü ile göç ettiği ülkenin kültürünü ne şekilde bağdaştırdığı ve bunların etkileriyle nasıl baş ettiği ile ilgili karmaşık bir psikolojik süreç olduğunu öne sürmektedir (Akt. Durgel ve Yağmurlu, 2014). Yaşanan bu karmaşanın nedenini göçün çoğunlukla "toplulukçu kültürden bireyci kültürlere doğru yapılmasında" aramak mümkündür (Durgel ve Yağmurlu, 2014: 7).

"Anababalık örüntülerinin kültürden ne kadar ve nasıl etkilendiğini anlamak için göçmen anababaların yaşadıkları uyum sürecini incelemekte fayda vardır" (Durgel ve Yağmurlu, 2014: 6). Çünkü öz kültür ve ev sahibi kültürün değerlerinde görülen farklılıklar nedeniyle "kültürleşme sürecinde aile dinamik bir karmaşa" içindedir (Kağıtçıbaşı, 2010: 329). Bu karmaşa, kültürleşmenin kendine has sürecine etki etmekte ve ailede çatışmalara neden olabilmektedir (Kağıtçıbaşı, 2010). Amerika'da göçmen ergenlerin anababalarıyla ilişkileri üzerine yapılan derleme çalışmasında, göçmenlerin

anababalarıyla yaşadığı çatışmanın temelinde özerklik ihtiyacının yattığına işaret edilmiştir (Kwak, 2003). Anababalarına bağlı olmaktan memnuniyet duyan ve onlardan ayrılmak istemeyen göçmen ergenler, kendilerini ev sahibi toplumun ergenleri ile karşılaştırdıklarında anababalarından daha fazla özerklik talep etmektedirler (Kwak, 2003). Almanya'daki ikinci kuşak Türk göçmenlerle yapılan bir çalışmada ise, anababaların çocuklarından kendileriyle yakın ilişki içinde olmalarını beklediklerini ve bununla birlikte, özerkliklerini destekleri görülmüştür (Leyendecker, Schoelmerich ve Çıtlak, 2006).

Kültürleşme sürecinde hem anababaların hem de çocukların yaşadığı bu çatışmalar zaman içerisinde anababalık örüntülerinde değişime yol açmaktadır (Kağıtçıbaşı, 2012). Ev sahibi kültürle bütünleşme eğiliminde olan göçmenlerin, anababalık tutum ve davranışlarında baskın kültürün değerleri görülebilmektedir. Buna karşılık, ev sahibi kültürden ayrılma eğilimi gösteren göçmenlerde öz kültürel değerlere daha sıkı bağlanma görülebilmektedir (Kağıtçıbaşı, 2012). Örneğin, Hollandalı Türk göçmen anababaların çoğu otoriter bir tutum ve davranış sergilemektense, çocuklarıyla birlikte ortak karar aldıkları demokratik bir yaklaşımı tercih etmektedirler (Nijsten, 2006). Alman kültürüyle bütünleşme eğilimi gösteren Türk göçmen anneler, çocuklarının özerkliklerini desteklemekte ve kendini gerçekleştirme gibi bireyci hedefleri daha önemli bulmaktadırlar (Phalet ve Schönplung, 2001; Durgel, Yağmurlu, Leyendecker ve Harwood; 2009). Buna karşılık bazı anababaların, özellikle daha az eğitilmiş olanların; kendini geliştirme, özerklik gibi bireyci hedefleri daha az önemsedikleri ve itaat odaklı hedeflere yöneldikleri görülmüştür (Nijsten, 2006; Durgel, Yağmurlu, Leyendecker ve Harwood 2009; Yağmurlu ve Sanson, 2009). Bu durum öz kültürdeki değer ve geleneklerin farklılığı, ev sahibi kültürün sunduğu kültürel normlar, göçmen bireyin sosyo ekonomik düzeyi gibi pek çok unsurun kültürleşme deneyimini karmaşık hale getirdiği ve anababalık anlayışını her bir göçmen aile için farklılaştırdığı düşüncesini destekler niteliktedir. Bu nedenle kültürleşme, "bireyin hayatının her alanında aynı etkiyi yaratmamaktadır" (Durgel ve Yağmurlu, 2014: 6). Örneğin Türk-Alman aileler, çocuk yetiştirme gibi özel alanlarda öz kültürel değerlerini ön plana çıkarmakta; ancak iş hayatı gibi genel alanlarda Alman değerlerine daha çok yakınlaşmaktadırlar (Kaya ve Kentel, 2005). Türk-Alman annelerle yapılan bir başka çalışmada da benzer bulgulara rastlanmıştır. Türk-Alman annelerin okul ortamında

başarı ve özerkliği desteklediği, ancak aile içi ilişkiler bağlamında geleneksel yapıyı sürdürdükleri görülmüştür (Phalet ve Schönplung, 2001).

Yukarıdaki kuramsal temel ve ampirik bulguların ‘‘küreselleşme ile artan çok-kültürlü sosyal yapının her kültürel bağlamın tek ve benzersiz olduğunu değil; bağlamların farklılık ve benzerliklerinin olduğu ve bunların birbiri ile karşılaştırılabileceği’’ görüşünü desteklediği söylenebilir (Kağıtçıbaşı, 2010: 343). Özellikle karmaşık ve çok boyutlu anababalık olgusunun kültürel bağlamın farkına varılarak incelenmesi; anababalık örüntüsündeki evrensel noktaların ve kültürel farklılıkların daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

2.2.1.1 Belçika Krallığı ve Türk Göçmen Topluluğu

Bu çalışmada anababalık davranışlarında Doğu (Türkiye) ve Batı toplumlarında görülen farklılık ve benzerliklerin incelenmesi için tipik bir bireyci toplum olarak nitelendirilen (Hofstede, 2001) Belçika Krallığı ele alınmıştır. 1831 yılında kurulan ve yaklaşık 11,2 milyonluk nüfusa sahip bir Kuzey Avrupa ülkesi olan Belçika Krallığı başkent bölgesi, Flaman bölgesi ve Valon bölgesi olmak üzere bölge ve topluluklar üzerine kurulu üçlü bir federal yapıya sahiptir. Nüfusun %58’ini Flamanlar, %32’sini ise Valonlar oluşturmaktadır (Directorate-General Statistics and Economic Information, 2010). Ülke genelinde göçmenler nüfusun %9’unu oluşturmaktadır (Directorate-General Statistics and Economic Information, 2010). Göç trafiğinin başladığı 1950’li yıllarda göçmenlerin varlığı bir hoşnutluk kaynağı iken günümüzde yaşanan değişimler göçmenlere ilişkin algının olumsuz yönde değişmesine yol açmıştır (Kaya ve Kentel, 2005). Göçmenlerin Belçikalılar hakkında, Belçikalıların da göçmenler hakkında ne düşündüğüne yönelik yapılan bir araştırmanın bulguları, tarafların birbirleri hakkında ön yargılara sahip olduklarına işaret etmektedir (Vic, 1995’den Akt. Sarıkaya, 2008). Bu çalışmaya göre göçmenler; Belçikalıları ahlaki değerlere önem vermemekle ve ırkçı olmakla nitelendirirken Belçikalılar, göçmenleri uyum sağlama çabası içinde olmamakla ve eğitime önem vermemekle itham etmektedir (Vic, 1995’den Akt. Sarıkaya, 2008). Göçmenlerin giderek ev sahibi ülkeler için bir sorun olarak görülmesi göçmenlerin uyum süreci için gösterilen çabaları arttırmış, buna paralel olarak yaşanan sorunlarda da artış görülmüştür. Eğitim, bu olumsuz sonuçların yansımalarının en yoğun gözlenebildiği yerdir denilebilir (Sarıkaya, 2008).

Belçika'da 0-19 yaş arası çocuk ve ergenler genel nüfusun %24'ünü oluşturmaktadır (MEB DGİM, 2007; akt. Sarıkaya, 2008). Öğretim kademelerinde bulunan çocuk ve ergen nüfusunun yaklaşık %50'si Flaman bölgesinde bulunmaktadır (Education in Flanders, 2005). MEB DİGM (2007) 'in yayınladığı verilere göre Belçika'da yaşayan Türk kökenli öğrenciler 12.000 civarındadır (Akt. Sarıkaya, 2008). Flaman bölgesinde temel (ilköğretim) eğitim 6 yaşında başlar ve altı yıllık bir süreyi kapsar. Türk öğrenci nüfusunun %60'ı ilköğretim eğitimleri sırasında en az bir kez sınıfta kalmaktadırlar. Bu başarısızlık durumunun bir göstergesi olarak öğrenciler mahallerde bulunan mesleki eğitim okullarına yönlendirilmekte, ya da yaşadıkları uyum problemleri kalıtsal, ruhsal ve zihinsel bozukluklara dayandırılarak özel eğitim kurumlarına yönlendirilmektedirler. Bu nedenle Türk öğrenci nüfusunun %4'lük bir dilimi özel eğitim veren okullara devam etmektedirler. Flaman bölgesindeki ortaöğretim kurumları 18 yaşına kadar süren altı yıllık bir eğitim verirler. Ortaöğretimde eğitim; temel, teknik ve mesleki olmak üzere üç ana daldan oluşmaktadır. Belçika'nın yerli nüfusu, teknik ve mesleki eğitim kurumlarına rağbet etmemektedirler. Teknik ve mesleki eğitim kurumlarındaki mevcudun yaklaşık %10'unu Belçikalılar, %70'lik dilimini ise Türk göçmen öğrenciler oluşturmaktadır. Belçika'da, eğitim mevzuatında eğitimde eşitlik olduğu belirtilmesine rağmen, Türk göçmen öğrencilerin çoğunluğu eğitim sürecinde yaşadıkları akademik ve sosyal sıkıntılar nedeniyle teknik ve mesleki eğitime yönlendirilmektedirler (Manço, 2000). Almanya özelinde yapılan bir araştırma; eleyici nitelikteki Alman eğitim sisteminin Türk göçmen çocukların eğitiminde başarısız olduğunu ve temel eğitimi tamamlamakta güçlük çeken çocukların meslek liselerine yönlendirildiklerini, bu gençlerin çoğunun liseyi diplomasız terk ettiklerini vurgulamaktadır (Bıçakçı, 2003; akt. Sarıkaya, 2014, Baysu ve Phalet; 2014). Bu durum, Almanya özelinde belirtilse de Türk kökenli çocukların olduğu diğer Avrupa ülkelerinde de benzer durumla karşılaşmaktadır (Tüfekçi, 2002; akt. Sarıkaya, 2008). Belçika'da, okul başarısı ve eğitim tamamlama oranlarının düşüklüğü yapılan araştırmalarda vurgulanmaktadır (Aydın ve Yardım, 2008). Belçika ve diğer Batı Avrupa ülkelerinde yaşayan Türk göçmen nüfusun, eğitim süreçlerine yansıyan sorunları: ev sahibi ülkelerin kültürüne uyum sağlayamama, göç edilen ülkenin diline yeterince hakim olamama, anababa eğitim düzeyinin düşüklüğü vb. durumlar, çocuğun eğitimini olan olumsuz etkilemektedir. Bu duruma, anababaların yaşadıkları ülkenin eğitim sistemi hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması, anababaların öğretmenler ve okul yöneticileri ile işbirliği içinde olmamaları gibi nedenlerde eklendiğinde

başarısızlığın nedenleri oldukça geniş bir yelpazeden oluşmaktadır (Tüfekçi, 2002; akt. Sarıkaya, 2008). Okula uyum süreci ve akademik başarıda görülen bu başarısızlığın bir diğer nedeni, göçmen anababaların akademik başarıya önem vermelerine rağmen bunu çocuklarına aktarma sürecinde yetersiz olmalarıdır (Phalet, Andriessen ve Lens, 2004; Phalet ve Schönplflug; 2001).

Türk göçmenlerin anababalık tutum ve davranışları incelendiğinde çoğu ailenin öz kültürlerinin gelenek ve göreneklerini büyük ölçüde sürdürdükleri, bununla birlikte geleneksel anababalık uygulamalarına Türkiye'deki düşük sosyoekonomik düzeydeki anababalardan daha fazla önem verdikleri görülmüştür (Abandan-Unat,2002; Güngör, 2008; Güngör, Phalet ve Kağıtçıbaşı, 2013). Bununla birlikte anababa ve çocuğun eğitim düzeyi görece yüksek olsa bile göçmen Türk ailelerde geleneksel karşılıklı bağlılığın sürdürüldüğü saptanmıştır (Phalet ve Schönplflug, 2001). Belçika özelinde konuyu ele aldığımızda, Türk, göçmen Türk ve Belçikalılar ile yaklaşık 900 kişilik bir örnekleme yapılan çalışmada babanın otoriter, annenin sıcak olduğu geleneksel aile tipinin Belçikalı-Türk ailelerde korunduğu sonucuna varılmıştır (Güngör, 2008).

2.2.2. Ailenin Yapısal Özellikleri

Anababalık ilişkileri, aile içi ve dışı ilişkilerden etkilenmektedir. Anababalığı belirleyen nedensel süreçleri belirlemek açısından Ekolojik Sistemler Modeli (Bronfenbrenner, 1979) yönlendirici olmaktadır. Özellikle anababanın eğitim düzeyi, Ekolojik Sistem Modeli'nde önemli bir yere sahiptir. Çünkü diğer sosyo ekonomik değişkenlerin aksine, ailenin eğitim düzeyi aile kurulmadan ve anababa olunmadan önce genel olarak var olan bir durumdur. Dolayısıyla anne ve baba için bu durum, aile içi süreçlerden etkilenmeden kendi içinde tek yönlü olarak yorumlanabilir (Bronfenbrenner, 1986; akt. Obalar ve Ada, 2010). Bu kuramsal çerçeve bağlamında anababalık davranışlarını etkileyebilecek olan ailenin yapısal özellikleri ele alınmıştır.

Anababanın sosyo ekonomik düzeyinin, çocuğun gelişimsel çıktıları üzerinde etkisi olduğu bilinmektedir (Yağmurlu, Köymen ve Sanson, 2005). Sosyoekonomik düzey, yalnızca ekonomik ve niceliksel bir kavram olmayıp; bireyin dünya görüşünü, eğitim düzeyini, gelirini, yaşama biçimini, değerlerini içine alan kapsamlı bir kavramdır (Kuzgun, 1986). Kavramın tanımı konusunda ortak bir kanıya varılmakta güçlük çekilmesi, gelir ve eğitim düzeyinin her zaman denk olmaması nedeniyle sosyoekonomik düzeyi ölçmede en sık kullanılan değişken, annenin eğitim düzeyi

olmuştur (Bornstein, Hahn, Suwalsky ve Haynes, 2003). Annenin eğitim düzeyinin anababalık amaçlarını etkileyeceği beklentisiyle, annenin eğitim düzeyi anababalık davranışlarının biçimlenmesinde önemli bir unsur olarak kabul edilmiştir (Hoff, Laursen ve Tardif, 2002).

Araştırmalar eğitim düzeyi yükseldikçe anababaların çocuklarıyla daha etkin iletişim kurabildikleri, dolayısıyla da çocuğun gelişim sürecini olumlu yönde etkilediklerini göstermektedir (Davis-Kean, 2005; Harris, Terrel ve Allen, 1999). Eğitim düzeyi yüksek ailelerde demokratik anababalık örüntülerinin sergilendiği; eğitim düzeyi yüksek annelerin düşük eğitilmişlere göre daha demokratik bir annelik örüntüsü benimsedikleri görülmüştür (Haktanır, Aral, Alisinanoğlu, Baran, Başar, Köksal ve Bulut, 1999; Von der Lippe, 1999). Alanyazında yer alan çalışmalara göre, annenin eğitim düzeyi arttıkça sıcak ve destekleyici anababalık davranışları da artmaktadır (Klebanov, Brooks-Gunn, Chase, Landsdate ve Gordon, 1997). Bu bulgu, eğitim düzeyinin anababalık davranışlarının kontrol ve denetim boyutları ile yakından ilişkili olduğu görüşünü destekler niteliktedir. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu'nun (1995) ulusal düzeyde yürüttüğü çalışmada Türkiye'de olumlu anababalık davranışları ile annenin eğitim düzeyi arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu durum "Çocuğun Değeri" araştırmasındaki düşük eğitim düzeyinin çocuklardan itaat beklentisi ile ilişkili olduğunu destekler niteliktedir (Kağıtçıbaşı, 1982). Kağıtçıbaşı ve Ataca'nın (2005) çalışmasında da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bir başka çalışmada ise eğitim düzeyi düşük annelerin, yüksek eğitilmiş annelere oranla daha fazla cezalandırma davranışları sergiledikleri saptanmıştır (Nacak, Yağmurlu, Durgel ve Van de Vijver, 2011).

Genelde üst sosyo ekonomik düzeydeki anababalar daha demokratik tutum ve davranış sergilerken; alt sosyo ekonomik gruptan anababalarda itaat beklentisi ve ceza uygulamaları daha sık görülmektedir (Pinderhughes, Dodge, Bates, Pettit ve Zelli, 2000). Benzer şekilde, alt sosyo ekonomik düzeyden anababaların sıkı kontrol ve cezaya başvurdukları; buna karşılık üst sosyo ekonomik düzeyden anababaların ise açık iletişim kurarak istedik davranışı geliştirmeye yönelik açıklamalar yaptığı ve ödül kullandığı görülmüştür (Elder, 1965; Liebert, Paules ve Marmor, 1977). Ülkemizde yapılan bir çalışmada, üst sosyo ekonomik düzeydeki anababaların çocuğun davranışını istedik hale getirme ve denetim sağlama sürecinde övgü ve ödül kullanımına ağırlık verirken; alt sosyo ekonomik düzeydeki anababaların sevgiyi geri çekme gibi kısıtlayıcı

davranışlar sergiledikleri görülmüştür (Gürkaynak, 1979). Haktanır ve arkadaşlarının. (1999) yaptığı derleme çalışmasında sosyo ekonomik düzeyi düşük ailelerde cezalandırıcı ve kısıtlayıcı anababalık tutum ve davranışlarının sergilendiği görülmüştür. Annenin çalışmasının ise eğitim düzeyine kıyasla anababalık davranışlarını olumsuz etkileyeceği öngörülmüştür (Greenberger, O'Neil ve Nagel, 1994). Ancak alanyazında yer alan çalışmalar bu durumu desteklememektedir. Bowlby (1979)'nin Bağlanma kuramına göre anne çocuğundan uzun süre ayrı kalır ve çocuğun gereksinimlerini karşılayamazsa ilişki olumsuz etkilenir ve güvenli bağlanma gerçekleşemez. Ancak yapılan araştırmalar annenin çocuğu ile geçirdiği zamanın niceliğinden çok niteliğinin önemli olduğunu; dolayısıyla annenin çalışmasının anababalık ilişkileri üzerinde bir etkisinin olmadığını göstermiştir (Baydar, Greek ve Gritz, 1999). Annenin çalışma durumunun anababalık davranışlarına olan etkisi Türkiye'de çalışan anne oranının düşük olması nedeniyle (%33,3; TÜİK, 2015) hemen hiç araştırılmamıştır.

2.2.3. Çocuğun Özellikleri

Ekolojik Sistemler Kuramı'na göre (Bronfenbrenner, 1979) çocuk çevresel etkilere karşı pasif değildir. Çocuğun özellikleri ile içinde bulunduğu ortam (ekolojik bağlam) karşılıklı olarak birbirini etkilemektedir (Plomin, DeFries ve Loehlin, 1977). Bu kapsamda bu araştırmada *çocuğun yaşı* ve *cinsiyetinin* anababalık davranışları üzerindeki etkisi göz önüne alınmıştır.

Alanyazında yer alan araştırmalar ergenin cinsiyetinin ergenlerin aileleriyle etkileşim stillerini farklılaştırdığını, dolayısıyla anababaların cinsiyete göre farklı seviyelerde destek ve kontrol davranışları sergilediğini göstermektedir (Maccoby, 1990; Rosenfield, Vertefuille ve McAlpine, 2000; Steinberg, 1986). Amerika'da yürütülen bir çalışmada anababaların, herhangi bir hatalı davranış sergilemeleri halinde kız çocuklarına daha ılımlı ve problemin temelini anlamaya yönelik iletişim odaklı bir davranış sergilerken, erkek çocuklarına baskıcı ve sıkı bir disiplin uyguladıkları görülmüştür (Smetana, 1989). Bu sonuçlara benzer olarak Çinli ailelerin de erkek çocuklarına karşı daha katı ve baskıcı bir denetim uyguladıkları bulunmuştur (Xing, Wang, Zhang, He ve Zhang, 2011).

Türkiye'de yürütülen bir araştırmada, babaların erkek çocuklarıyla kız çocuklarına göre daha yakın ilişkiler kurduğu görülmüştür (Recepov, 2000). Haktanır,

Aral, Alisinanoğlu, Baran, Başar, Köksal ve Bulut (1999)'un derlediği Türkiye'de 1970-1998 yılları arasında yapılan araştırmalarda; önceki yıllarda anababaların kız çocuklarına karşı daha cezalandırıcı tutum sergiledikleri görülürken, 90'lı yıllardan itibaren kız çocuklarına uygulanan baskının azaldığı ve yerini demokratik bir tutuma bıraktığı görülmektedir. Bir başka çalışmada ise erkek çocuklara ailenin soyadını taşıdığı için daha fazla önem verildiği ve onlardan aileye maddi destek vermeleri beklendiği; kız çocuklarından ise daha çok ev işlerine yardımcı olmasının beklendiği; bu beklentilerin de anababaların tutum ve davranışlarını etkilediği görülmüştür (Kağıtçıbaşı ve Ataca, 2005). Bu durum, ailelerin benimsediği anababa tutum ve davranışlarının ergenin cinsiyetine göre farklılaştığını destekler niteliktedir (Çerik, 2002). Türkiye'de, anababalar ve onların ilk ve orta ergenlik dönemindeki çocukları ile ortak yürütülen bir çalışmada (Sayıl ve ark., 2012) anneden algılanan psikolojik kontrolün yaşa göre değişmediği, ancak orta ergenliktekiler de daha fazla davranışsal kontrol algıladığı tespit edilmiştir.

2.3. İlgili Araştırmalar

2.3.1. Anababalık Davranışları İle İlgili Araştırmalar

Anababalık davranışları üzerine yapılan çok sayıda araştırma vardır. Aşağıda anababalığın *destek* ve *kontrol* kontrol boyutları ile ilgili alanyazında yer alan ulusal ve uluslararası çalışmalar sunulmaktadır.

Ergenlikte öne çıkan özerklik ve ilişkisellik ihtiyaçları nedeniyle destekleyici anababalığın ergenler açısından olumlu sonuçları pek çok çalışmada doğrulanmıştır. Özerklik desteğinin dışsallaştırma sorun davranışlarını ve öğrenme güçlüğüne azaltması (Grolnick, Kurowski, Dunlap ve Hevey, 2000), okula uyum ve akademik alandaki işlevselliklerinin artması (Joussemet, Koestner, Lekes ve Landry, 2005), olumlu benlik algısı gelişimine yardımcı olması (Soenens, Vansteenkiste, Sierens, 2009), farklı kültürel bağlamlarda ergenlerin öğrenmeye yönelik içsel motivasyonların artması (Black ve Deci, 2000; Chirkov ve Ryan, 2000, Soenens ve Vansteenkiste, 2005) ve işlevselliği (Soenens, Vansteenkiste, Smiths, Lowet vd., 2007) ile yakından ilişkilidir. Ancak destekleyici anababalık uygulamalarının tek belirleyicisi anababanın özellikleri değildir. Anababa-ergen ilişkisinin karşılıklı olduğu görüşünden hareketle; yüksek anababa duyarlılığının ergenin, sağlıklı psikososyal gelişim göstermesine etkisi olduğu

düşünüleceği gibi optimal gelişim gösteren ergenlerin, anababalarından daha yüksek duyarlık algıladıkları da söylenebilir (Bogenschneider ve Pallock, 2008).

Zamanlamasında farklılaşmalar görülmesine karşılık ergenin özerklik kazanma çabaları tüm kültürlerde ortaya çıkmakta, bu nedenle özerklik desteğinin sağlıklı bireyleşme ve toplumsallaşma sürecine olan olumlu etkileri evrensel nitelik göstermektedir (Joussement, Koester, Lekes ve Landry, 2008; Kındap, 2011; Knee ve Uysal, 2011). Çin, ABD, Belçika ve İtalya’da yürütülen bir araştırmada tüm kültürel bağlamlarda özerklik desteği arttıkça ergenlerin depresyon düzeylerinin azaldığı tespit edilmiştir (Manzi, Regalia, Pelucchi ve Fincham, 2012). Batı kültüründe bireyselliğe ve bağımsızlığa verilen önem nedeniyle ergenlik döneminde kontrol uygulamalarında görülen azalma yerini özerklik desteğinde artışa bırakmakta, bu durum toplulukçu kültürler nazarında daha erken ve güçlü bir şekilde yaşanmaktadır (Guttman ve Eccles, 2007). Ancak erken verilen özerkliğin ergen üzerinde en az geç verilen özerklik kadar olumsuz etkilere yol açacağına işaret eden çalışmalar da bulunmaktadır (Guttman ve Eccles, 2007). Türkiye’de yapılan araştırmalar özerklik desteğinin ergenlerde içselleştirme ve dışsallaştırma problem davranışlarını azalttığı ve akademik yeterlik algısı (Kındap, Beyers ve Sayıl, 2010) ile okul başarısını olumlu yönde etkilediği (Kındap, 2011) bulunmuştur. Sümer ve Güngör (1999) tarafından yapılan çalışmada, anababadan algılanan duyarlık ve kontrol boyutları karşılaştırıldığında; ergenlerin babalarından ziyade anneden daha fazla duyarlık algıladıklarını göstermiştir. Sevim (2014a) tarafından Belçika ve Türkiye’de yaşayan gençler ile yapılan bir araştırmada; her iki grupta anababadan algılanan duyarlık ve özerklik desteği boyutlarında farklılık gözlenmemiş ancak Belçikalı-Türk gençler, Türk gençlere kıyasla daha fazla babalarından psikolojik kontrol algıladıklarını belirtmişlerdir.

Alanyazında yer alan çalışmalar; psikolojik kontrolün depresyon (Barber, 1996), düşük öz saygı (Garber, Robinson, ve Valentiner, 1997), düşük özgüven (Conger, Conger, ve Scaramella, 1997) gibi içselleştirme problemleri ile ilişkisi olduğunu göstermiştir. Psikolojik kontrolün düşük benlik saygısına yol açtığı (Silk, Morris, Kanaya ve Steinberg, 2003) yönündeki araştırmalara karşılık, Türkiye örneğinde yapılan araştırmada, psikolojik kontrol ve benlik değeri arasında cinsiyetler açısından anlamlı bir ilişki bulunamamış ve bu durum kültürümüze özgü olarak yorumlanmıştır (Kındap, Sayıl ve Kumru, 2008). Ek olarak psikolojik kontrolün özerklik gelişimini engellediği (Maccoby and Martin 1983; Steinberg, Elmen, & Mounts, 1989) yönünde

bulgular ortaya konulmuştur. Destekleyici anababalık uygulamalarında olduğu gibi, psikolojik kontrol uygulamaları da anababanın olduğu kadar çocuğun özellikleri ile de yakından ilişkilidir. Boylamsal nitelikteki bir araştırmada, çocuğun içselleştirme ve dışsallaştırma problem davranışlarının anababaların psikolojik kontrol uygulamalarında artışa neden olduğu bulunmuştur (Soenens, Luyckx, Vansteenkiste, Luyten ve ark., 2008). Benzer şekilde çocuğun akademik ve sosyal alanlardaki başarısızlığı ve yetersizliği de anababa kontrol uygulamalarında artışa neden olmaktadır (Grolnick, Gurland, DeCoursey ve Jacob, 2002). Düşük gelir, düşük eğitim, çocuk sayısının fazla olması gibi çevresel etkenlerin anababaların kontrol uygulamalarında artışa neden olduğu bulunmuştur (McLoyd, Jayaratne, Ceballo ve Borquez, 1994).

Bununla birlikte, anababanın çocuktan ayrılma kaygısının psikolojik kontrolü yordadığı görülmüştür (Soenens ve ark, 2010). Özellikle ergenlik döneminde artan özerklik ve bireyselleşme anababada güvensizlik hissi uyandırmakta, dolayısıyla anababa ergenle olan ilişkisinin yakınlığını koruyabilmek adına suçluluk yaratma, koşullu sevgi gibi uygulamalar ile psikolojik kontrol uygulamaktadır (Ahmad ve Soenens, 2010). Batılı anababalarda, dış dünyanın çocuklar için güvensiz olduğu görüşüne sahip olanların da daha fazla kontrol uygulamalarında buldukları tespit edilmiştir (Gurland ve Grolnick, 2005). Anababanın motivasyonundan yola çıkarak psikolojik kontrol uygulamalarında yapılan türe özgü ayırım yeni yeni çalışılmaya başlanmıştır. Psikolojik kontrol uygulamalarındaki ayırımı kültürler arası çalışan Soenens, Park, Vansteenkiste ve Mouratidis (2012)'nin, Belçikalı ve Güney Koreli ergenler üzerinde yaptıkları araştırmada, bağıllık yönelimli psikolojik kontrolün Belçika'ya kıyasla Güney Kore'de daha fazla uygulanan bir ebeveyn kontrol boyutu olduğu bulunmuştur. Bu sonucun nedeni olarak Güney Kore'de, Konfiçyüsçü ahlak değerlerinden kaynaklanan sıkı denetim davranışlarının kültürel yapının bir parçası olması ve ergenlerin bunu normal kabul etmesinde (Cheah ve Park, 2006) arayabiliriz. Tipik bir batı Avrupa ülkesi olan Belçika'da ki çocuk ve ergenlerin, içinde buldukları grup yerine kendilerini kişisel yeterlikleri üzerinden tanımlamaları, aile hayatı anlayışının temelinde bağımsızlık ve bireyselliğe dayandırılmasından kaynaklanmaktadır (Goosens ve Luyckx, 2006). Peru'lu ergenler üzerinde yürütülen bir çalışmada ise bağıllık odaklı psikolojik kontrolün Batılı kültürle kıyasla ergenin uyumu üzerinde daha az olumsuz etkisinin olduğu bulunmuştur (Gargurevich ve Soenens, 2015). Bu nedenle araştırmalarda Batılı örneklerde bağıllık odaklı

psikolojik kontrol ve depresyon arasındaki ilişki daha yüksek çıkarken (Zuroff, Mongrain ve Santor, 2014) Peru örneğinde daha düşük bulunmuştur. Ayrıca, anababa duyarlılığın bağlılık odaklı psikolojik kontrol ile ilişkili olduğu bulunmuş, bu durum Latin Amerika kültüründe aile içi sadakat ve ilişkiselliğin kabul gören değerler olmasına bağlanmıştır (Gargurevich ve Soenens, 2015). Soenens, Luyckx, Vansteenkiste, Luyten ve arkadaşları (2008), boylamsal nitelikte yürüttükleri bir diğer araştırmada, bağlılık yönelimli psikolojik kontrolün bağımlı kişilik gelişimi ile başarı yönelimli psikolojik kontrolün ise mükemmeliyetçi eğilim ile ilişkilendirmişlerdir. Bu durum sonucunda ergende depresyon eğilimine yatkınlık görülmüştür (Soenens, Luyckx, Vansteenkiste, Luyten ve arkadaşları, 2008).

2.3.2. Anababalık Davranışlarını Etkileyen Nedensel Süreçler ile İlgili Araştırmalar

Anababalık davranışlarını etkileyen nedensel süreçler üzerine yapılan çok sayıda araştırma vardır. Aşağıda; anababalığı etkileyen nedensel süreçlerden *kültürel bağlam*, *ailenin yapısal özellikleri* ve *çocuğun özelliklerine* ilişkin alanyazında yer alan ulusal ve uluslararası çalışmalara yer verilmiştir.

Anababalık uygulamalarında *kültüre bağlı* farklılıklar görülmektedir. Amerika'da Hint ve İngiliz asıllı anneler ile yapılan bir çalışmada, kız çocuklarına yönelik olarak İngiliz annelerin bağımsız olma, kendine yetebilme gibi özelliklere önem verdikleri, buna karşılık Hint asıllı annelerin sorumluluk sahibi ve itaatkar olmalarını bekledikleri bulunmuştur (Raghavan, Harkness ve Super, 2010). Benzer şekilde Kamboçya, Meksika, Vietnam ve Filipin kökenli annelerin çocuklarından İngiliz kökenli annelerden daha fazla itaat beklediklerini bulmuşlardır (Okagaki ve Sternberg, 1993). Asya kökenli Amerikalı çocuklarla yürütülen bir araştırmada, otoriter anababa tutumunun psikolojik uyum ve akademik başarı ile yüksek düzeyde ilişkili olduğu bulunmuştur (Steinberg, Lamborn, Darling, Mounts ve Dornbusch, 1994). Bununla birlikte anababa-çocuk ilişkisinin yakın ve aile bağlarının güçlü olduğu Latin Amerika örneğinde yapılan bir araştırmada, anababa kontrolünün normal sayıldığını göstermiştir (Halgunseth, Ispa ve Rudy, 2006). Türk ailelerde anababa kontrolü, çoğunlukla sıcak anababalık bağlamında, ailedeki kişilerarası bağlılığı ve sadakati sağlamak için amaca uygun kullanılmaktadır (Kağıtçıbaşı, 2007). Batı kültüründe özerkliği destekleyici bir yetiştirme anlayışı benimsenirken, Batılı olmayan topluluklarda kontrol ve otoriteye saygı odaklı bir anlayış görülmektedir (Keller, 2007).

Taşdemir (2006) tarafından Türkiye’de yürütülen, dikey-yatay bireycilik ve toplulukçuluğun anababalık örüntüleri ile ilişkisinin incelendiği araştırmada anababanın eğitim düzeyi ve anababa kontrolü, dikey bireyciliğin anlamlı yordayıcısı olarak bulunmuştur. Aynı araştırmada anababa kabulünün yatay toplulukçuluğu; anababa kabulü ve kontrolünün ise dikey toplulukçuluğu yordadığı görülmüştür.

Kültürlerarası incelemelerde anababa destek boyutuna ilişkin uygulamalarda bireyci-toplulukçu kültürlerde benzerlikler görülürken, anababa kontrol uygulamalarında görülen farklılıklar daha yüksek orandadır (Trommsdorff, 2009). Sıkı kontrolün etkileri ile kontrol-destek uygulamaları arasındaki ilişkinin yönü ve derecesi kültürlerarası farklılıkla göstermektedir (Lim ve Lim, 2004; Deater-Deckard ve ark., 2011). Toplulukçu kültürlerde kontrol uygulamalarının kültürel yapıya olan uyumu nedeniyle Batılı kültürlerle kıyasla ergenler tarafından olumsuz yorumlanmamaktadır (Kağıtçıbaşı, 2010; Rothbaum ve Trommsdorff, 2007). Benzer şekilde Çinli annelerin kontrolü çocuk bakımı çerçevesinde sevgi ve şefkatin bir parçası olarak yerine getirdikleri tespit edilmiştir (Chao, 1994). Ek olarak, Asya kökenli Amerikalı ailelerde yapılan bir çalışmada, annenin özerklik desteği uygulamalarındaki kısıtlamaların çocuk üzerinde olumsuz çıktılara yol açmadığı tespit edilmiş, bu durum anne ile çocuğun duygusal yakınlık düzeyinin yüksek oluşuna ve çocuğun bu kısıtlamaları olumsuz algılamamasına bağlanmıştır (Iyengar ve Lepper, 1999; Baao ve Lam, 2008). Bu bulguların aksine Batılı kültürlerde anababa denetiminin kültüre olan uyumsuzluğu nedeniyle ergenin iyi oluşunu olumsuz etkilediği savunulmaktadır (Dwairy, 2008). Kontrol davranışlarının ergen tarafından yorumlanmasında kültürel farklılıklar gözlenmesine karşılık, psikolojik kontrolün olumsuz etkilerinin tüm kültürlerde benzerlikler gösterdiği tespit edilmiştir (Soenens ve Beyers, 2012). Bununla birlikte anababa kontrolünün niteliğine bağlı olarak farklı kültürlerde farklı sonuçlar elde edilebilmektedir. Örneğin, Asya kültürlerinde kaliteli eğitime ulaşma imkanlarının kısıtlı olmasına karşılık akademik başarıya verilen önem yüksektir. Bu nedenle akademik başarı odaklı uygulanan kontrol uygulamaları Asya kültürlerinde olumsuz sonuçlar doğurmamaktadır (Chao, 2001).

Anababalık davranışlarına ilişkin göçmen anababalarla yapılan çalışmalar, anababaların baskın kültürle bütünleştiğinde, anababalık davranışlarının da baskın kültüre uyum sağladığını göstermektedir (Bornstein ve Cote, 2001). Örneğin, Amerika ve Kanada’da yaşayan Çinli anababalardan ev sahibi kültür ile bütünleşme eğiliminde

olanların kontrol uygulamalarını azalttıkları, daha destekleyici ve olumlu anababalık davranışları sergiledikleri görülmüştür (Kim ve Wong, 2002). Benzer şekilde, Amerika’da yaşayan Meksikalı göçmen annelerin, sıkı kontrol tekniklerini öz kültürel yapılarına kıyasla daha az uyguladıkları görülmüştür (Hill, Bush ve Roosa, 2003). Sıkı kontrol ve ceza davranışlarına toplulukçu kültürden gelen azınlık gruplarında daha sık rastlandığını ortaya koyan araştırmalarda görülen temel farklılık, çocuğa gösterilen kontrol ve sevginin çocuk tarafından birbiri ile ilişkilendirilmesinden kaynaklanmaktadır (Rudy ve Grusec, 2006). Belçikalı-Türk göçmenlerle yapılan bir çalışmada göçmen gençlerin Türk ve Belçikalı akranlarına kıyasla daha fazla kontrol algıladıkları ama bunu anababadan gördükleri sıcaklık ile ilişkilendirmedikleri görülmüştür (Güngör, 2008). Buna karşılık Belçikalı ergenler yüksek anababa kontrolünü olumsuz anababalık davranışları ile ilişkilendirmektedirler (Güngör, 2008). Bir başka çalışmada bu sonucu destekler şekilde Türk gençlerin, kendilerinden iki kuşak öncesine göre düşük kontrol uygulamalarını, daha yüksek özerklik desteği ve sıcaklık ile ilişkilendirdikleri bulunmuştur (Sunar, 2009). Hollandalı-Türk anneler ile yapılan bir başka araştırma da Türk annelerin sıkı kontrol uyguladıkları görülmüştür (Dekovic ve ark, 2006). Buna karşılık alanyazında yer alan diğer araştırmalar sıkı kontrol teknikleri konusunda; Türk annelerin Hollandalı annelerden farklı bir örüntü sergilemediklerini (Durgel ve Van de Vijer, 2010) belirtmekte ancak, Türk ve Hollandalı annelerin farklılaştığı tek noktanın uygulanan kontrol davranışları hakkında çocuğa geribildirim verme ve açıklama konusunda olduğunu vurgulamaktadır (Yaman, Mesman, Van Ijzendoorn, Bakermans-Kranenburg ve Linting 2010).

Alanyazında yer alan *eğitim düzeyinin* anababalık davranışlarına yordamasına ilişkin araştırmalar, genellikle anneyi temel alarak yapılmıştır. Bu çalışmalara bakıldığında annenin eğitim düzeyi arttıkça çocuğa gösterdiği sıcak ve destekleyici davranışların da arttığı yönündedir (Chase Landsdate ve Gordon, 1997). Hollanda, Almanya ve Avustralya’da yapılan çalışmalarda, annelerin eğitim seviyesinin arttıkça çocuk yetiştirme anlayışlarında özerklik beklentisi yönünde artış, itaat beklentisi açısından ise düşüş gözlenmektedir (Nijsten, 2006; Durgel ve ark, 2009; Yağmurlu ve Sanson, 2009). Hollanda’da yürütülen bir diğer araştırmada Hollandalı-Türk annelerin Hollandalı annelere kıyasla daha çok otoriter davranışlar sergiledikleri ve az duyarlık gösterdikleri bulunmuştur (Dekovic ve ark, 2006; Yaman, Mesman, Van Ijzendoorn, Bakermans-Kranenburg ve Linting 2010). Hollanda’da göçmen Türk ve Hollandalı

anababalar ile yapılan bir başka araştırmada (Durgel, Van de Vijver ve Yağmurlu 2012), anne eğitim düzeyinin anababa davranışları üzerinde etkisi olduğu bulunmuştur. Ancak, çalışmanın hipotezine ters olarak Hollandalı annelere kıyasla Türk annelerin, daha fazla çocuk odaklı davranışlar sergilediği bulunmuştur. Yazarlar bu durumu Türk ve Hollandalı annelerin eğitim düzeyleri arasında ciddi bir fark olmasına bağlamışlardır. Türk annelerin eğitim seviyesinin Hollandalı annelerden daha yüksek olması sonucunda, Türk annelerden elde edilen veriler; düşük ve yüksek eğitim olarak iki grup eğitim düzeyine ayrıştırılarak yeniden analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular her iki eğitim düzeyinde de annelerin, daha fazla çocuk odaklı yaklaşım sergilediklerine işaret etmiştir (Durgel, Van de Vijer ve Yağmurlu, 2012). Bu bulguların aksine, Türk ve Hollandalı annelerle yapılan bir başka araştırma her iki kültürel grubun da destek ve kontrol davranışları açısından benzeştiğini, tek farklılığın anne duyarlılık boyutunda görüldüğünü vurgulamıştır (Durgel ve Van de Vijver, 2010). Duyarlılık boyutunda görülen bu farklılığı araştırmacılar, her çalışmada duyarlılığın farklı şekilde tanımlanmasına bağlamışlardır. Yaman, Mesman, Van Ijzendoorn, Bakermans-Kranenburg ve Linting (2010) duyarlılığı çocuğun özerkliğini teşvik etmek üzerine anne tarafından verilen duygusal destek olarak tanımlamış, Durgel ve Van de Vijver (2010) ise annenin çocuğun istek ve taleplerine karşılık vermesi olarak tanımlamıştır. Annenin eğitim düzeyinin anababalık davranışlarını yordamasına ilişkin görüşlere karşılık, annenin eğitim düzeyi ile sıcak ve destekleyici anababalık davranışları arasındaki ilişkinin zayıf olduğunu gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Williams, Williams, Lopez ve Tayko, 2000).

Anababalık uygulamalarında göz önünde bulundurulması gereken bir diğer unsurlar *sosyo ekonomik düzeydir*. Sosyo ekonomik düzeyin düşük olduğu Afrika kökenli amerikalı ailelerde yüksek anababa kontrolü ergen tarafından sıcaklık ve şefkat ile ilişkilendirilmektedir (Chester, Jones, Zalot ve Sterrett, 2007). Sosyo ekonomik düzey ve anababalık davranışlarına ilişkin Türkiye’de yapılan bir çalışma; düşük sosyoekonomik düzeyin cezalandırıcı ve kontrol edici davranışları, yüksek sosyoekonomik düzeyin ise özerklik destekleyici davranışları arttırdığı bulunmuştur (TC Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1995; Nacak ve ark, 2011). Ancak sosyoekonomik farklılıklardan kaynaklı anababalık davranışlarında görülen farklılıkların her zaman belirgin olmadığını gösteren çalışmalar da bulunmaktadır. Özellikle toplulukçu kültürlerde aile içi ilişkilerin sıcaklığı ve destek düzeyi arttıka, düşük

sosyoekonomik düzey anababalık davranışları üzerinde herhangi bir farklılaşmaya yol açmamaktadır (Baydar ve ark, 2012). Türkiye’de kendini orta SED’de algılayan anababalar ve onların ilk ve orta ergenlik dönemindeki çocukları ile ortak yürütülen bir çalışmada (Sayıl ve ark, 2012), örnekleme dahil edilen ailelerde orta düzey kontrol uygulamalarının olduğu tespit edilmiştir. Anneden algılanan psikolojik kontrol yaşa göre değişmemekte ancak orta ergenliktekiler daha fazla davranışsal kontrol algılamaktadırlar. Ergenin cinsiyetinin kontrol uygulamalarında farklılıklara yol açtığı görülmüştür. Genel olarak erkekler daha fazla psikolojik kontrol algılamakta, kızların daha fazla davranışsal kontrol algıladıkları tespit edilmiştir. Ek olarak anababa sosyoekonomik düzeyinin davranışsal kontrol üzerinde etkileri olmamasına karşılık, psikolojik kontrol uygulamalarında eğitim düzeyi ve gelir ile birlikte uygulanan psikolojik kontrolün de arttığı gözlenmiştir. Analiz sonuçları, Batı’da yapılan çoğu araştırma bulgularını destekleyecek şekilde psikolojik kontrol uygulamalarının özerklik desteği ve anababa duyarlılığı ile yakından ve negatif yönde ilişkili olduğunu göstermiştir. Aynı zamanda annelerin özerklik ihtiyacı artan ergenin kendilerinden uzaklaşmalarından duydukları endişe nedeniyle psikolojik kontrol uygulamalarında artış olduğu, buna karşılık anneye bağlılığın devam ettiği durumlarda ise annenin özerklik desteğini uygulamalarında artış olduğu gözlenmiştir. Sayıl ve arkadaşlarının (2012) çalışmasının en önemli bulgularından biri, anababalık davranışlarına ilişkin boyutların gösterdiği yapı hakkındadır. Anababa desteği, psikolojik kontrol, davranışsal kontrol ve özerklik desteği boyutlarına uygulanan analizler, anababalık davranışlarının iki boyutta toplandığını göstermiştir: ilk boyut destek, özerklik desteği iken ikinci boyut, davranışsal ve psikolojik kontrol olarak tespit edilmiştir. Bu durum; Türkiye’de orta sosyoekonomik düzeydeki ergenlerin anababa psikolojik kontrolü ve özerklik desteği uygulamalarını birbirinin tersi yönde algıladığı, davranışsal ve psikolojik kontrol uygulamalarını ise farklı algılanmasına rağmen ortak bir varyans paylaştığını göstermektedir (Kındap, 2011).

Özellikle anababa kontrolü gibi kültürel etkilere açık anababalık davranışları üzerinde cinsiyete göre farklılaşmanın kız ve erkek ergenlerin gelişimsel süreçleri üzerindeki etkilerini belirlemede yardımcı olacağı söylenebilir. Türk toplumunda erkek ve kız ergenlerin yetiştirilmesinde kullanılan denetim ve disiplin yöntemlerinde farklılaşmalar görüldüğü bilinmektedir (Kağıtçıbaşı ve Ataca, 2005). Sayıl ve arkadaşları (2012) tarafından yürütülen bir çalışmada erkek ergenlerin daha fazla

psikolojik kontrol algılarına kızların daha fazla davranışsal kontrol algıladıkları tespit edilmiştir.

Yukarıdaki kuramsal perspektiflerin ve ampirik çalışmaların ışığında; sert ve itaat beklentisi yüksek anababalık davranışları ile sıcak ve destekleyici anababalık davranışları, genel olarak bütün kültürlerde birbiri ile olumsuz yönde ilişkilendirildiği söylenebilir (Baydar, Akçınar ve İmer, 2010). Ancak bireyci toplumlarda sert ve cezalandırıcı anababalar aynı zamanda sıcak ve destekleyici olmayan anababalar iken; toplulukçu kültürlerde bu iki anababalık örüntüsü arasındaki negatif yönde ilişkinin kuvvetli olmadığını ortaya koyan çalışmalar da vardır (Isapa, Fine, Halgunseth, Harper, Robinson, ve diğerleri, 2004; Deater-Deckard ve Dodge, 1997). Bu bulgular, kültürel bağlamdan kaynaklı farklılıkların anababalık uygulamalarına yansıdığı görüşünü destekler niteliktedir.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1 Araştırma Modeli

Bu çalışmada Türk, Belçikalı-Türk ve Belçikalı ergenlerin algıladıkları anababalık davranışları arasındaki farklılıklara odaklanılmıştır. Bu karşılaştırma, anababa kontrol ve anababa destek boyutları temelinde yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda betimsel ve niceliksel bir araştırma modeli tasarlanmıştır. Araştırmanın verileri iki öz-bildirim ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

3.2 Araştırma Grubu

Araştırma grubunu, 2015-2016 öğrenim yılında Belçika ve Türkiye'deki ortaöğretim kurumlarında okumakta olan Türk, Belçikalı-Türk ve Belçikalı ergenler oluşturmaktadır. Çalışma grubunun Türkiye örneklemini için Ankara ili Çankaya ve Yenimahalle ilçelerinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 3 ortaöğretim kurumu seçilmiştir. Uygulamalar bu ilçelerde 433 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Belçika örneklemini ve Belçika'da yaşayan göçmen Türk örneklemini için Ghent ili Ledeborg ve Deinze ilçelerine bağlı 3 ortaöğretim kurumu seçilmiştir. Belçika örnekleminde uygulamalar 431 öğrenci ile, Belçikalı-Türk örnekleminde uygulamalar ise 218 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Toplamda 1082 katılımcıdan oluşan araştırma grubunda 571 kız (%52.8) 511 erkek (%47.2) bulunmaktadır. Katılımcıların yaşları ise 13 ile 18 arasında değişmektedir. Bu yaş aralığı ileri çocukluk döneminin sonu ve ergenlik sürecini kapsamaktadır. Toplumsal gelişimin hızlandığı bu yaş aralığında ergenin kendini daha iyi ifade edebileceği beklenmektedir. Bu nedenle ergenlerin anababalık davranışlarına ilişkin algılarını inceleyen bu çalışma için en uygun yaş aralığı olarak görülmüştür. Araştırma grubunun yaş ortalaması (\bar{X}) 15.56'dır. Aynı ayrı yaş grubu ortalaması Türk örnekleminde 15.47, Belçikalı örnekleminde 15.92, Belçika-Türk örnekleminde 14.89'dir. Araştırma grubunun demografik özellikleri Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1
Araştırma grubunun demografik özellikleri

Öğrenciler	Cinsiyet	
	Kız	Erkek
Belçikalı	209	222
Belçikalı-Türk	116	102
Türk	246	187
TOPLAM	571	511

Çizelge 1’de araştırmaya katılan Belçikalı-Türk öğrencilerin diğer gruptaki öğrencilere göre daha az olduğu görülmektedir. Bu durum Flaman bölgesinde temel eğitim veren ortaöğretim kurumlarına devam eden Türk öğrenci nüfusunun az olmasından kaynaklanmaktadır (Manço, 2000; Education in Flanders, 2005).

3.3 Veriler ve Toplanması

Söz konusu ülkelerin ana kentlerinde öğrenim gören üç grup ergenin algıladıkları anababalık davranışlarını ölçmek için iki öz-bildirim ölçeği kullanılmıştır. Ergenlerin algıladıkları çok boyutlu psikolojik kontrolü ölçmek için Soenens, Vansteenkiste ve Luyten (2010) tarafından geliştirilen *Bağlılık ve Başarı Yönelimli Psikolojik Kontrol Ölçeği* kullanılmıştır. Algılanan anababa duyarlık ve özerklik desteğini ölçmek için ise Soenens, Park, Vansteenkiste ve Mouratidis (2012) tarafından derlenen *Algılanan Anababalık Davranışları Ölçeği* uygulanmıştır. Belirtilen ölçekler, her bir öğrenciye aynı sırada uygulanarak ölçme araçlarının sıralamasından kaynaklı yanlılığın en aza indirilmesi planlanmıştır. Çalışmanın Belçika ayağında ölçme araçlarının Felemenkçe uyarlamaları kullanılmıştır. Katılımcılara uygulama öncesinde araştırma konusunda bilgi veren ‘‘Katılımcı Bilgi Formu’’ dağıtılmış ve çalışmaya katılmayı kabul edenlerin formu onaylaması istenmiştir. Katılımcı Bilgi Formu’nun bir örneği Ek 1’de sunulmuştur.

Aşağıda kullanılan veri toplama araçları hakkında bilgi verilmiştir.

3.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından ergenlere yönelik bilgi formu oluşturulmuştur. Bilgi formunda ergeni ve ailesini tanımaya yönelik; ergenin öğrenim gördüğü sınıf, cinsiyeti, yaşı, doğduğu ülke gibi sorular yer almaktadır. Bunun yanında, yetiştikleri aile

yapısının genel bir profilini ortaya çıkarmak için anne ve babanın eğitim düzeyi ve aile yapısı gibi bağlamsal faktörler de formda yer almaktadır.

Kişisel Bilgi Formu'nun bir örneği Ek 2'de sunulmuştur.

3.3.2 Bağlılık ve Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol Ölçeği (BBPK)

Soenens, Vansteenkiste ve Luyten (2010) tarafından geliştirilen bu ölçek ergenlerin anababalarından algıladıkları çok boyutlu psikolojik kontrolü ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçeğin anne ve baba formu olmak üzere ebeveynleri ayrı ayrı değerlendirmeye imkân tanıyan iki formu bulunmaktadır. Ölçeğin maddeleri 1'den (Kesinlikle Katılmıyorum) 5'e (Kesinlikle Katılıyorum) doğru giden beşli likert tipindedir. Puanlar yükseldikçe davranış da artmaktadır. 17 maddeden oluşan bu ölçek; 8 maddeden oluşan bağlılık odaklı psikolojik kontrol ve 9 maddeden oluşan başarı odaklı psikolojik kontrol olmak üzere 2 alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçeğin *bağlılık odaklı psikolojik kontrol* boyutu anababaların çocuklarını yakın fiziksel ve duygusal sınırlar içerisinde tutmasını ifade etmektedir. *Başarı odaklı psikolojik kontrol* boyutu ise anababaların çocuklarını kendi belirledikleri akademik ve performans temelli standartlara çıkarmaları için uyguladıkları kontrolün derecesini vermektedir.

Ölçeğe İlişkin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları: Orjinal ölçeğin geçerlik çalışmaları 348 genç yetişkin (ort. yaş=18.3, SS=.89) ile yapılmış ve alt ölçekler için Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlilik katsayıları bağlılık alt ölçeği için .86 (anne) ile .83 (baba) arasında ve başarı alt ölçeği içinse .93 (anne) ve .91 (baba) arasında bulunmuştur (Soenens ve ark., 2010). Orijinal ölçeğin DFA sonuçları anne formu için $\chi^2(118) = 260.93$, RMSEA= .06, SRMR = .06, CFI = .99, baba formu için ise $\chi^2(118) = 262.86$, RMSEA= .06, SRMR = .06, CFI = .98 olarak saptanmıştır. Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonuçları ölçeğin yapısını Fransa (Mantzouranis, Zimmermann, Biermann Mahaim, Favez, 2012), Kore (Soenens, Park, Vansteenkiste ve Mouratidis 2012), İtalya (Inguglia, Inguglia, Liga, Lo Coco, Lo Cricchi, Musso ve ark., 2015) ve Peru (Gargurevich ve Soenens, 2015) gibi farklı ülkelerde yapılan çalışmalarda da doğrulamıştır.

BBPK ölçeğinin Türkçe'ye uyarlaması ve psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesi Doğan (2015) tarafından yapılmış ve Türkçe formunun güvenilir ve geçerli olduğu ile ilgili ilk veriler elde edilmiştir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması 325 kişilik ergen örnekleme (ort. yaş=15.9, SS=1.54) ile yapılmıştır. Cronbach Alfa iç

tutarlılık güvenilirlik katsayıları bağıllık alt ölçeği için .75 (anne) ile .81 (baba) ve başarı alt ölçeği için .85 (anne) ile .90 (baba) arasında bulunmuştur (Doğan & Barman, 2016). Ayrıca korelasyon analizi sonuçlarına göre alt ölçekler arasında olumlu bir ilişki bulunmuştur, anne-bağıllık ve anne-başarı .79, anne-başarı ve baba-başarı .72, baba-bağıllık ve baba-başarı .75 ve baba-bağıllık ve anne-bağıllık .79 olarak bulunmuştur. Yapılan analizler ölçeğin iki boyutlu yapısını Türkiye örnekleminde doğrulamıştır (Doğan, 2015).

Ölçeğin bu araştırma kapsamında geliştirilen geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarında algılanan anababa psikolojik kontrolü davranışlarının verilerle ve grupla ne derece uyum gösterdiğini belirlemek amacıyla BBPK ölçeğinin anne ve baba formları için Doğrulatory Faktör Analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. DFA sonuçları Belçika ve Türkiye örneklemi için ayrı ayrı Çizelge 2’de verilmiştir.

Çizelge 2
Bağıllık ve Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol Ölçeği'nin DFA Sonuçları

		Bağıllık Odaklı Psikolojik Kontrol		Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol	
		Anne	Baba	Anne	Baba
Belçika Örnekleminde	n	401	398	384	399
	Sd	18	18	25	25
	p	.00	.00	.00	.00
	χ^2	40.96	45.11	55.63	54.36
	χ^2/sd	2.28	2.50	2.22	2.17
	RMSEA	0.05	0.06	0.05	0.05
	RMR	0.04	0.02	0.02	0.02
	SRMR	0.04	0.03	0.03	0.03
	GFI	0.95	0.97	0.97	0.97
	AGFI	0.91	0.95	0.94	0.95
Türkiye Örnekleminde	n	356	353	356	365
	Sd	18	18	24	25
	p	.00	.00	.00	.00
	χ^2	39.33	40.35	74.44	98.95
	χ^2/sd	2.18	2.24	3.10	3.95
	RMSEA	0.05	0.06	0.07	0.09
	RMR	0.05	0.06	0.04	0.05
	SRMR	0.04	0.05	0.04	0.05
	GFI	0.97	0.96	0.96	0.94
	AGFI	0.95	0.93	0.92	0.90

DFA sonuçlarının değerlendirilmesinde χ^2/sd değerinin 3.00'e eşit veya küçük olması mükemmel uyumu, 5.00'a eşit veya küçük olması orta düzeyde uyumu; RMSEA değerinin 0.05'e eşit veya altında olması mükemmel uyumu, 0.06 ile 0.08 arasında olması iyi uyumu, 0.10'a eşit veya küçük olması zayıf uyumu; RMR ve SRMR

değerlerinin 0.05'e eşit veya küçük olması mükemmel uyumu, 0.08'e eşit veya küçük olması iyi uyumu; GFI ve AGFI değerlerinin de 0.90'a eşit veya üzerinde olması iyi uyumu, 0.95'e eşit veya üzerinde olması da mükemmel uyumu göstermektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2014). Verilen sınır değerler doğrultusunda Çizelge 2'deki uyum iyiliği değerleri incelendiğinde verilerin model ile mükemmel uyum veya iyi uyum gösterdiği belirtilebilir. Sadece baba davranışları açısından Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol Ölçeğinde RMSEA değerinin (RMSEA= 0.9) zayıf uyuma işaret ettiği görülmüştür. Ancak DFA sonuçları yorumlanırken farklı değerlerin tek tek değil de birlikte yorumlanması gerekir (Kline, 2011, Hu ve Bentler, 1999). Bundan dolayı bazı değerlerin beklenen sınır değerler dışında çıkması modelin doğrulanmadığı anlamına gelmez çünkü her uyum indeksi değeri, modeli farklı bir açıdan değerlendirmektedir ve belirli indekslere göre karar vermek yanıltıcı olabilir (Thompson, 1998). Bu nedenle Bağlılık ve Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol Ölçeği için yapıların doğrulandığı belirtilebilir.

BBPK ölçeğinin bu araştırma kapsamında güvenilirlik çalışmasına ilişkin elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayılarına Belçika ve Türkiye örneklemleri için ayrı ayrı Çizelge 3'de verilmiştir.

Çizelge 3

Bağlılık ve Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol Ölçeği'nin Cronbach Alpha Değerlerine İlişkin Bulgular

	Bağlılık Odaklı Psikolojik Kontrol		Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol	
	Anne	Baba	Anne	Baba
Belçika Örnekleminde	.82	.80	.88	.90
Türk Örnekleminde	.70	.66	.83	.82

Çizelge 3'de belirtilen bu değerlere göre Bağlılık ve Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol Ölçeği'nin bu çalışmadaki iç tutarlılık düzeylerinin iyi düzeyde olduğu ifade edilebilir.

Bağlılık ve Başarı odaklı Psikolojik Kontrol Ölçeği'nin bir örneği Ek 2'de sunulmuştur.

3.3.3 Algılanan Anababalık Davranışları Ölçeği

Algılanan Anababalık Ölçeği ergenlerin algıladıkları anababa özerklik desteği ve duyarlık davranışlarını belirlemek amacıyla derlenmiştir (Soenens, Park, Vansteenkiste ve Mouratidis, 2012). Ölçeğin 7 maddesi *duyarlık* boyutunu ölçmek için Soenens, Beyers ve Goessens (2004) tarafından geliştirilen Louvain Algılanan Anababalık Ölçeği'nden, 7 maddesi ise özerklik desteği boyutunu ölçmek için Grolnick, Deci ve Ryan (1991) tarafından geliştirilen Anababa Algısı Ölçeği'nden alınmıştır. Algılanan Anababalık Ölçeği *duyarlık* ve *özerklik desteği* olmak üzere iki boyuttan ve 14 maddeden oluşmaktadır. Ölçek toplam puan vermemekte, boyutlardan ayrı ayrı elde edilen yüksek puanlar söz konusu davranışların anababa tarafından daha fazla gösterildiğine işaret etmektedir. Her bir tepki seçeneği 1 (Kesinlikle Katılmıyorum) - 5 (Kesinlikle Katılıyorum) arası puanlanmakta ve ölçekte ergenler anne ve babalarını ayrı ayrı değerlendirebilmektedirler. Ölçeğin *Duyarlık* boyutu, anababadan görülen destek ve yakınlığın derecesini vermektedir. *Özerklik desteği* ise, ergenin kendi iradesiyle aldığı kararlar ve planların desteklenmesini ifade etmektedir.

Ölçeğe İlişkin Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışmaları: Bu çalışma kapsamında anababa *duyarlık* ve *özerklik desteği* anababa destek davranışlarının belirleyicisi olarak ele alındığından, aracın geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları sadece bu alt boyutlar için ayrı ayrı incelenmiştir.

Orijinal ölçeğin duyarlık ve özerklik desteği alt boyutlarına ilişkin geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları aşağıda belirtilmiştir.

a. Duyarlık Alt Boyutu: Duyarlık alt boyutunun alındığı Louvain Algılanan Anababalık Ölçeği (Soenens ve ark., 2004)'nin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yaşları 15-22 arasında değişen 1883 kişilik bir örneklem üzerinde yapılmıştır. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda anne ($\chi^2= 1.96$, SRMR = 0.06, CFI = 0.96, RMSEA =0.06) ve baba ($\chi^2= 2.15$, SRMR = 0.07, CFI = 0.95, RMSEA =0.07) formunda uyum iyiliği göstergelerinin iyi uyum verdiği görülmüştür. Duyarlık alt boyutunun iç tutarlılık katsayıları ergen-anne sürümü için 0.88, ergen-baba sürümü için ise 0.91 olarak saptanmıştır.

b. Özerklik Desteği Alt Boyutu: *Özerklik Desteği* alt boyutunun alındığı Anababa Algısı Ölçeği (Grolnick, Deci ve Ryan, 1991) tarafından geliştirilmiştir.

Uyarlanan ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini Robbins (1994) tarafından yapılan tez çalışmasında tekrar test edilmiştir. Ölçeğin ergen versiyonundan alınan *özerklik desteği* alt boyutunun Felemenkçe geçerlik güvenilirlik çalışmaları Soenens, Vansteenkiste, Lens, Luyckx, Goossens, Beyers, ve Ryan (2007) tarafından yapıldığında elde edilen uyum iyiliği göstergelerinin (χ^2 (76, n=390) = 207.40, SRMR = 0.06, CFI = 0.97, RMSEA = 0.07) iyi uyum verdiği görülmüştür. Özerklik desteği alt boyutunun Cronbach alpha iç tutarlılık katsayıları anne ve baba için .85 olarak saptanmıştır (Soenens ve ark., 2007).

Aracın Türkiye'deki geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları da duyarlık ve özerklik desteği alt boyutları için ayrı ayrı incelenmiştir.

a. Duyarlık Alt Boyutu: Duyarlık alt boyutunun alındığı Louvain Algılanan Anababalık Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması 14-23 yaş arası 643 genç üzerinde Sevim (2014) tarafından yapılmıştır. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin uyum iyiliği değerlerinin kabul edilebilir düzeyde (Ergen /anne; $\chi^2=646.94$, SRMR= 0.06, CFI= 0.97, RMSEA= 0.06, ergen/baba; $\chi^2=647.88$, SRMR= 0.07, CFI = 0.96, RMSEA =0.07) olduğu görülmüştür. LAA Ölçeği'nin duyarlık alt boyutunda Cronbach alpha iç tutarlılık katsayıları anne ve baba için .88 (anne) ve .91 (baba) olarak saptanmıştır.

b. Özerklik Desteği Alt Boyutu: Anababa Algı Ölçeği'nin Türkçe uyarlama çalışmaları 14-18 yaş arası 886 öğrenci ile Kocayörük (2012) tarafından yapılmıştır. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonuçları ölçeğin anne ve baba formu için uyum iyiliği değerlerinin anne ve baba için kabul edilebilir düzeyde (anne; $\chi^2=668.79$, SRMR= 0.029, CFI= 0.95, RMSEA= 0.65 baba; $\chi^2=654.12$, SRMR= 0.027, CFI= 0.96, RMSEA= 0.64). Anababa Algı Ölçeği'nin Cronbach alpha iç tutarlılık katsayıları ise anne ve baba için .97 olarak saptanmıştır.

Bu araştırma kapsamında algılanan anababa özerklik desteği ve duyarlık davranışlarının verilerle ve grupla ne derece uyum gösterdiğini belirlemek amacıyla Algılanan Anababalık Ölçeği'nin anne ve baba formları için yapılan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmış ve sonuçları Belçika ve Türkiye örneklemi için ayrı ayrı Çizelge 4'de verilmiştir.

Çizelge 4
Algılanan Anababalık Davranışları Ölçeği'nin DFA Sonuçları

		Özerklik Desteği		Duyarlık	
		Anne	Baba	Anne	Baba
Belçika Örnekleminde	n	268	268	394	412
	Sd	13	12	12	13
	p	.00	.00	.00	.00
	χ^2	22.19	19.61	38.95	32.20
	χ^2/sd	1.70	1.63	3.24	2.47
	RMSEA	0.05	0.05	0.07	0.06
	RMR	0.03	0.03	0.02	0.04
	SRMR	0.03	0.04	0.03	0.03
	GFI	0.98	0.98	0.97	0.98
	AGFI	0.95	0.95	0.94	0.95
Türkiye Örnekleminde	n	374	371	370	390
	Sd	12	13	12	12
	p	.00	.00	.00	.00
	χ^2	45.06	28.61	57.48	41.20
	χ^2/sd	3.75	2.20	4.80	3.43
	RMSEA	0.08	0.05	0.10	0.07
	RMR	0.04	0.04	0.03	0.03
	SRMR	0.04	0.03	0.03	0.03
	GFI	0.97	0.98	0.96	0.97
	AGFI	0.92	0.95	0.90	0.93

Verilen sınır değerler doğrultusunda Çizelge 3'teki uyum iyiliği değerleri değerlendirildiğinde verilerin model ile mükemmel uyum veya iyi uyum gösterdiği görülmektedir. Sadece anne davranışları açısından duyarlık boyutunda RMSEA değerinin (RMSEA= 0.10) zayıf uyuma işaret ettiği görülmüştür. Ancak model-veri uyumu sadece tek bir değere bakarak değil, birçok değer dikkate alınarak değerlendirildiği için bir değer beklenen sınırlar dışında çıkması model-veri uyumunun sağlanmadığı anlamına gelmez (Thompson, 1998). Bunun yanı sıra Çizelge 3'teki değerlere göre çoğu değer beklenen sınırlar içerisinde olduğu görülmektedir. Bundan dolayı Algılanan Anababalık Davranışları Ölçeğinin özerklik desteği ve duyarlılık boyutları için yapıların doğrulandığı belirtilebilir.

Bu araştırma kapsamında elde edilen Cronbach Alpha iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları Belçika ve Türkiye örneklemleri için ayrı ayrı Çizelge 5'de verilmiştir.

Çizelge 5
Algılanan Anababa Davranışları Ölçeği'nin Cronbach Alpha Değerlerine İlişkin Bulgular

	Özerklik Desteği		Duyarlık	
	Anne	Baba	Anne	Baba
Belçika Örneğinde	.72	.80	.85	.88
Türk Örneğinde	.81	.80	.85	.90

Çizelge 5'de belirtilen bu değerlere göre özerklik desteği ve duyarlık ölçeklerinin bu çalışmadaki iç tutarlık düzeylerinin iyi düzeyde olduğu ifade edilebilir.

Algılanan Anababalık Davranışları Ölçeği'nin bir örneği Ek 3'de sunulmuştur.

3.4 İşlem

Araştırmada verilerin toplanmasından önce Belçika'nın Ghent şehrinde yer alan ve araştırmacı açısından en ulaşılabilir olan ortaöğretim ve lise seviyesindeki okulların yöneticileri ile uygulama için onaylarını almak üzere iletişim kurulmuştur. Araştırmacının zaman ve kaynak kısıtlılıkları sebebi ile çalışmaya katılmayı kabul eden üç okulda çalışma grubu için yeterli sayının sağlanması nedeniyle diğer okullar ile görüşmelere son verilmiştir. Uygulama için izin veren okul yöneticileri ile birlikte anketlerin uygulanması için tarih ve saat ayarlanmıştır. Uygulamanın yapılacağı gün, araştırmacıya eşlik etmesi için görevlendirilen öğretmen ile öğrencilere çalışmanın kapsamı ve amacı açıklanmıştır. Ardından gönüllü öğrencilere paylaşılan bilgilerin gizliliği ve etik kullanımı konusunda güvence verilmiştir. Anketlerin doldurulması ile ilgili olarak öğrencilerin bilgilendirilmesinin ardından uygulama süreci başlatılmıştır. Araştırmacı, uygulama esnasında öğrencilerin olası sorularına yanıt verebilmek için sınıf ortamında bulunmuştur. Veri toplama süreci yaklaşık 30 dk sürmüştür.

Türkiye'de ise Ankara şehrinde yer alan ortaöğretim ve lise seviyesindeki okullardan çalışmaya dahil edilecek olanların seçimi için öncelikle Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınmıştır. Ardından, Belçika'nın Ghent şehrinde uygulamaya katılan okullar ile benzer sosyodemografik özellikler göstereceği düşünülen okullar seçilerek Ghent bölgesinde uygulama sürecinde izlenen adımlar Ankara'da da takip edilmiştir.

Verilerin Analizi: Bu çalışmada, araştırma sorularına yönelik analizlere geçilmeden önce anababadan algılanan çok boyutlu psikolojik kontrol, özerklik desteği ve duyarlık davranışlarının verilerle ve grupla ne derece uyum gösterdiğini belirlemek amacıyla her bir ölçeğin anne ve baba formları için Türkiye ve Belçika örnekleminde ayrı ayrı Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi için LISREL 8.72 paket programı kullanılmıştır (Jöreskorg ve Sörbom, 2004).

Araştırma sorularına yönelik analizler IBM SPSS 22.0 paket programında çözümlenmiştir. Analizlere geçilmeden önce veri seti düzenlenmiş ve analizlerin doğru biçimde yapılabilmesi için kontrol edilmesi gereken varsayımlar test edilmiştir. Buna göre araştırmadaki veri setinde kayıp değerlerin olup olmadığı Little MCAR testi ile kontrol edilmiştir. Testin sonuçlarına göre kayıp verilerin dağılımının rastlantısal olduğu belirlenmiştir ($p > .05$). Bu nedenle kayıp değerlere yönelik herhangi bir işlem yapılmamıştır. Bunun yanında 28 öğrencinin bazı ölçekleri doldurmaması nedeniyle onların verileri kapsama alınmamıştır. Sonrasında veri setindeki uç değerler kontrol edilmiştir. Bu kapsamda, bağımlı değişkenlere ait puanlar z puanına çevrilmiştir. z puanına çevrilen bu değerlerden -3 ile +3 aralığının dışına çıkan değerler dağılımın normalliğini etkileyeceğinden bu aralığın dışına çıkan 38 kişiye ait veri analiz dışı bırakılmıştır. Bununla birlikte, çok değişkenli uç değerler için, mahanabolis uzaklıkları belirlenmiştir. Bu değerlerden, kritik değeri ($\chi^2 = 20.09, p = .01$) 53 kişinin verisi geçtiğinden, bu kişilerin verileri de veri setinden çıkarılmıştır. Böylelikle toplam 48 Türk, 25 Belçikalı ve 36 Belçikalı-Türk öğrencinin verisi veri setinden çıkarılmıştır.

Veri setinde tek değişkenli ve çoklu normallik varsayımları da incelenmiştir. Tek değişkenli normallik için değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiş. Bu değerlerin -1 ile +1 arasında olduğu görülmüştür. Bu durumda, tek değişkenli normalliğin sağlandığı belirtilebilir. Çoklu normalliği incelemek için Barlett testi yapılmıştır. Testin sonucuna göre çoklu normallik varsayımının da karşılandığı görülmüştür ($p < .05$).

Veri setindeki değişkenlerin arasında tekli ve çoklu bağlantılık probleminin olup olmadığı incelenmiştir. Tekli bağlantılık için bağımlı değişkenler arasındaki korelasyonlar incelenmiştir. Korelasyonların .80 ve üzeri olmadığı görüldüğünden tekli bağlantılık problemi olmadığı görülmüştür (Mertler ve Vandatta, 2005). Bununla birlikte, çoklu bağlantılık problemi için değişkenlere ilişkin Tolerance ve VIF değerlerin

hesaplanmıştır. Mertler ve Vandatta (2005)'e göre çoklu doğrusal bağlantı; tolerans değerinin .10'den az olması ve varyans büyütme faktörünün (VIF) 10'dan fazla olması meydana gelmektedir. Bu değerlere göre değişkenlere ait Tolerance değerleri .30 ve .45 arasında, VIF değerleri 2.17 ile 3.32 arasında değiştiğinden değişkenlere ilişkin çoklu bağlantılık problemi olmadığı tespit edilmiştir.

Birinci araştırma sorusunu çözümlmek için değişkenlere ilişkin kovaryans matrislerinin ve hata varyanslarının homojenliği varsayımı incelenmiştir. Kovaryans matrislerinin homojenliği Box Testi, hata varyanslarının homojenliği ise Levene Testi ile incelenmiştir. Her iki testin sonucuna göre, varsayımların karşılanmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle birinci araştırma sorusunda her bir bağımlı değişken (algılanan başarı ve bağlılık odaklı psikolojik kontrol, duyarlık ve özerklik desteği) için ayrı ayrı Kruskal Wallis Testi yapılmıştır. Böylelikle her bir bağımlı değişken açısından ait olunan kültürel gruba göre farklılığın olup olmadığı incelemeye alınmıştır. Kruskal Wallis Testi, ortalamaların karşılaştırılmasında kullanılan, parametrik olmayan bir testtir, başka bir anlatımla, varyans analizinin varsayımı sağlanmadığında kullanılan alternatif bir testtir (Can, 2013). Aynı veri seti üzerinde ayrı ayrı testler ile incelemeler yapıldığından dolayı hatalı sonuçlar almamak için Bonferroni düzeltmesi yapılmıştır. Bonferroni düzeltmesi manidarlık düzeyinin grup sayısına bölümüyle elde edilmektedir (Vialatte ve Cichocki, 2008). Bu kapsamda manidarlık düzeyi Bonferroni düzeltmesi ile grup sayısı 3 olduğu için $0.05/3 = 0.017$ olarak belirlenmiştir. Bu manidarlık düzeyine göre yapılan analizler değerlendirilmiştir. Ayrıca, ikiden fazla grup olduğundan dolayı, gruplar arasındaki karşılaştırmalar ayrı ayrı ikili gruplar için Mann Whitley U Testi ile yapılmıştır. Bunun nedeni, Kruskal Wallis Testi ile ikili karşılaştırmaların yapılmaması ve varsayımlar karşılanmadığından ikili gruplarda ortalamaların karşılaştırılmasında parametrik olmayan testin kullanılmasıdır.

İkinci, üçüncü ve dördüncü araştırma sorusunun ilk alt sorularını çözümlmede t-testi kullanılmıştır. T-testi, iki grup arasındaki ortalamalarının farklılığını istatistiksel olarak test eder (Can, 2013). Türk, Belçikalı ve Belçikalı-Türk ergenlerin cinsiyete göre ilgili bağımlı değişkenlerin (algıladıkları başarı ve bağlılık odaklı psikolojik kontrol, duyarlık ve özerklik desteği) puanlarının dağılımı normal dağıldığı tespit edilmiştir. Bu nedenle, her bir kültür grubunda ayrı ayrı t-testleri yapılmıştır. Yapılan Levene Testine göre sadece Belçikalı-Türk kız ve erkek ergenlerin babadan algılanan özerklik desteği değişkeni açısından, Belçikalı kız ve erkek ergenlerin de anneden algılanan başarı

odaklı psikolojik kontrol, babadan algılanan bağıllık odaklı psikolojik kontrol ve babadan algılanan başarı odaklı psikolojik kontrol değişkenleri açısından puanlarının varyanslarının eşit olmadığı görülmüştür ($p < .05$). Bu nedenle bu gruplarda ilgili değişkenler açısından karşılaştırma varyansların eşit olmadığı durumda üretilen t değeri ve manidarlık düzeyine göre yapılmıştır.

İkinci, üçüncü ve dördüncü araştırma sorusunun ikinci alt sorularını çözümlenmede Pearson Momentler Çarpımı Katsayısı hesaplanmıştır. Bu analiz ile değişkenler arasında ilişkinin miktarının ve yönünün belirlenmektedir. Türk, Belçikalı ve Belçikalı-Türk ergenlerin yaşları ile ilgili bağımlı değişkenlerin (algıladıkları başarı ve bağıllık odaklı psikolojik kontrol, duyarlık ve özerklik) puanlarının dağılımı normal dağıldığı tespit edilmiştir. Bu nedenle, her bir kültür grubunda ilgili değişkenlerle yaşın arasındaki ilişki ayrı ayrı Pearson Momentler Çarpımı Katsayısı ile hesaplanmıştır.

İkinci araştırma sorusunun üçüncü ve dördüncü alt sorusunu çözümlenmede Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. ANOVA ikiden fazla gruba ait ortalamaların farklılığını inceleyen parametrik bir testtir (Can, 2013). Türk ergenlerin anne ve babalarının eğitim düzeylerine göre ilgili bağımlı değişkenlerin (algıladıkları başarı ve bağımlılık odaklı psikolojik kontrol, duyarlık ve özerklik) puanlarının normal dağıldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte, grupların varyanslarının eşit olup olmadığı Levene testi ile incelenmiş ve her bir bağımlı değişken için eşit olduğu tespit edilmiştir ($p > .05$).

Üçüncü araştırma sorusunun üçüncü ve dördüncü alt sorusunu çözümlenmede Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır. Belçikalı-Türk ergenlerin anne ve babalarının eğitim düzeylerine göre ilgili bağımlı değişkenlerin (algıladıkları başarı ve bağıllık odaklı psikolojik kontrol, duyarlık ve özerklik desteği) puanlarının normal dağılmadığı tespit edildiğinden bu test tercih edilmiştir. Bununla birlikte, grupların frekanslarının dağılımının benzer olmaması nedeniyle de bu araştırma sorusu bu test ile çözümlenmiştir.

Dördüncü araştırma sorusunun üçüncü ve dördüncü alt sorusunu çözümlenmede Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır. Belçikalı ergenlerin anne ve babalarının eğitim düzeylerine göre ilgili bağımlı değişkenlerin (algıladıkları başarı ve bağıllık odaklı psikolojik kontrol, duyarlık ve özerklik desteği) puanlarının dağılımı normal dağılmadığı tespit edildiğinden bu test tercih edilmiştir. Bununla birlikte, grupların

frekanslarının dağılımının benzer olmaması nedeniyle de bu araştırma sorusu bu test ile çözümlenmiştir. Ayrıca, ikiden fazla eğitim düzeyi olduğundan dolayı, gruplar arasındaki karşılaştırmalar ayrı ayrı ikili gruplar için Mann Whitney U Testi ile yapılmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, öncelikle verilerin analiz edilmesi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Daha sonra elde edilen bulgular, ilgili alanyazın çerçevesinde tartışılmıştır. Bulgulara ilişkin tartışmalar, bulguların sunulmasının ardından genel tartışma şeklinde verilmiştir.

4.1 Bulgular

Bu bölümde araştırma sorularını yanıtlamak amacıyla yapılan istatistiki analizler sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular araştırma sorularına göre açıklanmıştır.

4.1.1. Algılanan Anababalık Davranışlarında Kültürel Bağlam Etkisine İlişkin Bulgular

Öncelikli olarak Çizelge 6’de öğrencilerin bağımlı değişkenlere ilişkin puanlarının betimsel istatistikleri verilmiştir.

Çizelge 6

Ergenlerin bağımlı değişkenlere ilişkin puanlarının betimsel istatistikleri

Bağımlı değişkenler	N	\bar{X}	Ss	Min	Max
Anne Bağlılık Odaklı Psikolojik Kontrol	961	18.31	6.21	8.00	36.00
Baba Bağlılık Odaklı Psikolojik Kontrol	963	16.90	5.98	8.00	36.00
Anne Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol	961	17.21	6.91	9.00	41.00
Baba Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol	961	17.50	6.98	9.00	41.00
Anne Duyarlık	963	28.97	5.07	12.00	35.00
Baba Duyarlık	963	27.31	5.63	9.00	35.00
Anne Özerklik Desteği	960	25.20	4.40	11.00	35.00
Baba Özerklik Desteği	963	24.96	4.47	11.00	35.00

Çizelge 6’ya göre öğrenciler en çok babadan algılanan başarı odaklı psikolojik kontrol değişkeni açısından heterojenlik gösterirken, en az heterojenliği anneden algılanan özerklik desteği değişkeni açısından göstermişlerdir.

Çizelge 7’de öğrencilerin kültür grubuna göre anne ve baba için ayrı ayrı bağlılık odaklı psikolojik kontrol, başarı odaklı psikolojik kontrol, özerklik desteği ve

duyarlık değişkenleri açısından farklılıklarının test edildiği Kruskal Wallis Testi sonuçları verilmiştir.

Çizelge 7
Ergenlerin algıladıkları anababalık davranışlarında kültürel bağlam etkisine ilişkin
Kruskal Wallis Testi sonuçları

Bağımlı değişkenler	Grup	N	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Anne Bağlılık Odaklı Psikolojik Kontrol	1	385	541.59	2	194.30	.00	1-2, 2-3, 1-3
	2	394	340.08				
	3	182	657.90				
Baba Bağlılık Odaklı Psikolojik Kontrol	1	385	556.10	2	275.37	.00	1-2, 2-3, 1-3
	2	396	313.93				
	3	182	690.94				
Anne Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol	1	384	504.56	2	59.74	.00	1-2, 2-3, 1-3
	2	395	407.22				
	3	182	591.42				
Baba Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol	1	384	487.84	2	72.58	.00	1-2, 2-3, 1-3
	2	395	409.92				
	3	182	620.85				
Anne Duyarlık	1	385	536.77	2	25.78	.00	1-2, 1-3
	2	396	438.79				
	3	182	460.16				
Baba Duyarlık	1	385	549.18	2	72.91	.00	1-2, 2-3
	2	396	390.72				
	3	182	538.50				
Anne Özerklik Desteği	1	385	594.42	2	131.94	.00	1-2, 2-3, 1-3
	2	393	366.70				
	3	182	485.25				
Baba Özerklik Desteği	1	385	588.44	2	133.47	.00	1-2, 2-3, 1-3
	2	396	362.23				
	3	182	517.45				

*1: Türk; 2: Belçikalı; 3: Belçikalı-Türk

Çizelge 7'ye göre her bir bağımlı değişken açısından kültür grupları arasında manidar farklılık bulunmaktadır ($p < .017$). Anne ve babadan algılanan bağlılık ve başarı odaklı psikolojik kontrol değişkenleri açısından Belçikalı-Türk ergenler en yüksek puanı alırken Belçikalı ergenler en düşük puanı almıştır. Türk ergenlerin bu iki değişken açısından aldığı puanlar Belçikalı-Türk ve Belçikalı ergenlerin arasında yer almıştır. Bu bulguya göre Belçikalı-Türk anababalar Türk ve Belçikalı anababalara göre daha fazla bağlılık ve başarı odaklı psikolojik kontrol uygulamaktadırlar. Bununla birlikte en az bağlılık ve başarı odaklı psikolojik kontrol uygulayanların Belçikalı anababalar olduğu görülmüştür. Çok boyutlu psikolojik kontrolün türe özgü ayrımına ilişkin sıra ortalamaları incelendiğinde, Türk ve Belçikalı-Türk ergenlerin anne ve babalarından daha fazla bağlılık odaklı psikolojik kontrol algıladıkları (sıra ort. anne ve baba için sırasıyla; 541.59, 556.10 ve 657.90, 690.94), buna karşılık Belçikalı ergenlerin anne ve

babalarından daha fazla başarı odaklı psikolojik kontrol algıladıkları (sıra ort. anne ve baba için sırasıyla; 407.22 ve 409.22) görülmüştür. Bulgular anne ve babadan algılanan destek davranışları açısından incelendiğinde Türk ergenlerin anne ve babadan algılanan özerklik desteği ve duyarlık değişkeni açısından en yüksek puanı aldığı, Belçikalı ergenlerin ise en düşük puanı aldığı görülmüştür. Belçikalı-Türk ergenlerin bu iki değişken açısından aldığı puanlar Türk ve Belçikalı ergenlerin ortasında yer almıştır. Başka bir deyişle Türk ergenler anababa duyarlığı ve özerklik desteğini en fazla algılayanlarken Belçikalı ergenler en az algılamaktadırlar. Bununla birlikte, anneden algılanan duyarlık değişkeni açısından Belçikalı ile Belçikalı-Türk göçmen ergenler arasında manidar bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>.05$). Benzer şekilde babadan algılanan duyarlık değişkeni açısından da Türk ile Belçikalı-Türk göçmen ergenler arasında manidar bir farklılık yoktur ($p>.05$). Bu bulgu Belçikalı-Türk ergenlerin anababa duyarlığını algılamalarında hem öz kültürleri hem de baskın kültürleri ile benzerlik gösterdiklerine işaret etmektedir.

4.1.2 Algılanan Anababalık Davranışlarında Cinsiyet Etkisine İlişkin Bulgular

Çizelge 8'de ergenlerin algıladıkları anababa duyarlık ve özerklik desteği davranışlarında cinsiyet açısından farklılıkların test edildiği t-testi sonuçları verilmiştir.

Çizelge 8
Ergenlerin algıladıkları anababa duyarlık ve özerklik desteği davranışlarında cinsiyet etkisine ilişkin t testi sonuçları

Bağımlı Değişkenler	Grup	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
Anne Duyarlık	Türk	Kız	220	30.59	4.52	383	3.35	.01*
		Erkek	165	28.91	5.28			
	Belçikalı	Kız	195	28.97	4.67	394	2.47	.01*
		Erkek	201	27.78	4.95			
Baba Duyarlık	Belçikalı-Türk	Kız	97	28.11	5.67	180	-.73	.46
		Erkek	85	28.72	5.46			
	Türk	Kız	220	29.11	5.58	383	2.30	.02*
		Erkek	165	27.79	5.66			
Anne Özerklik Desteği	Belçikalı	Kız	195	25.93	5.07	394	1.23	.22
		Erkek	201	25.29	5.31			
	Belçikalı-Türk	Kız	97	28.63	5.51	180	.59	.56
		Erkek	85	28.14	5.65			
Baba Özerklik Desteği	Türk	Kız	220	27.42	5.03	383	1.81	.07
		Erkek	165	26.50	4.83			
	Belçikalı	Kız	193	23.73	2.72	391	1.68	.09
		Erkek	200	23.38	2.60			
Anne Duyarlık	Belçikalı-Türk	Kız	97	25.33	4.93	180	1.01	.31
		Erkek	85	24.63	4.26			
	Türk	Kız	220	26.62	5.18	383	-.29	.77
		Erkek	165	26.77	4.89			
Baba Duyarlık	Belçikalı	Kız	195	23.43	2.68	394	2.43	.01*
		Erkek	201	22.77	2.79			
	Belçikalı-Türk	Kız	97	26.03	5.07	177.42	2.09	.04*
		Erkek	85	24.63	3.93			

Çizelge 8'e göre Türk ergenlerin cinsiyete göre anne özerklik desteği ve baba özerklik desteği değişkenleri açısından manidar bir farklılık yoktur ($p > .05$). Bu değişkenler dışında Türk ergenlerin cinsiyetlerine göre manidar farklılık vardır ($p < .05$). Bu farklılık anne duyarlık ve baba duyarlık açısından kızlar lehinedir. Bu bulgu Türk örnekleminde kızların anne ve babalarından daha duyarlı algıladıklarını göstermektedir. Bununla birlikte Belçikalı-Türk öğrencilerin cinsiyete göre anne duyarlık, anne özerklik desteği ve baba duyarlık değişkenleri açısından manidar bir farklılık yoktur ($p > .05$). Belçikalı-Türk ergenlerin cinsiyetlerine göre sadece baba özerklik desteği değişkeni açısından kızlar lehine manidar farklılık vardır ($p < .05$). Yani Belçikalı-Türk babalar kızlarına daha fazla özerklik desteği göstermektedirler. Ayrıca Belçikalı ergenlerin anne özerklik desteği ve baba duyarlık değişkenleri açısından manidar bir farklılık yoktur ($p > .05$). Bu değişkenler dışında Belçikalı ergenlerin cinsiyetlerine göre manidar farklılık vardır ($p < .05$). Bu farklılık anne duyarlık ve baba özerklik desteği açısından

kızlar lehinedir. Başka bir deyişle Belçikalı kızlar annelerini daha duyarlı algıladıklarını, babalarının ise daha fazla özerklik desteği verdiklerini belirtmektedirler.

Çizelge 9’da ergenlerin algıladıkları anababa bağlılık ve başarı odaklı psikolojik kontrolünde cinsiyet açısından farklılıklarının test edildiği t-testi sonuçları verilmiştir.

Çizelge 9

Ergenlerin algıladıkları anababa bağlılık ve başarı odaklı psikolojik kontrolünde cinsiyet etkisine ilişkin t testi sonuçları

Bağımlı Değişkenler	Grup	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	sd	t	p				
Anne Bağlılık Odaklı Psikolojik Kontrol	Türk	Kız	220	19.52	5.76	383	.17	.86				
		Erkek	165	19.42	5.03							
	Belçikalı	Kız	195	14.62	5.07	392	-2.21	.03*				
		Erkek	199	15.78	5.30							
		Belçikalı-Türk	Kız	97	23.32				6.73	180	1.67	.09
			Erkek	85	21.72				5.88			
Baba Bağlılık Odaklı Psikolojik Kontrol	Türk	Kız	220	18.02	5.30	383	-1.12	.26				
		Erkek	165	18.63	5.27							
	Belçikalı	Kız	195	12.54	4.02	388.37	-3.73	.00*				
		Erkek	201	14.17	4.68							
		Belçikalı-Türk	Kız	97	25.33				4.93	180	1.01	.31
			Erkek	85	21.05				5.6			
Anne Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol	Türk	Kız	219	16.78	6.47	382	-2.54	.01*				
		Erkek	165	19.42	5.03							
	Belçikalı	Kız	195	13.48	5.14	377.83	-6.54	.00*				
		Erkek	200	17.31	6.46							
		Belçikalı-Türk	Kız	97	21.46				8.36	180	1.73	.08
			Erkek	85	19.38				7.84			
Baba Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol	Türk	Kız	219	16.51	6.24	382	-3.46	.01*				
		Erkek	165	18.85	6.92							
	Belçikalı	Kız	195	14.21	5.46	383.05	-5.10	.00*				
		Erkek	200	17.31	6.60							
		Belçikalı-Türk	Kız	97	21.66				7.55	180	.84	.40
			Erkek	85	20.69				7.93			

Çizelge 9’a göre Türk ergenlerin cinsiyete göre anne bağlılık odaklı psikolojik kontrol ve baba bağlılık odaklı psikolojik kontrol değişkenleri açısından manidar bir farklılık yoktur ($p>.05$). Bu değişkenler dışında Türk ergenlerin cinsiyetlerine göre manidar farklılık vardır ($p<.05$). Bu farklılık anne başarı odaklı psikolojik kontrol, baba başarı odaklı psikolojik kontrol değişkenleri açısından erkekler lehinedir. Başka bir deyişle Türk erkek ergenler anne ve babalarından daha fazla başarı odaklı psikolojik kontrol algılamaktadırlar. Bununla birlikte Belçikalı-Türk ergenlerin cinsiyete göre anne bağlılık odaklı psikolojik kontrol, anne başarı odaklı psikolojik kontrol, baba bağlılık odaklı psikolojik kontrol ve baba başarı odaklı psikolojik kontrol değişkenleri açısından

manidar bir farklılık yoktur ($p>.05$). Buna karşılık Belçikalı öğrencilerin cinsiyete göre anne bağlılık odaklı psikolojik kontrol, anne başarı odaklı psikolojik kontrol, baba bağlılık odaklı psikolojik kontrol ve baba başarı odaklı psikolojik kontrol değişkenleri açısından manidar farklılık vardır ($p<.05$). Bu farklılık anne bağlılık odaklı psikolojik kontrol, anne başarı odaklı psikolojik kontrol, baba bağlılık odaklı psikolojik kontrol ve baba başarı odaklı psikolojik kontrol değişkenleri açısından erkekler lehinedir. Bu bulgu Belçikalı erkek ergenlerin anne ve babalarından daha fazla bağlılık ve başarı odaklı psikolojik kontrol algıladıklarını göstermektedir.

4.1.3 Algılanan Anababalık Davranışlarında Yaş Etkisine İlişkin Bulgular

Çizelge 10'da ergenlerin yaşları ile algılanan anababa duyarlık ve özerklik desteği davranışları arasındaki ilişkiye dair Pearson Momentler Çarpım Katsayıları sonuçları verilmiştir.

Çizelge 10

Ergenlerin yaşları ile algılanan anababa duyarlık ve özerklik desteği davranışları arasındaki ilişkiye dair Pearson Momentler Çarpım Katsayıları sonuçları

Bağımlı Değişkenler	Grup	N	\bar{X}	SS	r (yaş)	p
Anne Duyarlık	Türk	385	29.87	4.92	-.04	.39
	Belçikalı	396	28.36	4.84	.07	.17
	Belçikalı-Türk	182	28.39	5.56	.02	.77
Baba Duyarlık	Türk	385	28.54	5.65	-.12	.02*
	Belçikalı	396	25.60	5.19	-.02	.63
	Belçikalı-Türk	182	28.40	5.57	-.03	.69
Anne Özerklik Desteği	Türk	385	27.02	4.96	-.04	.45
	Belçikalı	393	23.50	2.66	.09	.07
	Belçikalı-Türk	182	25.01	4.63	.01	.85
Baba Özerklik Desteği	Türk	385	26.68	5.05	-.08	.11
	Belçikalı	396	23.10	2.75	.15	.01*
	Belçikalı-Türk	182	25.38	4.61	-.03	.72

Çizelge 10'a göre Türk ergenlerin yaşları ile sadece baba duyarlılık değişkeni arasında manidar bir ilişki vardır ($p<.05$). Bu ilişki negatif yönlü ve düşük düzeydedir. Başka bir deyişle ergenin yaşı arttıkça Türk babaların gösterdiği duyarlık azalmaktadır. Belçikalı ergenlerin yaşları ile sadece baba özerklik desteği değişkeni arasında manidar bir ilişki vardır ($p<.05$). Bu ilişki pozitif yönlü ve düşük düzeydedir. Bu bulgu Belçikalı babaların ergenin yaşı ile beraber özerklik desteği uygulamalarını arttırdıklarını göstermektedir. Bununla birlikte Belçikalı-Türk öğrencilerin yaşları ile bağımlı değişkenler arasında manidar bir ilişki yoktur ($p>.05$).

Çizelge 11’de ergenlerin yaşları ile algılanan anababa bağlılık ve başarı odaklı psikolojik kontrol davranışları arasındaki ilişkiye ilişkin Pearson Momentler Çarpım Katsayıları sonuçları verilmiştir.

Çizelge 11

Ergenlerin yaşları ile algılanan anababa bağlılık ve başarı odaklı psikolojik kontrolü arasındaki ilişkiye dair Pearson Momentler Çarpım Katsayıları sonuçları

Bağımlı Değişkenler	Grup	N	\bar{X}	SS	r (yaş)	p
Anne Bağlılık Odaklı Psikolojik Kontrol	Türk	385	19.48	5.45	-.02	.65
	Belçikalı	394	15.21	5.21	.01	.92
	Belçikalı-Türk	182	22.57	6.38	-.03	.68
Baba Bağlılık Odaklı Psikolojik Kontrol	Türk	385	18.28	5.29	-.05	.36
	Belçikalı	395	15.78	6.25	.05	.30
	Belçikalı-Türk	182	21.64	5.83	-.05	.51
Anne Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol	Türk	384	17.49	6.40	.04	.39
	Belçikalı	395	15.42	6.14	-.05	.36
	Belçikalı-Türk	182	20.49	8.16	-.03	.64
Baba Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol	Türk	384	17.52	6.63	.07	.15
	Belçikalı	395	15.78	6.25	.05	.30
	Belçikalı-Türk	182	21.21	7.72	-.08	.30

Çizelge 11’e göre Türk, Belçikalı ve Belçikalı-Türk ergenlerin yaşları ile bağımlı değişkenler arasında manidar bir ilişki yoktur ($p > .05$). Başka bir deyişle her üç kültür grubunda da psikolojik kontrolün ergenin yaşı ile ilişkisi yoktur.

4.1.4 Algıladıkları Anababalık Davranışlarında Anne ve Baba Eğitim Düzeyi Etkisine İlişkin Bulgular

Çizelge 12’de Türk ergenlerin anne ve baba eğitim düzeylerine göre anne ve babalarından algıladıkları duyarlık ve özerklik desteği davranışlarına ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Çizelge 12

Türk ergenlerin anne ve baba eğitim düzeylerine göre anne ve babalarından algıladıkları duyarlık ve özerklik desteği davranışlarına ilişkin ANOVA sonuçları

Bağımlı Değişkenler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F oranı	p
Anne Duyarlık	Gruplararası	40.07	2	20.03	.85	.10
	Gruplariçi	8827.28	375	23.54		
	Toplam	8867.35	377			
Baba Duyarlık	Gruplararası	23.301	2	11.65	.36	.70
	Gruplariçi	12060.257	372	32.42		
	Toplam	12083.557	374			
Anne Özerklik Desteği	Gruplararası	1.61	2	.80	.03	.97
	Gruplariçi	9098.60	375	24.26		
	Toplam	9100.21	377			
Baba Özerklik Desteği	Gruplararası	19.530	2	9.76	.39	.68
	Gruplariçi	9405.468	372	25.28		
	Toplam	9224.997	374			

Çizelge 12'ye göre Türk ergenlerin anne ve baba eğitim düzeylerine göre algıladıkları anababa destek davranışlarının istatistiksel olarak farklılaşmadığı bulunmuştur ($p > .05$). Bu bulgu anababa destek davranışlarının anne babanın eğitim düzeyine göre farklılaşmadığını göstermektedir.

Çizelge 13'de Türk ergenlerin anne ve baba eğitim düzeylerine göre anne ve babalarından algıladıkları bağımlılık ve başarı odaklı psikolojik kontrol davranışlarına ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Çizelge 13

Türk ergenlerin anne ve baba eğitim düzeylerine göre anne ve babalarından algıladıkları bağıllık ve başarı odaklı psikolojik kontrol davranışlarına ilişkin ANOVA sonuçları

Bağımlı Değişkenler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F oranı	P
Anne Bağıllık Odaklı Psikolojik Kontrol	Gruplararası	136.72	2	63.36	2.32	.10
	Gruplariçi	11055.34	375	29.48		
	Toplam	11192.05	377			
Baba Bağıllık Odaklı Psikolojik Kontrol	Gruplararası	82.770	2	41.38	1.49	.23
	Gruplariçi	10317.027	371	27.73		
	Toplam	10399.797	373			
Anne Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol	Gruplararası	43.86	2	21.93	.53	.59
	Gruplariçi	15384.09	374	41.13		
	Toplam	15427.96	376			
Baba Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol	Gruplararası	3.630	2	1.815	.04	.96
	Gruplariçi	16531.097	371	44.56		
	Toplam	16534.7272	373			

Çizelge 13'e göre Türk öğrencilerin anne ve baba eğitim düzeylerine göre algıladıkları psikolojik kontrolünün istatistiksel olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p > .05$). Başka bir deyişle anababa psikolojik kontrolü anne ve babanın eğitim düzeyine göre farklılık göstermemektedir.

Çizelge 14'de Belçikalı ve Belçikalı-Türk ergenlerin anne ve baba eğitim düzeylerine göre anne ve babalarından algıladıkları duyarlık ve özerklik desteği davranışlarına ilişkin Kruskal Wallis testi sonuçları verilmiştir.

Çizelge 14
Belçikalı ve Belçikalı-Türk ergenlerin anne ve baba eğitim düzeylerine göre anne ve babalarından algıladıkları duyarlık ve özerklik desteği davranışlarına ilişkin Kruskal Wallis testi sonuçları

Bağımlı Değişkenler	Grup	Eğitim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Anne Duyarlık	Belçikalı	1	5	234.20	2	1.71	.42	-
		2	191	180.05				
		3	160	174.91				
	Belçikalı-Türk	1	86	73.81	2	1.22	.54	-
		2	59	78.08				
		3	4	55.13				
Baba Duyarlık	Belçikalı	1	16	153.41	2	.98	.61	-
		2	2185	179.26				
		3	151	175.56				
	Belçikalı-Türk	1	42	63.00	2	4.59	.10	-
		2	98	79.58				
		3	9	81.11				
Anne Özerklik Desteği	Belçikalı	1	5	267.30	2	4.36	.11	-
		2	190	173.05				
		3	159	179.99				
	Belçikalı-Türk	1	86	76.37	2	.93	.63	-
		2	59	74.33				
		3	4	55.38				
Baba Özerklik Desteği	Belçikalı	1	16	114.56	2	6.457	.04	1-2, 1-3
		2	185	176.99				
		3	151	181.46				
	Belçikalı-Türk	1	42	70.48	2	.96	.62	-
		2	98	77.48				
		3	9	69.11				

* 1: lise öncesi, 2: lise mezunu-yüksekokul mezunu, 3: üniversite mezunu

Çizelge 14'e göre Belçikalı-Türk ergenlerin anne ve baba eğitim düzeylerine göre algıladıkları anababa duyarlık ve özerklik desteği davranışlarının istatistiksel olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p > .05$). Benzer şekilde Belçikalı öğrencilerin anne eğitim düzeylerine göre anneden algıladıkları destek davranışlarının istatistiksel olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p > .05$). başka bir deyişle Belçikalı-Türk ve Belçikalı örnekleminde anababa destek davranışları anne ve babanın eğitim düzeyine göre farklılık göstermemektedir. Buna karşılık Belçikalı öğrencilerin baba eğitim düzeylerine göre babalarından algıladıkları davranışların sadece baba özerklik desteği değişkeni açısından istatistiksel olarak farklılaştığı bulunmuştur tespit edilmiştir ($p < .05$). Bu farklılık lise öncesi ve lise/yüksekokul mezunu düzeyleri arasında manidar bulunurken ($p < .05$), lise/yüksekokul mezunu ve üniversite mezunu düzeyleri arasında manidar bir farklılık ($p > .05$) saptanmamıştır. Bu bulgu Belçikalı babaların eğitim düzeylerinin arttıkça özerklik desteği uygulamalarının da arttığını göstermektedir.

Çizelge 15’de Belçikalı ve Belçikalı-Türk ergenlerin anababa eğitim düzeylerine göre anababalarından algıladıkları bağıllık ve başarı odaklı psikolojik kontrole ilişkin Kruskal Wallis testi sonuçları verilmiştir.

Çizelge 15

Belçikalı ve Belçikalı-Türk ergenlerin anne ve baba eğitim düzeylerine göre anne ve babalarından algıladıkları bağıllık ve başarı odaklı psikolojik kontrole ilişkin Kruskal Wallis testi sonuçları

Bağımlı Değişkenler	Grup	Eğitim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Anne Bağıllık Odaklı Psikolojik Kontrol	Belçikalı	1	5	121.80	2	1.52	.47	-
		2	190	177.88				
		3	159	178.80				
Anne Bağıllık Odaklı Psikolojik Kontrol	Belçikalı-Türk	1	86	78.57	2	1.40	.50	-
		2	59	70.14				
		3	4	70.00				
Baba Bağıllık Odaklı Psikolojik Kontrol	Belçikalı	1	16	178.09	2	.19	.91	-
		2	185	174.25				
		3	151	179.09				
Baba Bağıllık Odaklı Psikolojik Kontrol	Belçikalı-Türk	1	42	74.75	2	.46	.80	-
		2	98	75.95				
		3	9	65.83				
Anne Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol	Belçikalı	1	5	91.20	2	4.08	.13	-
		2	190	182.40				
		3	160	175.49				
Anne Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol	Belçikalı-Türk	1	86	77.90	2	2.74	.25	-
		2	59	72.96				
		3	4	42.88				
Baba Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol	Belçikalı	1	16	203.34	2	2.53	.28	-
		2	185	180.37				
		3	150	167.69				
Baba Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol	Belçikalı-Türk	1	42	74.48	2	2.18	.34	-
		2	98	77.07				
		3	9	54.94				

* 1: lise öncesi, 2: lise mezunu-yüksekokul mezunu, 3: üniversite mezunu

Çizelge 15’e göre Belçikalı ve Belçikalı-Türk öğrencilerin anne ve baba eğitim düzeylerine göre anababalarından algıladıkları psikolojik kontrolün istatistiksel olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p>.05$). Başka bir deyişle Belçikalı ve Belçikalı-Türk örnekleminde anababa psikolojik kontrolü anne ve babanın eğitim düzeyine göre farklılık göstermemektedir.

4.2 Yorumlar

Bu bölümde yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular, anababalık davranışları için anababalığı etkileyen nedensel süreçler temelinde ayrı ayrı yorumlanmış ve ilgili alanyazınla ilişkilendirilerek tartışılmıştır. Yapılan analizlerde anne ve baba için her bir anababalık boyutunda ayrı ayrı çözümlenmeler yapılmıştır.

4.2.1 Algılanan Anababalık Davranışlarında Kültürel Bağlam Etkisine İlişkin Bulguların Yorumlanması

Bu bölümde Belçikalı, Belçikalı-Türk ve Türk ergenler arasında algıladıkları anababalık davranışlarına ilişkin ele alınan değişkenler açısından anlamlı fark olup olmadığı tartışılmıştır. Algılanan anababalık davranışları, üç ayrı kültürde yer alan örneklem üzerinde başarı odaklı psikolojik kontrol, bağıllık odaklı psikolojik kontrol, özerklik desteği ve duyarlık değişkenler açısından anne ve baba için ayrı ayrı ele alınmıştır.

Çok boyutlu psikolojik kontrol açısından bulgular değerlendirildiğinde Belçikalı-Türk anababaların, Türk ve Belçikalı anababalara kıyasla daha fazla bağıllık ve başarı odaklı psikolojik kontrol uyguladığı sonucuna varılmıştır. Örnekleme yer alan ergenlerin gözünde Belçikalı-Türk anababalar en fazla, Belçikalı anababalar ise en az bağıllık ve başarı odaklı psikolojik kontrol uygulayanlardır. Bireyci kültürel yapıya sahip Belçikalı anababaların, Batılı kültürlerde görülen özerk ve kendine yetebilen bireyler yetiştirme hedeflerine ancak ergenler üzerinde orta derecede kontrol uygulayarak ulaşabileceklerine olan inançları nedeniyle diğer iki gruptan farklı olarak daha az kontrol uyguladıkları söylenebilir (Goodnow, 1992; Sepence, 1985'den akt. Recepov, 2000). Belçikalı-Türk ergenlerin kontrol davranışlarını Türk ve Belçikalı akranlarına kıyasla daha fazla algılamalarında yaşadıkları ülkede göçmen statüsünde bulunmalarının etkisi olduğu söylenebilir. Batı Avrupa'da yaşayan Türk göçmenlerin büyük çoğunluğu işçi statüsünde çalışmakta ve sosyo ekonomik değişkenler açısından dezavantajlı durumdadırlar (Abandan-Unat, 2002). İşçi sınıfı ve düşük sosyo ekonomik düzeydeki anababaların çocuklarını kontrol ile disiplin etmeye daha fazla eğilimli (Heath, 1983; Kohn, 1977) olduklarına ilişkin araştırmalar göz önünde bulundurulduğunda Belçikalı-Türk ergenlerin anababalarından daha fazla kontrol

algılamaları kabul edilebilir bir durumdur. Alanyazında yer alan çalışmalar Avrupa’da yaşayan Türk göçmen anababaların baskın ve öz kültürlerindeki anababalara kıyasla daha fazla kontrol ve denetim uyguladıklarını göstermektedir (Güngör, 2008; Dekovic ve ark., 2006; Sevim, 2014a). Bu bağlamda bu çalışmada çok boyutlu psikolojik kontrole ilişkin sonuçlarda görülen kültürel farklılıklar, anababa kontrolünün kültürel norm, değer ve adetlerden etkilendiğine ilişkin görüşleri destekler niteliktedir (Kağıtçıbaşı, 1970; Hantal, Kağıtçıbaşı ve Ataca, 2006).

Psikolojik kontrolün türe özgü ayırımına ilişkin bulgular incelendiğinde ise Türk ve Belçikalı-Türk ergenlerin daha fazla bağlılık odaklı psikolojik kontrol algılarına, Belçikalı ergenlerin daha fazla başarı odaklı psikolojik kontrol algıladıkları görülmüştür. Bu sonuç, benzer şekilde psikolojik kontrolün türe özgü ayırımındaki kültürel farklılaşmayı inceleyen diğer araştırma sonuçları ile de örtüşmektedir. Soenens ve arkadaşları (2012)’nin yaptıkları çalışmada, Güney Koreli ergenler bağlılık odaklı psikolojik kontrolü, Belçikalı ergenler ise başarı odaklı psikolojik kontrolü daha fazla algıladıklarını belirtmişlerdir. Yazarlar bu sonucu Güney Kore’de aileye bağlılığın sürdürülmesinin kültürel yapının bir parçası olması nedeniyle kontrol uygulamalarına yansımaya bağlamışlardır (Cheah ve Park, 2006). Benzer şekilde Gargurevich ve Soenens (2015)’in Peru’da yürüttükleri bir çalışmada, Perulu ergenler bağlılık odaklı psikolojik kontrolü daha fazla algıladıklarını belirtmişlerdir. Bu durum Latin Amerika kültüründe aile içi sadakat ve ilişkiselliğin kabul gören değerler olmasına bağlanmıştır (Gargurevich ve Soenens, 2015). Peru ve Güney Kore örneklerinde görülen aile içi sadakat ve ilişkiselliğin yüksek oluşuna ilişkin bu durum, Türk kültürüyle benzerlik göstermektedir (Kağıtçıbaşı, 1970). Araştırmanın bulguları da bu durumu teyid eder niteliktedir. Diğer açıdan bağlılık odaklı psikolojik kontrolün Belçikalı-Türk anababalar tarafından daha fazla uygulanıyor olması Almanya’da ikinci kuşak Türk göçmenler ile yapılan çalışmada anababaların çocuklarından kendileriyle yakın ilişki içinde olmalarını bekledikleri görüşünü desteklemektedir (Leyendecker, Schoelmerich ve Çıtlak, 2006). Buna karşılık bağlılık odaklı psikolojik kontrol uygulamalarının Belçikalı ergenler tarafından daha düşük belirtilmesi Belçika’daki aile hayatı anlayışının temelinde bağımsızlık ve bireyselliğin olması ile açıklanabilir (Goosens ve Luyckx, 2006).

Araştırmanın bulguları anababa desteği açısından değerlendirildiğinde, anababa özerklik desteği ve duyarlık davranışlarını en fazla algılayanların Türk ergenler olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durum Türk örneğinde verilerin sosyo ekonomik düzeyin görece daha yüksek olduğu merkezi okullardan toplanmış olmasına bağlanabilir. Ek

olarak örneklemin Ankara'dan toplanmış olması da başkentin modernleşmenin etkilerine olan açıklığı ergenlerin algıladıkları anababa duyarlığı ve özerklik desteğinin diğer kültür gruplarına göre daha fazla olmasının nedeni olabilir. Buna karşılık ergenlerin gözünde en az duyarlık ve özerklik desteği gösterenlerin Belçikalı anababalar olduğu görülmüştür. Belçikalı-Türk ergenler ise bu iki grubun ortasında yer almıştır. Bu araştırmada Türk ve Belçikalı-Türk ergenlerin Belçikalı ergenlere kıyasla daha fazla kontrol algılamalarına rağmen sevgi ve destek düzeylerinin de eşit derecede yüksek oluşu Güngör (2008)'ün çalışması ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca her iki Türk örnekleminde denetim ve destek boyutlarını içeren çok boyutlu psikolojik kontrol, duyarlık ve özerklik desteğinin birarada bulunması, aile içi ilişkilerde sıcaklığın ve geleneksel bağlılığın sürdürüldüğü görüşünü desteklemektedir (Kağıtçıbaşı, 2007, 1970; İmamoğlu, 1991). Bununla birlikte ergenlerin anababalarını yüksek derecede sevgi gösteren, destek veren ve kabul eden şekilde algılamaları Türk toplumunda sıcaklık ve yakınlığın önemli ve kabul gören değerler olmasıyla ilişkilendirilebilir (Sümer, 1999).

Bu çalışmada anababa destek davranışlarına ilişkin *duyarlık* alt boyutu incelendiğinde, Belçikalı-Türk ve Belçikalı ergenlerin annelerini hemen hemen aynı şekilde duyarlı algıladıkları sonucuna varılmıştır. Benzer şekilde Avustralya'da yapılan bir çalışmada da Avustralyalı-Türk annelerin kültürleşme sürecinde benimsedikleri strateji farklılaşsa bile gösterdikleri sevgi ve destek davranışlarının niteliğinin korunduğu ve Avustralyalı anneler ile benzerlik gösterdiği sonucuna varılmıştır (Yağmurlu ve Samson, 2009). Bir başka çalışmada da Türk ve Alman anababaların sıcaklık ve sevgi boyutunda farklılaşmadıkları görülmüştür (Hantal, Kağıtçıbaşı ve Ataca, 2006). Bununla birlikte Türk ve Belçikalı-Türk ergenlerin babalarından algıladıkları duyarlık açısından birbirlerine benzedikleri sonucuna varılmıştır. Bu sonuç, aynı zamanda Sevim (2014a)'in yaptığı araştırmanın bulguları ile örtüşmektedir. Göçmen gençler kendilerini ve çevrelerini anlamlandırmada öz kültürleri ile birlikte baskın kültürü de referans olarak kullanırlar (Ogbu, 1993). Belçikalı-Türk ergenlerin anababalarının davranışlarına ilişkin algılarının hem Belçikalı hem Türk akranları ile belirli noktalarda benzerlik göstermesi, göçmen gençlerde kültürleşmenin çift yönlü etkisine örnek teşkil etmektedir. Bununla birlikte duyarlık alt boyutunda gruplar arasında benzerliğin görülme nedeni anababa duyarlığının sevgi ve şefkat gibi türlerin devamlılığının sağlaması için gerekli evrensel ve temel unsurları içermesine bağlanabilir (Batson, 1990). Başka bir deyişle anababa destek ve sevgi davranışları, aile

yaşamının temel özelliklerindedir (Kağıtçıbaşı, 2010: 187). Bu nedenle kültürler arasında benzerlikler görülmesi beklenebilir.

Bu çalışmada anababa destek davranışlarından *özerklik desteği* alt boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde Belçikalı ergenlerin, anne ve babalarından özerklik desteğini hemen hemen aynı düzeyde algılamak, Türk ergenlerin özerklik desteğini en fazla annelerinden, Belçikalı-Türk ergenlerin ise babalarından algıladıkları görülmüştür. Bu durum, Batı Avrupa’da yaşayan göçmen Türk anababaların çocukları ile yakın ve sıcak ilişkiyi korumaya özen gösterirken aynı zamanda özerkliklerini desteklediklerine dair görüşleri desteklemektedir (Leyendecker, Schoelmerich ve Çıtlak, 2006; Phalet ve Schönplung, 2001; Durgel, Yağmurlu, Leyendecker ve Harwood, 2009).

Bu araştırmada Belçikalı-Türk göçmenlere ilişkin bulgulara dikkat çekmekte fayda vardır. Avrupa’daki Türk göçmenler hakkında Avrupa yaşam tarzına uyum sağlayamayan, muhafazar, ev sahibi kültürden yalıtılmış bir ortamda yaşadıkları yönündeki ön yargılar halen korunmaktadır (Manço, 2000). Bu ön yargıların bir sonucu olarak, Türk göçmen anababaların öz kültürel özelliklerini koruyup bunu anababalık uygulamalarına yansıttıkları düşünülebilir. Toplulukçu kültürden bireyci kültüre göç etmiş Belçikalı-Türk aileler, ergenlik döneminin getirdiği kendine has gereksinimlerin yanı sıra ev sahibi kültürün yapısı gereği de çocuklarının özerklik talepleri ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu durum anababa-çocuk ilişkisinde çatışmalara yol açabileceği gibi (Kwak, 2003) kültürleşme sürecine uyum sağlamış anababaların talep edilen özerklik beklentilerine destek vermeleri ile de sonuçlanabilir (Durgel ve Yağmurlu, 2014). Bu çalışmada Belçikalı-Türk anababaların hem destek hem de kontrol uygulamalarının yüksek oluşu ve ev sahibi kültür ile belirli noktalarda benzerlikler göstermeleri, göçmen anababaların çocuk yetiştirme davranışları konusunda kültürleşme sürecinden etkilendiğini göstermektedir. Günümüzde Avrupa’daki Türk kökenli göçmen aileler ve çocuklarının eskisine göre kültürel, etnik ve ekonomik olarak daha heterojen bir yapı sergilemesi (Kaya ve Kentel, 2005), yapılan çalışma kapsamında seçilen Belçikalı-Türk ergen örnekleminin Flaman bölgesinde temel eğitim veren ortaöğretim kurumlarına devam etmekte olan göçmen akranlarına kıyasla daha başarılı ergenler ve eğitim süreçlerini destekleyen anababalardan olması da görülen bu benzerliklerin nedenlerinden biri olarak açıklanabilir. Bunun yanında, bireyci-toplulukçu kültür karşılaştırılmasında toplulukçu yapıya sahip örneklem Türkiye’nin

başkentinden seçilmiştir. Büyük kentlerin modernleşmeye olan açıklığı nedeniyle gruplar arasında kültürel benzerlikler artmış olabilir.

4.2.2. Algılanan Anababalık Davranışlarında Cinsiyet Etkisine İlişkin Bulguların Yorumlanması

Araştırmada anababadan algılanan bağlılık ve başarı odaklı psikolojik kontrol boyutunda Belçikalı-Türk örnekleminde cinsiyet etkisi görülmemiştir. Başka bir deyişle Belçikalı-Türk anababalar kız ve erkek çocuklarına benzer derecede bağlılık ve başarı odaklı psikolojik kontrol uygulamaktadırlar. Benzer şekilde Uluğtekin (1976) tarafından yapılan araştırmada, anne ve babaların kontrol davranışları açısından kız ve erkek çocuklarına farklı davranmadıkları saptanmıştır. Buna karşılık, Türk ve Belçikalı örnekleminde erkek ergenler bağlılık ve başarı odaklı psikolojik kontrolü kızlardan daha fazla algıladıklarını belirtmişlerdir. Bu durum anababaların erkek çocuklarından beklentilerinin daha yüksek oluşuna bağlanabilir (Güneysu, 1982). Anababalar erkek çocuklara daha fazla bağlılık ve başarı odaklı psikolojik kontrol uygulayarak onların kendi beklentileri yöünde hareket etmelerini sağlamaya çalışıyor olabilirler. Bu bulgu alanyazında yer alan araştırmaların anababaların erkek çocukları üzerinde daha fazla denetim ve kontrol uyguladıklarına ilişkin sonuçları ile benzerlik göstermektedir (Sayıl ve ark, 2012; Xing, Wang, Zhang, He ve Zhang, 2011; Barber ve Harmon, 2002). Bu araştırmada psikolojik kontrolün türe özgü ayrımında cinsiyet etkisi incelendiğinde Türk örnekleminde erkek ergenlerin başarı odaklı psikolojik kontrolü daha fazla algıladıkları saptanmıştır. Psikolojik kontrolün türe özgü ayrımını inceleyen sınırlı sayıdaki çalışmalarda da benzer şekilde erkeklerin başarı odaklı psikolojik kontrolü daha fazla algıladıkları bulunmuştur (Cacioppo, Pace ve Zappula, 2012; Soenens, Vansteenkiste ve Luyten, 2010). Bu durum anababaların erkek çocuklarına yükledikleri hayat başarısı algısının bağımsız olma ve yüksek akademik başarı ile ilişkilendirilmesinden kaynaklı olabilir (Blatt, 2004, Maccoby ve Levin, 1957). Özellikle Türk örnekleminde erkek ergenlerin daha fazla başarı odaklı psikolojik kontrol algılamaları Türk eğitim sisteminin sınav odaklı oluşuna bağlanabilir. Türk örneklemin toplandığı yaş grubunun sınav hazırlık süreci içerisinde olması nedeniyle başarı odaklı psikolojik kontrol uygulamalarını daha yüksek algıladıklarını beklenbilir. Türk örnekleminde çok boyutlu psikolojik kontrolde cinsiyet etkisine ilişkin bu sonucun aksine Belçikalı erkek ergenler her iki psikolojik kontrol boyutunu da yüksek derecede algıladıklarını belirtmişlerdir. Belçikalı erkek ergenlerin bağlılık ve

başarı odaklı psikolojik kontrolü birbirine yakın ve yüksek algılamaları Soenens ve arkadaşlarının (2010) çalışması ile benzerlik göstermektedir. Erkeklerin başarı odaklı psikolojik kontrolü daha fazla algılamaları toplumsal cinsiyet rollerinin onlara yüklediği anlam ile açıklanabilirken (Blatt, 2004) bağlılık odaklı psikolojik kontrolün erkekler tarafından da yüksek algılanmasına ilişkin nedenler belirsizliğini korumaktadır (Soenens ve ark, 2010).

Bu araştırmada anababa özerklik desteği ve duyarlık davranışlarında cinsiyet etkisine ilişkin bulgular incelendiğinde Türk ve Belçika örneğinde kız ergenlerin annelerinden daha fazla duyarlık algıladıkları görülmüştür. Bu durum kız ergenlerin erkeklere kıyasla annelerinden daha yüksek duyarlık algıladıkları, daha yakın ve sıcak ilişki içinde olduklarına ilişkin bulgular ile benzerlik göstermektedir (Soenens ve ark., 2006; Larson ve Richards, 1994; Paulson ve ark., 1991; Smetana, 1989; Sümer ve Güngör, 1999). Duyarlık boyutu açısından elde edilen bu sonuçlar anababa-ergen ilişkisinde sıcaklık ve duyarlık düzeyini anlamada cinsiyet etkisinin önemli bir rol oynadığı görüşünü desteklemektedir (Giarrusso, Feng ve Bengston, 2004, Russel ve Saebel, 1997). Araştırmada özerklik desteği alt boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde ise Belçikalı-Türk ve Belçikalı babaların ise kız çocuklarına daha fazla özerklik desteği verdikleri görülmüştür. Benzer şekilde Recepov (2002)'un çalışmasında Türk babaların Türkmen babalara kıyasla kız çocuklarını daha fazla özerkliğe özendirdikleri bulunmuştur. Yörükoğlu (1992) bir toplumun yaşam biçiminin ve değerlerinin o toplumdaki çocuk yetiştirme uygulamalarını şekillendirdiğini ifade etmiştir. Belçikalı-Türk babaların Belçikalı babalar ile özerklik desteği konusunda benzerlik göstermeleri Belçikalı-Türk babaların kültürleşme sürecine uyum sağlamış olmaları ile açıklanabilir. Belçikalı-Türk babalar annelere kıyasla baskın kültür ile daha fazla iletişim içindedirler. Bu nedenle Belçikalı-Türk babaların ev sahibi kültürün değerlerinden etkilenip çocuklarını gelişim süreçlerinde destekleme ve rehberlik etme yönünde değişim gösterdikleri söylenebilir. Ayrıca bu durum babaların çocuk yetiştirme süreçlerinde annelere kıyasla daha fazla çevreden gördüklerine uymaya çalıştıklarına ilişkin görüşleri desteklemektedir (Mızrakçı, 1994).

Sonuç olarak bu çalışmadan elde edilen bulgular ergenin cinsiyetinin aileleriyle olan etkileşim stillerini farklılaştırdığını, buna bağlı olarak anababaların cinsiyete göre farklı seviyelerde destek ve kontrol davranışları sergilediklerini vurgulayan görüşleri desteklemektedir (Maccoby, 1990; Rosenfield, Vertefuille ve McAlpine, 2000;

Steinberg, 1986; Noller ve Callan, 1990; Öngen, 2004; Youniss ve Ketterlinus, 1987). Anababa destek ve kontrol uygulamalarında kız ve erkek ergenler arasında görülen bu farklılıklar, geleneksel cinsiyet rolü toplumsallaştırmaları ile açıklanabilir (Gilligan, 1982).

4.2.3. Algılanan Anababalık Davranışlarında Yaş Etkisine İlişkin Bulguların Yorumlanması

Bu çalışmada anne ve babadan algılanan bağıllık ve başarı odaklı psikolojik kontrol uygulamalarında kültür gruplarında yaş etkisi açısından herhangi bir ilişki tespit edilmemiştir. Bu durum, alanyazında yer alan çalışmalarda psikolojik kontrol ve yaş ilişkisinin saptanmadığına ilişkin bulguları destekler niteliktedir (Sayıl ve ark., 2012; Merttürk, 1985). Çok boyutlu psikolojik kontrol ile yaş arasında ilişki görülmemesi nedeni psikolojik kontrol uygulamalarının anababa motivasyonuna bağlı olarak örtük bir biçimde şekillenmesi ve ergenin gelişimsel dönemlerinden bağımsız bir sürekliliğe sahip olması ile ilgili olabilir (Barber, 1996).

Anababa destek davranışları üzerinde yaş etkisine ilişkin bulgular incelendiğinde ise Belçikalı-Türk örnekleminde anne ve babadan algılanan özerklik desteği ve duyarlık ile yaş arasında ilişki bulunmamıştır. Benzer şekilde Türk ve Belçikalı annelerin ergene gösterdiği duyarlık ve özerklik desteği ile yaş arasında bir ilişki görülmemiştir. Anababa duyarlığı ile yaş arasında anlamlı bir ilişkinin olmaması, duyarlığın sevgi, sıcaklık, ilgi gibi aile yaşamının temel özelliklerini içermesi nedeniyle yaş dönemlerinde bağımsız olarak süreklilik göstermesine bağlanabilir (Kağıtçıbaşı, 2010). Belçikalı-Türk örnekleminde özerklik desteği uygulamalarının yaş ile ilişkisinin olmaması ise göçmen statüsündeki anababaların baskın kültürün yapısı gereği çocuklarının artan özerklik taleplerine yaştan bağımsız olarak destek vermelerine bağlanabilir.

Buna karşılık yaş arttıkça Türk babaların gösterdiği duyarlığın azaldığı görülmüştür. Bu durum alanyazında yer alan Türk ergenlerin yaş arttıkça algıladıkları duyarlığının, sevgi ve yakınlığın azaldığına ilişkin bulgular ile benzerlik göstermektedir (Hortaçsu ve ark., 1991). Türkiye’de çocukluğun tarihine bakıldığında çocuğu şımartmamak için babaların çocuğa mesafeli olması gerektiğine ilişkin bir anlayış olduğu, bunun sonucunda çocuğu uykuda öpme gibi bir tutumun benimsendiği görülmektedir (Onur, 2012). Bu tutumun temelinde babanın çocuğuna sevgi göstermek

için otoritesinin zarar görmeyeceği bir zamanı seçmesinin olduğu söylenebilir (Onur, 2012). Babaların arka planda otorite figürü olmaları gerektiğine ilişkin bu inanç ve tutumlar (Heywood, 2003; akt. Onur, 2012) Türk babaların çocuklarının yaşı arttıkça duyarlılığın azalmasına yol açmış olabilir. Bununla birlikte Belçikalı babaların ergenin yaşı arttıkça özerklik desteği uygulamalarının da arttığı görülmüştür. Belçikalı-Türk babaların özerklik desteği uygulamalarının yaş ile ilişkisinin olmaması kültürleşme sürecine bağlanabilirken Belçikalı babalar için kültürden etkilenme gibi bir durum söz konusu değildir. Tipik bir Batı Avrupa ülkesi olan Belçika toplumunda anababaların özerk ve kendine yetebilen çocuk yetiştirme hedefleri zaten ön planda yer almaktadır (Goosens ve Luyckx 2006). Ancak özerklik desteği gencin kendi iradesiyle aldığı kararlar ve yaptığı planların desteklenmesini içerir. Anababanın ergen ile ilişkisinde uygun bulunduğu ve onayladığı kararları açıklamaları ve bu davranışları desteklemeleri ergen ile ilişkilerinde aktif bir rol almalarını gerektirir. Belçikalı babaların çocukları ile olan ilişkisinde yaş arttıkça daha aktif olmaları ve buna bağlı olarak özerklik desteğini arttırmaları beklenebilir.

4.2.4 Algılanan Anababalık Davranışlarında Anne ve Baba Eğitim Düzeyi Etkisine İlişkin Bulguların Yorumlanması

Her üç kültürel grupta da anne ve babanın çocuğa gösterdiği psikolojik kontrol boyutu ile ilgili anababanın eğitim düzeyi açısından farklılık bulunmamıştır. Bu durum anababa kontrolünün anne ve baba eğitim düzeyi gibi sosyoekonomik değişkenlere göre farklılık göstermediğine ilişkin görüşleri desteklemektedir (Gürkaynak, 1979). Bu araştırma kapsamında psikolojik kontrolün başarı ve bağlılık boyutları ile ele alınmış olması da farklılık görülmemesi nedeni olabilir. Bağlılık odaklı psikolojik kontrol çocuktan ayrılma kaygısını içerirken başarı odaklı psikolojik kontrol çocuğun akademik düzeyde anababanın belirlediği yetkinlik düzeyine ulaşmasına yönelik arzusunun içerir (Soenens ve ark, 2010). Anababaların çocukları ile ilişkiselliklerini sürdürme ve onları başarılı görme arzuları sosyo ekonomik değişkenlerden bağımsız olarak onlara attıkları anlam ve beklentiler ile ilişkili olabilir. Bununla birlikte, Türk ve Belçikalı-Türk örneğinde anne ve babanın çocuğa gösterdiği duyarlık ve özerklik desteği boyutlarında anababanın eğitim düzeyi açısından farklılaşma görülmemiştir. Benzer şekilde Belçikalı annelerin çocuğa gösterdiği özerklik desteği ve duyarlık boyutlarında annenin eğitim düzeyi açısından farklılaşma görülmemiştir. Anneler çocukları ile daha

yakın ve samimi ilişki içerisindedirler. Annelerin koşulsuz kabul ve destek düzeylerinin yüksek oluşu (Paulson ve ark., 1991; Larson ve Richards, 1994) Belçikalı-Türk, Belçikalı ve Türk annelerin özerklik desteği ve duyarlık boyutlarında davranışlarının nedensel süreçlerden etkilenmemesine bağlanabilir. Bununla birlikte Belçikalı-Türk ve Türk örneğinde babaların eğitim düzeylerinin de duyarlık ve özerklik desteği davranışlarını etkilememesi anababa eğitim düzeyinin sıcak/destekleyici anababalık davranışlarında her zaman belirgin bir farklılaşmaya yol açmadığı görüşünü destekler niteliktedir (Williams, Williams, Lopez ve Tayko, 2000; Kağıtçıbaşı 2000, 2007; Baydar, Küntay, Cemalcılar ve Gökşen, 2011). Özellikle toplulukçu kültürlerde aile içi ilişkilerin sıcaklığı ve desteğin kültürel yapının bir parçası olması nedeniyle anababa eğitim durumu, gelir düzeyi gibi sosyoekonomik etmenlerin anababalık davranışlarını farklılaştırmadığı görülmüştür (Baydar ve ark, 2011). Buna karşılık Belçikalı babaların eğitim düzeylerine paralel olarak özerklik desteği uygulamalarının da arttığı görülmüştür. Belçikalı babaların eğitim düzeyleri çocuklarının özerk ve kendine yetebilen bireyler olmasının önemine ilişkin farkındalıklarını artırıyor ve onları daha çocuk odaklı davranmaya yönlendiriyor olabilir (Nijsten, 2006; Durgel ve ark, 2009; Yağmurlu ve Sanson, 2009; Chase Landsdate ve Gordon, 1997; Bradley & Corwyn, 2002; Davis-Kean, 2005).

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, öncelikle elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılabilecek genel sonuçlar ele alınmış, ardından bu sonuçlara dayalı olarak önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Sonuçlar

Sonuçlar anababalık davranışlarında kültürel bağlam etkisi, ergenin cinsiyeti ve yaşının etkisi ve anne baba eğitim düzeyi etkisi altında toplanarak açıklanmıştır.

Bu araştırmada anababalık davranışlarının kültürel bağlama göre gösterdiği farklılıklara ilişkin bulgular Belçikalı-Türk anababaların, Türk ve Belçikalı anababalara kıyasla daha fazla bağlılık ve başarı odaklı psikolojik kontrol uyguladığını göstermiştir. Algılanan psikolojik kontrolün yönü açısından bulgular incelendiğinde Türk ve Belçikalı-Türk ergenlerin daha fazla bağlılık odaklı psikolojik kontrol algılarına, Belçikalı ergenlerin daha fazla başarı odaklı psikolojik kontrol algıladıkları görülmüştür. Bulgular anababa desteği açısından değerlendirildiğinde, destek davranışlarını en fazla algılayanların Türk ergenler olduğu sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte duyarlık alt boyutunda Belçikalı-Türk ve Belçikalı ergenlerin annelerine, Türk ve Belçikalı-Türk ergenlerin ise babalarına ilişkin algılarının benzerlik gösterdikleri saptanmıştır. Benzer şekilde Belçikalı ergenlerin, anne ve babalarından özerklik desteğini hemen hemen aynı düzeyde algılayanlar, Türk ergenlerin özerklik desteğini en fazla annelerinden, Belçikalı-Türk ergenlerin ise babalarından algıladıkları görülmüştür.

Anababalık davranışlarında cinsiyet etkisine ilişkin bulgular anababadan algılanan psikolojik kontrol boyutunda Belçikalı-Türk örnekleminde cinsiyet etkisinin olmadığını göstermektedir. Türk ve Belçikalı örnekleminde ise erkek ergenler psikolojik kontrol uygulamalarını kızlardan daha fazla algıladıklarını belirtmişlerdir. Belçikalı erkek ergenler her iki psikolojik kontrol boyutunu da yüksek derecede algıladıklarını belirtirken, Türk örnekleminde erkek ergenlerin başarı odaklı psikolojik kontrolü daha fazla algıladıkları saptanmıştır. Bununla birlikte Türk ve Belçika örnekleminde kız ergenlerin annelerinden daha fazla duyarlık algıladıkları görülmüştür. Belçikalı-Türk ve Belçikalı babaların ise kız çocuklarına daha fazla özerklik desteği verdikleri görülmüştür. Algılanan anababa davranışlarında yaş etkisine ilişkin bulgular

incelendiğinde ise yalnızca Türk ve Belçikalı babaların gösterdikleri destek davranışlarının yaşa göre değiştiği görülmüştür. Yaş arttıkça Türk babaların gösterdiği duyarlılığın azaldığı, Belçikalı babaların ise özerklik desteği uygulamalarının arttığı saptanmıştır. Son olarak bu araştırmada algılanan anababalık davranışlarında anababa eğitim düzeyi etkisine ilişkin bulgular incelendiğinde yalnızca Belçikalı babaların eğitim düzeylerine paralel olarak özerklik desteği uygulamalarının da arttığı görülmüştür.

Özetle bu çalışma, çeşitli demografik değişkenleri de ele alarak anababalık davranışlarını öz kültür, baskın kültür ve kültürleşme süreci açısından incelemiş, kültürel ve nedensel süreçlerin, anababa başarı ve bağlılık odaklı psikolojik kontrol, özerklik desteği ve duyarlık davranışlarını farklılaştırdığı sonucuna varmıştır. Ergenin psikososyal uyumunun en iyi yordayıcısının anababa-ergen ilişkisinin niteliği ve kalitesi (Steinberg ve Silk, 2002) olduğu düşünüldüğünde elde edilen sonuçların ergenin gelişimsel sürecine kültürle uyumlu bir işlevsellik sağlamaya yönelik geliştirilecek çalışmalara ve uygulamalara katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

5.2. Öneriler

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulardan yola çıkılarak gelecek araştırmalar ve uygulamalar için bazı önerilere yer verilmiştir.

1. Bu çalışmanın bulgularına göre Belçikalı, Belçikalı-Türk ve Türk anababaların benzerlik gösterdikleri görülen davranışların temelinde yatan nedenler araştırılabilir.
2. Yapılan çalışmada Belçikalı ve Belçikalı-Türk örnekleminin Flaman bölgesinde temel ortaöğretim eğitimi alan, Türkiye örnekleminin ise ülkenin başkenti olan Ankara genelinde başarı düzeyi diğer liselere göre yüksek olan ergenlerden seçilmiş olması, araştırma bulgularında benzerliklerin görülme nedeni olabilir. Bu nedenle sonraki araştırmalarda toplulukçu kültür örneklemini için büyük kent yerine daha küçük şehirlerin seçilmesine dikkat edilebilir.
3. Çocuk yetiştirme davranışlarına ilişkin yapılan bazı araştırmalarda kültürler arası farklar kadar kültür içi farklılıkların da dikkatle incelenmesi gerektiği belirtilmiştir (Steinberg ve ark, 1991). Bu bağlamda aynı toplum içinde modernleşmenin etkilerine açık olan ve olmayan kesimlerde (örneğin kent ve kasabalarda) nasıl farklılık ve benzerlikler görüleceği incelenebilir.

4. Bu çalışma kapsamında anababalık davranışlarına ilişkin yapılan incelemelerde yalnızca ergen görüşü dikkate alınmıştır. Alanyazında, anababanın bildirdiği ile ergenin algıladığı anababalık davranışları arasındaki ilişkinin düşük olduğunu gösteren çalışmalara bulunmaktadır (Simons, Chao ve Conger, 2001). Bu nedenle anababa ve ergenin bildirdiği kontrol/destek uygulamaları arasındaki uyum incelenerek sonuçların genellenebilirliği artırılabilir ve kültürel farklılıkları belirlemeye açıklık kazandırılabilir.
5. Bu çalışmanın kesitsel olması nedeniyle sonraki çalışmalarda anababalık davranışlarındaki kültürel farklılıkların boylamsal bir çalışmada incelenmesi daha ayrıntılı bilgi sağlayabilir.
6. Son olarak ilgili resmi ve sivil kurum ve kuruluşlar Türk göçmenlerin yoğun olduğu bölgelere rehber öğretmenler görevlendirebilir, bu sayede veli ve çocuk profiline uygun olarak gerekli danışma ve destek hizmetleri sağlanabilir. Belçikalı, Belçikalı-Türk ve Türk ailelerde benimsenen ve kullanılan anababalık davranışlarından doğru ve faydalı olanların alınıp kullanılmasının tarafların lehine olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle bu kapsamda görevlendirilen öğretmenler geliştirilen destek ve danışmanlık programlarının içeriğini anababaların dikkatini çocuk yetiştirme sürecinde olumlu davranışlara ve ergen üzerinde sıkı kontrol yerine sağlıklı ve tutarlı bir disiplin anlayışı oluşturmanın önemine çekecek şekilde hazırlayabilir.

KAYNAKLAR

- Abadan-Unat, N. (2002). *Bitmeyen göç: Konuk işçilikten ulus-ötesi yurttaşlığa*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Ahmad, I. and Soenens, B. (2010). Perceived maternal parenting as a mediator of the intergenerational similarity of dependency and self-criticism: A study with Arab Jordanian adolescents and their mothers. *Journal of Family Psychology*, 24,756–765.
- Aksoy, A. B. (2005). Farklı kültürlerde ebeveynlik. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 333-338.
- Aydın, B. ve Öztütüncü, F. (2001). Examination of adolescents' negative thoughts, depressive mood and family environment. *Adolescence*, 36, 77-83.
- Aydın, M. Z. ve Yardım M. (2008). Belçika'da İslamofobi., İ. Aydoğan ve Faruk Yaylacı. (Ed.). *I. Uluslar arası Avrupalı Türkler Kongresi "Eğitim ve Kültür"*. Erciyes Üniversitesi Yayınları. 165 (1): 58-69.
- Baldwin, A. L. (1948). Socialization and the parent-child relationship. *Child Development*, 19(3), 127-136.
- Barber, B. K. (1996). Parental psychological control: Revisiting a neglected construct. *Child Development*, 67, 3296-3319.
- Barber, B. K. (2002). Reintroducing parental psychological control. B. K. Barber (Ed.), *Intrusive parenting: How psychological control affects children and adolescents* (pp.3–13). Washington, DC: American Psychological Association
- Barber, B. K., and Harmon, E. L. (2002). Violating the self: parental psychological control of children and adolescents. B. K. Barber (Ed.), *Intrusive parenting: How psychological control affects children and adolescents* (pp.15-52). Washington, DC US: American Psychological Association.
- Barber, K. B., Maughan, S. L. and Olsen, J. A. (2005). Patterns of parenting across adolescence. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 108, 5-16.
- Barber, B. K., and Xia, M. (2013). The centrality of control to parenting and its effects. A. S. Morris, R. E. Larzelere, ve A. W. Harrist (Ed.), *New directions for authoritative parenting*. (s.61-87). Washington, D. C., American Psychological Association Press
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative control on child behavior. *Child Development*, 37, 887-907.
- Baumrind, D. (1967). Child Care Practices Antecedent Three Patterns of Preschool Behavior, *Genetic Psychology Monographs*, 75(1), 43-88.
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95.
- Batson, C. D. (1990). How social an animal?: The human capacity for caring. *American Psychologist*, 45, 336-346.

- Barnes, G. M., Reifman, A. S., Farrell, M. P. and Dintcheff, F. (2000). The effects of parenting on the development of adolescent and alcohol misuse: A six wave latent growth model. *Journal of Marriage and the Family*, 62, 175-186.
- Baydar, N., Akçınar, B. ve İmer, N. (2012). Çevre, Sosyoekonomik Bağlam ve Ana Babalık. M. Sayıl, ve B. Yağmurlu (Ed). *Ana Babalık: Kuram ve Araştırma*, 81-127. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Baydar, N., Greek, A. and Gritz R. M. (1999). Young mothers time spent at work and time spent caring for children. *Journal of Family and Economic Issues*, 20(1), 61-84.
- Baydar, N., Küntay, A., Cemalcılar, Z. ve Gökşen, F. (2011) *Türkiye’de Erken Çocukluk Gelişim Ekolojiler Araştırması Klavuzu*. İstanbul: Koç Üniversitesi ve TEÇGE çalışması
- Baysu, G. ve Phalet, K. (2014). Avrupalı İkinci Nesil Türk Göçmenlerin Okul Başarısı. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17 (34), 36-49.
- Bean, R. A., Bush, K. R., Mc Kenry P. C., and Wilson, S. M. (2000). The impact of parental support, behavioral control, psychological control on the academic achievement and self-esteem of African American and European American Adolescents. *Journal of Adolescent Research*, 18, 523-541.
- Becker, W. C. (1964). Consequences of different kinds of parental discipline. M. L. Hoffman ve L. W. Hoffman (Eds.). *Review of child development research* (1) (s. 169-208). New York: Russell Sage Foundation.
- Berry, J. W. (1992). Acculturation and adaptation in a new society. *International Migration*, 30, 69-85.
- Berry, J. W. (2010). Kültürlenme ve Çok-kültürlülüğü Anlamak ve Yönetmek. S. Bekman, ve A. Aksu-Koç (Ed)., *İnsan Gelişimi, Aile ve Kültür: Farklı Bakış Açıları*. (s.275-286). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları
- Black, A. E., and Deci, E. L. (2000). The effects of instructors’ autonomy support and students’ autonomous motivation on learning organic chemistry: A self-determination theory perspective. *Science Education*, 84, 740-756.
- Blatt, S. J. (2004). *Experiences of depression: Theoretical, clinical, and research perspectives*. Washington, D. C.: American Psychological Association.
- Blos, P. (1979). *The adolescent passage*. New York: International Universities Press.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Bogensneider, K. and Pallock, L. (2008). Responsiveness in parent/adolescent relationships: Are influences conditional? Does the reporter matter? *Journal of Marriage and Family*, 70, 1015-1029.

- Bogenschneider, K., Wu, M.-Y., Raffaelli, M. and Tsay, J. C. (1998). Other teens drink, but not my kid: Does parental awareness of adolescent alcohol use protect adolescents from risky consequences? *Journal of Marriage and the Family*, 60, 356–373.
- Bornstein M.H. and Cote L.R. (2006). Parenting cognitions and practices in the acculturative process. Bornstein MH, Cote LR, editors. *Acculturation and parent–child relationships: Measurement and development* (s. 173-196). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Bornstein, M. H., Hahn, C.-S., Suwalsky, J. T. D. and Haynes, O. M. (2003). Socioeconomic status, parenting, and child development: The Hollingshead Four-Factor Index of Social Status and the Socioeconomic Index of Occupations. M. H. Bornstein ve R. H. Bradley (Ed.). *Socioeconomic Status, Parenting, and Child Development* (s.29-82). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Bowlby, J. (1979). *The making and breaking affetional bonds*. London: Tavistock.
- Bradley, R.H. and Corwyn, R.F. (2002) Socioeconomic status and child development, *Annual Review of Psychology*, 53: 371-399
- Can A. (2013). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Chao, R. K. (1994). Beyond parental control and authoritarian parenting style: Understanding Chinese parenting through the cultural notion of training. *Child Development*, 65, 1111-1119.
- Chao, R. K. (1995). Chinese and European-American cultural models of the self reflected in mothers' child-rearing beliefs. *Ethos*, 23, 328–354.
- Chao, R. K. and Aque, C. (2009). Interpretations of parental control by Asian immigrant and European American youth. *Journal of Family Psychology*, 23(3), 342–354. doi:10.1037/a0015828.
- Chase-Lansdale, P.L., and Gordon, R.A. (1996). Economic hardship and the development of 5 and 6 year-olds: Neighborhood and regional perspectives. *Child Development*, 67, 3338-3367.
- Cheah, C. S. L. and Park, S. Y. (2006). South Korean mothers' beliefs rearding aggression and social withdrawal in preschoolers. *Early Childhood Research Quarterly*, 21, 61-75.
- Chester, C., Jones, D. J., Zalot, A. and Sterrett, E. (2007). The psychosocial adjustment of African American youth from single mother homes: The relative contribution of parents and peers. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 36(3), 356-366.
- Chirkov, V. I. and Ryan, R. M. (2001). Parent and teacher autonomy-support in Russian and US adolescents: common effects on well-being and academic motivation. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32, 618–635.

- Collins WA and Laursen B. (2004). Parent adolescent relationships and influences. Lerner RM, Steinberg L. (Ed). *Handbook of Adolescent Psychology* (s.331-363). New Jersey: John Wiley and Sons. Inc.
- Conger, K. J., Conger R. D. and Scaramella, L. V. (1997). Parents, siblings, psychological control, and adolescent adjustment. *Journal of Adolescent Research*, 12, 113-138.
- Curtis, L. A. (1992). Lord, how dare we celebrate. Practical policy reform in delinquency prevention and youth investment. *Future Choices*. The Youth Policy Institute, 3,1-13: Washington, DC .,
- Çerik, Ş. (2002). *Ailelerin gençlere karşı tutumları ve gençlerin ailelerin tutumlarını algılayışlarına yönelik üniversite gençliği üzerinde bir araştırma*. Nisan 2016'da indirilmiştir. http://www.onlinedergi.com/MakaleDosyaları/51/PDF2002_13.pdf
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Darling, N. and Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113, 487- 496.
- Davis-Kean P. E. (2005). The influence of parent education and family income on child achievement: The indirect role of parental expectations and the home environment. *Journal of Family Psychology*, 19:294–304.
- Deater-Deckard, K. and Dodge, K. A. (1997). Externalizing behavior problems and discipline revisited: nonlinear effects of culture, context and gender, *Psychological Inquiry*, 8, 161-175.
- Deci, E. L. and Ryan, R. M. (2000). The ‘what’ and ‘why’ of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behaviour. *Psychological Inquiry*, 11, 227-268.
- Dekovic', M., Pels, T. and Model, S. (Eds.). (2006). *Child rearing in six ethnic families. The multi-cultural Dutch experience*. Lewiston: The Edwin Mellen Press
- Demeray, M. K. and Malecki, C. R., Davidson, L. M., Hudgson, K. K., and Rebus, P. J. (2005). The relationship between social support and student adjustment: A longitudinal analysis. *Psychology in the Schools*, 42, 691-706.
- Directorate General Statistics and Economic Information, 2010 <http://statbel.fgov.be/nl/statistiek/cijfers/bevolking/>, Mayıs 2016'da indirildi.
- Doğan, A. (2015). Bağlılık ve başarı odaklı psikolojik kontrol ölçeğinin psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesi. *Yayınlanmamış Araştırma Raporu*, Ege Üniversitesi.
- Doğan, A. ve Barman, S. (2016). Ergenlik döneminde ebeveyn kontrolü algısının incelenmesi. Poster sunum, 19. Ulusal Psikoloji Kongresi, İzmir.

- Dumont, M. and Provost, M. A. (1999). Resilience in adolescents: Protective role of social support, coping strategies, self-esteem, and social activities on experience of stress and depression. *Journal of Youth and Adolescence*, 28, 343-363. doi:10.1023/A:1021637011732
- Durgel, E. ve Yağmurlu, B. (2014). Türk Göçmen Ailelerde Sosyalleştirme Hedefleri ve Ana Babalık: Okul Öncesi Döneme Detaylı Bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17 (34), 3-12
- Durgel, E. and Van de Vijver, A. J. R. (2010). Parenting practices of Turkish immigrant and Dutch mothers in the Netherlands. 21st Biennial Meeting of International Society for the Study of Behavioral Development, July Lusaka - Zambiya.
- Durgel, E., Van de Vijver, F. J. R. and Yağmurlu, B. (2013). Self-reported maternal expectations and childrearing practices: Disentangling the role of ethnicity, immigration, and educational background. *International Journal of Behavioral Development*, 37, 35-43.
- Durgel, E. S., Yağmurlu, B., Leyendecker, B. and Harwood, R. (2009). Sociocultural influences on German and Turkish immigrant mothers' long-term socialization goals. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 40, 834-852.
- Dwairy, M. (2007). Parental inconsistency versus parental authoritarianism: association with symptoms of psychological disorders. *Journal of Youth and Adolescence*, DOI: 10.1007/s10964-007-9169-3.
- Education in Flanders Brochure, 2008;
<http://www.eui.eu/Documents/MWP/AcademicCareers/Countries/Belgium/BelgiumFlemishHigherEducation.pdf>, Mayıs 2016'da indirildi.
- Eisenberg N., Gershoff E.T., Fabes RA, Shepard S.A., Cumberland A.J. and Losoya S.H. (2001). Mother's emotional expressivity and children's behavior problems and social competence: Mediation through children's regulation. *Developmental Psychology*. 37:475-490.
- Elder, G. H. (1965). Family structure and educational attainment: A cross-national analysis. *American Sociological Review*, 30, 81-96.
- Erikson, E. H. (1969). *Ghandi's truth*. New York: W. W. Norton.
- Festinger, L. (1954). A theory of social comparison process. *Human Relations*, 8, 117-140.
- Freud, A. (1958). Adolescence. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 13:255-278. New York: International Universities Press.
- Garber, J., Robinson, N.S., and Valentiner, D. P. (1997). The relation between parenting and adolescent depression: Self-worth as a mediator. *Journal of Adolescent Research*, 12, 12-33.

- Gargurevich, R. And Soenens, B. (2015). Psychologically Controlling Parenting and Personality Vulnerability to Depression: A Study in Peruvian Late Adolescents. *Journal of Child and Family Studies*, (2015-08-20): 1-11.
- Gilligan, C. (1982). *In a different voice : psychological theory and women's development*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1982.
- Goossens, L., and Luyckx, K. (2006). *Belgium*. In *Routledge international encyclopedia of adolescence*. Europe, (3) 64–76. New York: Routledge
- Gray, M. R. and Steinberg, I. (1999). Unpacking authoritative parenting: reassessing a multidimensional construct. *Journal of marriage and family*, 61, 574-587.
- Greenberger E., O'Neil R. and Nagel S.K. (1994). Linking workplace and homeplace: Relations between the nature of adults' work and their parenting behaviors. *Developmental Psychology*. (30) 990–1002.
- Grolnick, W. S. (2003). *The psychology of parental control: How well-meant parenting backfires*. Manwah, NJ: Erlbaum.
- Grolnick, W. S., Kurowski, C. O., Dunlap, K. G. and Hevey, C. (2000). Parental resources and the transition to junior high. *Journal of Research on Adolescence*, 10, 465-488.
- Grolnick, W.S. and Ryan, R. M. (1989). Parent styles associated with children's self-regulation and competence in school. *Journal of Educational Psychology*, 81, 143- 154.
- Grolnick, W. S., Ryan, R. M., and Deci, E. (1991). Inner resources for school achievement: Motivational mediators of children's perceptions of their parents. *Journal of Educational Psychology*, 83, 508-517.
- Grolnick, W. S., Gurland, S. T., DeCoursey, W. and Jacob, K. (2002). Antecedents and consequences of mothers' autonomy support: An experimental investigation. *Developmental Psychology*, 38, 143-155.
- Grusec, J. E. ve Davidov, M. (2007) Socialization in the family. The roles of parents. J. E. Grusec ve P. D. Hastings (Ed.) *Handbook of socialization: Theory and research*. (s. 284-308). New York, Guilford Press.
- Gurland, S. T., and Grolnick, W. S. (2005). Perceived threat, controlling parenting, and children's achievement orientations. *Motivation and Emotion*, 29, 103-121.
- Guttman L.M. and Eccles J.S. (2007). State-environment fit during adolescence: Trajectories of family relations and adolescent outcomes. *Developmental Psychology*. 43: 522–537.
- Güngör, D. (2008). The meaning of parental control in migrant, sending, and host communities: Adaptation or persistence? *Applied Psychology: An International Review*, 57(3), 397-416.
- Güngör, D. and Bornstein, M. H. (2010). Culture- general and specific associations of attachment avoidance and anxiety with perceived parental warmth and control among Turk and Belgian adolescents. *Journal of Adolescence*, 33(5), 593-602.

- Gürkaynak, İ. (1979). *Sosyoekonomik düzey ve çocuk: psiko-ekolojik yaklaşım*. Kelaynak Yayınevi, Ankara
- Güneysu, S. (1982). *Ana-babaların çocuklarına karşı tutumları ve çocuktaki davranış problemleri*, (Yayınlanmamış bilim uzmanlığı tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Halgunseth, L. C., Ispa, J. M. and Rudy, D. (2006). Parental Control in Latino Families: An Integrated Review of the Literature. *Child Development*, 77 (5), 1282–1297.
- Haktanır, G., Aral, N., Alisinanoğlu, F., Baran, G., Başar, F., Köksal, A. ve Bulut, Ş. (1999). Türkiye’de anne-baba tutumu araştırmalarına genel bakış. II. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi Bildirileri 4-6 Kasım 1998. *Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları No:2*, 331-344.
- Hantal, B., Kağıcıbaşı, Ç., ve Ataca, B. (2006). *Does parental acceptance-rejection constitute a unidimensional construct? A Turkish-German comparison*. 1nci Uluslararası Kişilerarası Kabul ve Red Kongresi’nde sunulan bildiri. İstanbul, Türkiye.
- Harris, Y.R., Terrel, D., and Allen, G. (1999). The influence of education context and beliefs on the teaching behavior of African American mothers. *Journal of Black Psychology*, 25, 490-503.
- Heath, S. B. (1983). *Ways with words*. Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Hetherington, E.M., ve Park, R.D. (1986). *Child psychology: A contemporary viewpoint* (3ncü Basım.). Singapore: McGraw-Hill
- Hill, N. E., Bush, K. R., ve Roosa, M. W. (2003). Parenting and family socialization strategies and children’s mental health: Low-income Mexican-American and Euro-American mothers and children. *Child Development*, 74, 189–204.
- Hoff, E., Laursen, B., ve Tardif, T. (2002). Socioeconomic status and parenting. M. Bornstein Parents’ Education and Achievement 19 (Ed.), *Handbook of parenting: Vol. 2. Biology and ecology of parenting* (2nci basım, s.231-252). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum
- Hofstede, G. (1980). *Culture's Consequences: International Differences in Work-Related Values*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Hofstede, G. (2001). *Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions and Organizations across Nations*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Hortaçsu, N., Oral, A., ve Yasak-Gültekin, Y. (1991). Factors affecting relationships of Turkish adolescents with parents and same-sex friends. *The Journal of Social Psychology*, 131, 413-426.
- Hu, L. ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55.

- IBM Corp. Released 2013. IBM SPSS Statistics for Windows, Version 22.0. Armonk, NY: IBM Corp.
- Inguglia, C., Inguglia, S., Liga, F., Lo Coco, A., Lo Cricchio, M. G., Musso, P., ve diğeri. (2015). Parenting dimensions and internalizing difficulties in Italian and US emerging adult: The intervening role of autonomy and relatedness. *Journal of Child and Family Studies*. doi:10.1007/s10826-015-0228-1.
- Ispa, J. M., Fine, M. A., Halgunseth, L. C., Harper, S., Robinson, J., Boyce, L., Brooks-Gunn, J. ve Brady-Smith, C. (2004). Maternal intrusiveness, maternal warmth, and mother-toddler relationship outcomes. Variations across low-income ethnic and acculturation groups. *Child Development*, 75(6), 1613-1631.
- Iyengar, S. S., ve Lepper, M. R. (1999). Rethinking the role of choice: A cultural perspective on intrinsic motivation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76, 349–366
- İlbars, Z. (1987). Kişiliğin Oluşmasındaki Kültürel Etmenler. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 31 (1.2), 201-211. doi: 10.1501/Dtcfder_0000000352
- İmamoğlu, E. O. (1991). Aile İçinde Kadın-Erkek Roller. *Türk Aile Ansiklopedisi*. Ankara: Cilt 3, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. Ankara: Türkiye Yazarlar Birliği Vakfı.
- Joussemet, M., Koestner, R., Lekes, N. ve Landry, R. (2005). A longitudinal study of the relationship of maternal autonomy support to children's adjustment and achievement in school. *Journal of Personality*, 73, 1215-1236.
- Jöreskog, K.G. and Sörbom, D. (2004). LISREL 8.7 for Windows [Computer software]. Lincolnwood, IL: Scientific Software International, Inc.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1970). Social norms and authoritarianism: A Turkish–American comparison. *Journal of Personality and Social Psychology*, 16 (39), 444–451.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1982). Old-age security value of children: Cross-national socio-economic evidence. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 13, 29-42.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). *Family and human development across cultures: A view from the other side*. Hillsdale, NJ England: Erlbaum.
- Kağıtçıbaşı (1997). Individualism and collectivism. J. W. Berry, M. H. Segall, ve C. Kağıtçıbaşı (Ed.), *Handbook of cross-cultural psychology: Social behavior and applications* (Vol. 3, pp. 1-49). Boston: Allyn & Bacon
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2006). *An overview of acculturation and parent-child relationships*. M.H. Bornstein, ve L. R. Cote (Ed). *Acculturation and parent-child relationships: Measurement and development* (s. 319-332). Manwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2007). *Family, self, and human development across cultures, theory and applications* (2. baskı). London: Lawrence Erlbaum Associates.

- Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). *Benlik, Aile ve İnsan Gelişimi* (3. Baskı). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2012). Kültür ve Anababalık. M. Sayıl ve B. Yağmurlu (Ed). *Ana Babalık: Kuram ve Araştırma* (s. 62-67). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları
- Kağıtçıbaşı, Ç., ve Ataca, B. (2005). Value of children and family change: A three decade portrait of from Turkey. *Applied Psychology: An International Review*, 54(3), 317-137.
- Kandel, D.B. ve Andrews, K. (1987). Process of adolescent socialization by parents and peers. *International Journal of Addictions* 22: 319–342.
- Kaya, A. ve Kentel, F. (2005) *Euro-Turks: A Bridge or a Breach between Turkey and the European Union? A Comparative Study of French-Turks and German-Turks*. CEPS EU-Turkey Working Papers No. 14.
- Keller, H. (2007). *Cultures of infancy*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Kındap, Y. (2011). Kendini Belirleme Kuramı temelinde ergenlikte destekleyici ebeveynlik, akademik ve sosyal uyum ve kendini belirleme düzeyi arasındaki ilişkilerin boylamsal olarak incelenmesi. (Yayımlanmamış doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kındap, Y., Beyers, W., ve Sayıl, M. (2010). Parenting and adolescent psychosocial adjustment problems: Self determination as a mediator. Poster presented at the 4th International SDT Conference, Ghent University, Belgium.
- Kındap-Tepe, Y. ve Sayıl, M. (2012). Ebeveyn kontrolü ve ergenin sosyal işlevselliği arasındaki bağlantıda ilişkisel saldırganlığın aracı rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 27 (70), 133-137.
- Kındap, Y., Sayıl, M., ve Kumru, A. (2008). Anneden Algılanan Kontrolün Niteliği ile Ergenin Psikososyal Uyumu ve Arkadaşlıkları Arasındaki İlişkiler: Benlik Değerinin Aracı Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 23 (61), 92-107.
- Kim, S.Y., and Wong, V.Y. (2002). Assessing Asian and Asian American parenting: A review of the literature. In K. Kurasaki, S. Okazaki, and S. Sue (Ed.), *Asian American mental health: Assessment theories and methods* (s. 185-201). New York: Kluwer.
- Kline, R.B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling (3 ed.)*, New York: The rd Guilford Press.
- Klebanov, P. K., Brooks-Gunn, J., Chase-Lansdale, P. L., ve Gordon, R. (1997). Are neighborhood effects on young children mediated by features of the home environment? J. Brooks-Gunn, G. J. Duncan, ve J. L. Aber (Ed.), *Neighborhood poverty: Vol. 1. Context and consequences for children* (s. 119-145). New York: Russell Sage Foundation

- Knee, C. R., ve Uysal, A. (2011). The role of autonomy in promoting healthy dyadic, familial, and parenting relations. Chirkov, V., Ryan, R., ve Sheldon, K. (Ed.), *Human autonomy in cross-cultural contexts: Perspectives on the psychology of agency, freedom, and well-being* (s. 95-110). Netherlands: Springer. doi: [10.1007/978-90-481-9667-8_5](https://doi.org/10.1007/978-90-481-9667-8_5)
- Kurt, D., Sayıl, M., ve Kındap, Y. (2013). Ana Babanın Psikolojik Kontrolü ile Gencin Yalnızlığı Arasındaki İlişkide Kişilerarası Güven İnancı ve Bağlanmanın Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, Haziran 2013, 28 (71), 105-116.
- Kuzgun, Y. (1986). Sosyoekonomik Düzey ve Psikolojik İhtiyaçlar. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi
- Kocayörük E. (2012). The Adaptation of Perception of Parent Scale (POPS) into the Turkish Culture. *International Journal of Educational Researchers*, 3, 1-9.
- Kohn, M. L. (1977). *Class and Conformity: A Study in Values* (2. Basım). Homewood, Ill.: Dorsey Press.
- Kwak, K. (2003). Adolescents and their parents: A review of intergenerational family relations for immigrant and non-immigrant families. *Human Development*, 46, 15-36.
- Lamborn S, Mounts N, Steinberg L, ve Dornbusch S. (1991). Patterns of competence and adjustment among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent and neglectful families. *Child Development*. 62: 1049–1065.
- Larson, R. W. ve Richards, M. H. (1994). Family emotions: Do young adolescents and their parents experience the same states? *Journal of Research on Adolescence*, 4(4), 567-583.
- Leyendecker, B., Schoelmerich, A. ve Çıtlak, B. (2006). Similarities and differences among first- and second-generation Turkish immigrants in Germany. M. H. Bornstein ve L. R. Cote, (Ed.), *Acculturation and parent-child relationships: Measurement and development* (s. 297- 315). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Liebert , R.M., Paules, R.W. and Marmor, G.S. (1977). *Developmental Psychology (2nd Ed)*. Englewood Cliffs, N.J. Printice Hall
- Lim, S. L. ve Lim , B. K. (2004) Parenting style and child outcomes in Chinese and immigrant Chinese families: current findings and cross-cultural considerations in conceptualization and research. *Marriage and Family Review*, 35, 21-43.
- Maccoby, E. (1990). Gender and relationships: A developmental account. *American Psychologist*, 45, 513-520.
- Maccoby, E. E., ve Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent–child interaction. P. H. Mussen ve E. M. Hetherington (Ed). *Handbook of child psychology: Socialization, personality, and social development* (4. Baskı, s. 1-101). New York: Wiley.
- Manzi, C., Regalia, C., Pelucchi, S. ve Fincham, F. D. (2012). Documenting different domains of promotion of autonomy in families. *Journal of Adolescence*, 35, 289-298. doi: [10.1016/j.adolescence.2011.10.011](https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2011.10.011)

- Markus, H. R. ve Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological review*, 98(2), 224-253.
- McLoyd, V., Jayaratne, T. E., Ceballo, R. ve Borquez, J. (1994). Unemployment and work interruption among African American single mothers: Effects on parenting and adolescent socioemotional functioning. *Child Development*, 65, 562-589.
- McElhaney, K. B. ve Allen J. P. (2001). Sociocultural perspectives on adolescent autonomy. P. Kerig, M. Schulz ve S. T. Hauser (Ed.), *Adolescence and Beyond* (s. 161-176). Oxford: Oxford University Press.
- Manço, A.A. (2000). Belçika'da Türklerin 40 Yılı (1960-2000): Sorunlar, Gelişmeler, Değişmeler, Muğla Üniversitesi SBE Dergisi 1(1). http://turkoloji.cu.edu.tr/html/altay_manco_belcika_turkler_degismeler.htm
- Mantzouranis, G., Zimmermann, G., Biermann Mahaim, E. ve Favez, N. (2012). A further examination of the distinction between dependency-oriented and achievement-oriented parental psychological control: Psychometric properties of the DAPCS with French speaking late adolescents. *Journal of Child and Family Studies*, 21, 726-733. doi:10.1007/s10826-011-9525-5.
- Mertler, C. A. and Vannatta, R. A. (2005). *Advanced and multivariate statistical methods: practical application and interpretation*. CA: Pyrczak Publishing.
- Merttürk, N. (1985). *11-15 yaş grubu çocukların anababalarını algılayışları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.
- Mızrakçı, Ş., (1994), *Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Etki Eden Faktörler: Demografik Özellikleri, Kendi Yetiştiriliş Tarzları, Çocuk Gelişimine İlişkin Bilgi Düzeyleri ve Çocuğun Mizacına İlişkin Algıları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İzmir.
- Nacak, M., Yağmurlu, B., Durgel, E. S. ve Van der Vijver, F. J. R. (2011). Metropol ve anadolu'da anababalık: Biliş ve davranışlarda şehrin ve eğitim düzeyinin rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(67), 85-100.
- Nijsten, C. C. (2006). Coming from the East: Child rearing in Turkish families. M. Deković, T. Pels ve S. Model, (Ed.), *Child rearing in six ethnic families: The multi-cultural Dutch experience* (s.25-57). Lewiston, NY: Edwin Mellen.
- Noller, P., ve Callan, V. J. (1990). Adolescents' perceptions of the nature of their communication with parents. *Journal of Youth and Adolescence*, 19, 349-362.
- Obalar, S. ve Adalar, S. (2010). Ekolojik Bakış Açısı Ve Sosyal Kapital Kuram Çerçevesinde Öğrencilerin İlk Okuma Yazma Becerilerinin İncelenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 32: 141-168.
- Ogbu, J. (1993). Variability in minority school performance: A problem in search of an explanation. In E. Jacob ve C. Jordon (Eds.), *Minority education: Anthropological perspectives* (pp. 83-111). New Jersey: Ablex

- Oishi, S., Diener, E., Suh, E. ve Lucas, R. E. (1999). Value as a moderator in subjective well-being. *Journal of Personality*, 67, 157-184.
- Onur, B. (2012). Çocukluğun ve Çocuk Yetiştirme Tarihi. M. Sayıl ve B. Yağmurlu (Ed.). *Ana Babalık: Kuram ve Araştırma* (s. 19-59). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Okagaki, L. ve Sternberg, R. J. (1993). Parental beliefs and children's early school performance. *Child Development*, 64, 36-56.
- Oyserman, D., Coon, H. M., ve Kemmelmeier, M. (2002). Rethinking individualism and collectivism: Evaluation of theoretical assumptions and meta-analyses. *Psychological Bulletin*, 128, 3-72.
- Öngen, D. (2004). Özerklik kazanma sürecinde ergen-anne ile ergen-baba ilişkileri arasındaki farklılıklar. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 29 (13), 3-13.
- Özdemir, Y. (2009). *Ergenlik Döneminde Benlik Kurgusu Gelişiminin Kültür ve Aile Bağlamında İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özdemir, A. A. (2014) Kültür, benlik saygısı ve girişimcilik eğilimi: Amerikan ve Türk üniversite öğrencilerinde karşılaştırmalı bir çalışma. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 43 (2), 351-367.
- Paulson, S. E., Hill, J. P. and Holmbeck, G. N. (1991). Distinguishing between perceived closeness and parental warmth in families with seventh-grade boys and girls. *Journal of Early Adolescence*, 11(2), 276-293.
- Paulussen- Hoogeboom, M. C., Stams, G. J., Hermanns J. M. A., Peetsma, T. T. D. and Wittenboer van den, G. L. H. (2008). Parenting style as a mediator between children's negative emotionality and problematic behavior in early childhood. *The Journal of Genetic Psychology*, 169, 206-226. doi: 10.3200/GNTP.169.3.09- 226
- Peterson, G. W. and Hann, D. (1999). Socializing parents and children in families. In M. B. Sussman, S. K. Steinmetz and G. W. Peterson (Ed.). *Handbook of marriage and the family* (s. 327-370). New York: Plenum Press.
- Phalet, K. ve Schönplung, U. (2001). Intergenerational transmission of collectivism and achievement values in two acculturation contexts: The case of Turkish families in Germany and Turkish and Moroccan families in the Netherlands. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32, 186-201.
- Phalet K., Andriessen I. ve Lens W. (2004). How future goals enhance motivation and learning multicultural classrooms. *Educational Psychology Review*, 16, 59-89.
- Pinderhughes EE, Dodge KA, Bates JE, Pettit GS, Zelli A. (2000). Discipline responses: Influences of parents' socioeconomic status, ethnicity, beliefs about parenting, stress, and cognitive-emotional processes. *Journal of Family Psychology*, 14, 380-400.

- Plomin, Robert; DeFries, J. C. and Loehlin, John C. (1977). Genotype-environment interaction and correlation in the analysis of human behavior. *Psychological Bulletin*, 84(2): 309-322. <http://dx.doi.org/10.1037/0033-2909.84.2.309>
- Pomerantz, E. M. ve Wang, Q. (2009). The role of parental control in children's development in Western and East Asian countries. *Current Directions in Psychological Science*, 18, 285-289
- Power T.G. (2004). *Stress and coping in childhood: The parents' role. Parenting*. 4:271–317.
- Raghavan, C., Harkness, S., and Super, C. M. (2010). Parental ethnotheories in the context of immigration: Asian Indian immigrant and Euro-American mothers and daughters in an American town. *Journal of Cross Cultural Psychology*, 41, 617-632.
- Recepov, R. (2000). *Algılanan Ana-Baba Davranışları (Kültürler Arası Bir Karşılaştırma)*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi.
- Robbins, R. J. (1994). *An assessment of perceptions of parental autonomy support and control: Child and parent correlates*. (Unpublished Doctoral Dissertation), Department of Psychology, University of Rochester, New York.
- Rollins, B. G. and Thomas, D. L. (1979). Parental support, power, and control techniques in the socialization of children. In W. R. Burr, R. Hill, F. I. Nye, and I. L. Reiss (Eds.), *Contemporary theories about the family: Vol. 1. Research based theories* (pp. 317- 364). New York: Free Press
- Rosenfield, S., Vertefuille, J. ve McAlpine, D. D. (2000). Gender stratification and mental health: an exploration of dimensions of the self. *Social Psychology Quarterly*, 63 (3), 208-223.
- Rothbaum, F. and Trommsdorff, G. (2007). Do roots and wings complement or oppose one another? The socialization of relatedness and autonomy in cultural context. J. E. Grusec ve P. D. Hastings (Ed). *Handbook of socialization: Theory and research* (s.461–489). New York: Guilford.
- Russel, A. ve Saebel, J. (1997). Mother-son, mother-daughter, father-son and father-daughter: Are they distinct relationships? *Developmental Review*, 17:111-147. Doi: 10.1006/Drev.1996.0431.
- Rudy, D. and Grusec, J. E. (2006). Authoritarian parenting in individualist and collectivist groups: Associations with maternal emotion and cognition and children's self-esteem. *Journal of Family Psychology*, 20(1): 68-78.
- Ryan, R., and Deci, E. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55, 68-78
- Sam, D. and Berry, J. W. (2006). *Cambridge Handbook of Acculturation Psychology*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Sarıkaya, S. H. (2008). *Belçika Flaman Bölgesi Temel Eğitim Okulları I-VI. Sınıflarındaki Kültür Sanat Etkinliklerinin Türk Kökenli Çocuklar Açısından İncelenmesi (Anvers İli Örneği)*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara
- Sartor, C. E. and Youniss, J. (2002). The relation between positive parental involvement and identity achievement during adolescence. *Adolescence*, 37, 221-234.
- Sayıl, M. ve Kındap-Tepe, Y. (2012). Ana Babanın Kontrol Davranışları ve Ergenlik. M. Sayıl ve B. Yağmurlu (Ed.). *Ana Babalık: Kuram ve Araştırma* (s. 329-362). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Sayıl, M. ve Kındap, Y. (2013). Ergenin Anne-Babadan Algıladığı Psikolojik Kontrol: Psikolojik Kontrol Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliği. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13 (25), 62-71.
- Scabini, E., Lanz, M. and Marta, E. (1999). Psychosocial adjustment and family relationships: A typology of Italian families with a late adolescent. *Journal of Youth and Adolescence*. 28, 633-644.
- Schaefer, E. S. (1959). A circumplex model for maternal behavior. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 59, 226-235.
- Schaefer, E. S. (1965). Children's reports of parental behavior: An inventory. *Child Development*, 36, 413-424.
- Sears, R. R., Maccoby, E. E. and Levin, H. (1957). *Patterns of child rearing*. Evanston, IL: Row, Peterson.
- Sevim, S. A. (2014). Adaptation of Parent and Adolescent Versions of Leuven Adolescent Perceived Parenting Scale. *The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 27:291-300. Doi: 10.5350/DAJPN2014270402
- Sevim, S. A. (2014a). Belçika'da ve Türkiye'de Yaşayan Lise Öğrencilerinin Danışma Gereksinimleri ve Anne Babalarının Davranışlarını Algılamaları Bakımından Karşılaştırılması. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 12 (46): 122-135.
- Silk, J. S., Morris, A. A., Kanaya, T. and Steinberg, L. (2003). Psychological control and autonomy granting: opposite ends of a continuum or distinct constructs? *Journal of Research Adolescence*, 13, 113-128.
- Simons, R.L.; W. Chao; and R.D. Conger. (2001). Quality of Parenting as Mediator of the Effect of Childhood Defiance on Adolescent Friendship Choices and Delinquency: A Growth Curve Analysis. *Journal of Marriage and the Family* 63: 63-79.
- Smetana, J. G. (1989). Adolescents' and parents' reasoning about actual family conflict. *Child Development*, 60, 1052-1067.
- Steinberg, L. (1986). Latchkey children and susceptibility to peer pressure: An ecological analysis. *Developmental Psychology*, 22, 433-439.

- Steinberg, L., Elmen, J. and Mounts, N. (1989). Authoritative parenting, psychosocial maturity, and academic success among adolescents. *Child Development*, 60, 1424- 1436.
- Steinberg, L., Fletcher, A. and Darling, N. (1994). Parental monitoring and peer influences on adolescent substance use. *Pediatrics*, 93(6), 1060-1064.
- Steinberg, L., Lamborn, S., Darling, N., Mounts, N., and Dornbusch, S. M. (1994). Over-time changes in adjustment and competence among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent, and neglectful families. *Child Development*, 65, 754-770.
- Steinberg, L., Mounts, N. S., Lamborn, S. D., and Dornbusch, S. M. (1991) Authoritative parenting and adolescent adjustment across varied ecological niches. *Journal of Research on Adolescence*, 1, 19-36.
- Steinberg L, Silk J. 2002. Parenting adolescents. Bornstein MH, (Ed.) *Handbook of Parenting*, Vols. 1–4. Mahwah, NJ: Erlbaum. 2nd ed (pp.103–33))
- Sunar, D. (2009). Mothers' and fathers' child rearing practices and self esteem in three generations of urban Turkish families. Bekman, S. and Koç, A. (Ed.), *Perspectives on human development, family and culture*. (pp. 126-139) Cambridge University Press.
- Sümer, N. ve Güngör, D. (1999). The impact of perceived parenting styles on attachment styles. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(44), 61- 62.
- Soenens, B., and Beyers, W. (2012). The cross-cultural significance of control and autonomy in parent–adolescent relationships. *Journal of Adolescence*, 35, 243-248.
- Soenens B, Beyers W. and Goossens L. (2004). Leuven adolescent perceived parenting scale. Unpublished research report.
- Soenens, B., Luyckx, K., Vansteenkiste, M., Luyten, P., Duriez, B. and Goossens, L. (2008). Maladaptive perfectionism as an intervening variable between psychological control and adolescent depressive symptoms: A three-waver longitudinal study. *Journal of Family Psychology*, 22 (3), 465-474.
- Soenens, B., Park, S. Y., Vansteenkiste, M., ve Mouratidis, A. (2012). Perceived parental psychological control and adolescent depressive experiences: A cross-cultural study with Belgian and South-Korean adolescents. *Journal of Adolescence*, 35, 261–272.
- Soenenes, B. ve Vansteenkiste, M. (2005). Antecedents and outcomes of self-determination in three life domains: The role of parents' and teachers' in autonomy support. *Journal of Youth and Adolescence*, 34, 589-604.
- Soenens, B., ve Vansteenkiste, M. (2010). A theoretical upgrade of concept of parental psychological control: Proposing new insights on the basis of self determination theory. *Developmental Review*, 30, 74-99.

- Soenens, B., Vansteenkiste, M., Lens, W., Luyckx, K., Goossens, L., Beyers, W., and Ryan, R. M. (2007). Conceptualizing parental autonomy support: Adolescent perceptions of promoting independence versus promoting volitional functioning. *Developmental Psychology*, 43, 633-646.
- Soenens, B., Vansteenkiste, M., Luyckx, K. ve Goossens, L. (2006). Parenting and adolescent problem behavior: an integrated model with adolescent self-disclosure and perceived parental knowledge as intervening variables. *Developmental psychology*, 42 (2), 305.
- Soenens, B., Vansteenkiste, M., ve Luyten, P. (2010). Towards a domain-specific approach to the study of parental psychological control: Distinguishing between dependency-oriented and achievement-oriented psychological control. *Journal of Personality*, 78, 217-256.
- Soenens, B., Vansteenkiste, M. ve Sierens, E. (2009). How are parental psychological control and autonomy support related? A cluster analytic approach. *Journal of Marriage and Family*, 71, 187-202.
- Soenens, B., Vansteenkiste, M., Smits, I, Lowet, K. ve Goossens, L. (2007). The role of intrusive parenting in the relationship between peer management strategies and peer affiliation. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 28(3), 239-249.
- Symonds, P. M. (1939). *The psychology of parent child relationships*. NY: Appleton-Centruy-Crofts.
- Şanlı, D. ve Öztürk, C. (2015). Anne Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları ve Tutumlar Üzerine Kültürün Etkisi. *DEUHFED*, 8(4),240-246.
- Şener, T. (2002). *İlköğretim Öğrencilerinin Kültürel Etkinlikleri ile Özerklikleri Arasındaki İlişki*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şimşek, Ö. F., (2007). *Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş, Temel İlkeler ve Lisrel Uygulamaları*, Ekinoks Yayınları, Ankara.
- Taşdemir, N. (2006). *The relationship between vertical and horizontal individualism collectivism,religiosity, and parenting styles from perspective of parents and children*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi). ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu (1995). Ailede çocuk eğitimi araştırması: Aralık 1992 - Aralık 1993 (Yayın No. 84, ISBN: 975-19-1230-X). Ankara.
- Thompson, B. (July, 1998). *The ten commandments of good structural equation modeling behavior: A user-friendly, introductory primer on SEM*. Paper presented at the Annual Meeting of the U.S. Department of Education. Office of Special Education Program (OSEP) Project Directors' Conference, Washington
- Türkiye İstatistik Kurumu (2015). <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> son erişim tarihi: 22 Mart, 2016.

- Türkmen, M. (2011) Öznel iyi oluşun yapısı ve anababa tutumları, özsaygı ve sosyal destekle ilişkisi: Bir model sınaması. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Triandis, H. C. (1994). *Culture and social behavior*. New York: McGraw-Hill, Inc.
- Uluğtekin S. (1976). *Çocuk Yetiştirme Yöntemleri Açısından Ana-Baba çocuk İlişkileri, AnaBaba Davranışlarıyla Çocuğun Saldırganlık ve Bağımlılık Eğilimi Arasındaki ilişkilerin Araştırılması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Van Beest, M. V. ve Baerveldt, C. (1999). The relationship between adolescents' social support from parents and peers. *Adolescence*, 34(133), 193-201.
- Vansteenkiste, M., Lens, W., Soenens, B., ve Luyckx, K. (2006). Autonomy and relatedness among Chinese Sojourners and Applicants: Conflictual or independent predictors of well-being and adjustment? *Motivation and Emotion*, 30, 273–282.
- Vialatte, F.B. ve Cichocki, A. (2008). Spit Test Bonferroni Correction for EEG statistical maps. *Biological Cybernetics*, 98, 208-303.
- Von der Lippe, A. L. (1999). The impact of maternal schooling and occupation on child-rearing attitudes and behaviors in low-income neighborhoods in Cairo, Egypt. *International Journal of Behavior Development*, 23: 703-729.
- Yağmurlu, B., Köymen, S. B., ve Sanson, A. (2005). Ebeveynlerin ve çocuk mizacının olumlu sosyal davranış gelişimine etkileri: Zihin kuramının belirleyici rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 20, 1-20.
- Yağmurlu, B. ve Sanson, A. (2009). Acculturation and parenting among Turkish mothers in Australia. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 40, 361-380.
- Yaman, A., Mesman, J., Van Ijzendoorn, M. H., ve BakermansKranenburg, M. J. ve Linting, M. (2010). Parenting in an individualistic culture with a collectivistic cultural background: The case of Turkish immigrant families with toddlers in the Netherlands. *Journal of Child and Family Studies*, 19, 617-628.
- Yarrow, M., Campell, J. and Burton, R (1968). *Child Rearing*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Yılmaz, A. (2000). Anne-baba tutum ölçeği'nin güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Çocuk ve Ruh Sağlığı Dergisi*, 7(3), 160-172.
- Young, M. H., Miller., B. C., Norton., M. C: ve Hill, E. J. (1995): The effect of parental supportive behaviors on life satisfaction of adolescent offspring. *Journal of Marriage and the Family*, 57, 813-822.
- Youniss, J. ve Ketterlinus, R.D. (1987). Communication and connectedness in mother-and father-adolescent relationships. *Journal of Youth and Adolescence*, 16(3), 265-279.
- Youniss, J. ve Smollar, J. (1985). *Adolescent relations with mothers, fathers and friends*. Chicago: University of Chicago Press.

- Yörükoğlu, A. (1995). *Çocuk ruh sağlığı*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Zimmer-Gembeck, M.J. (2001). Autonomy in adolescence. J. V. Lerner ve R. M. Lerner (Ed.), *Adolescence in America: An Encyclopedia*. Denver, CO: ABC CLIO.
- Zuroff, D. C., Mongrain, M., ve Santor, D. A. (2004). Conceptualizing and measuring personality vulnerability to depression: Comment on Coyne and Whiffen (1995). *Psychological Bulletin*, 130, 489–511.
- Williams P.D., Williams A.R., Lopez M., Tayko N.P. (2000). Mothers' developmental expectations for young children in the Philippines. *International Journal of Nursing Studies*. 37, 291–301.
- Xing, X., Wang, M., Zhang, Q., He, X. ve Zhang, W. (2011). Gender differences in the reciprocal relationships between parental physical aggression and children's externalizing problem behavior in China. *Journal Of Family Psychology*, 25(5), 699-708. doi:10.1037/a0025015.

Ek 1: Katılımcı Bilgilendirme Formu

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

Tel: 0(312) 363 33 50

Faks: 0(312) 363 61 45

Sayın Katılımcı,

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı'nda Doç. Dr. Tülin Şener danışmanlığında 13-18 yaş arası gençlerin aileleri ile olan ilişkileri hakkında gençlerin neler hissettiği ve düşündüğü ile ilgili yüksek lisans tezi yürütmekteyim.

Katılmayı kabul ettiğiniz takdirde size verilen anketi yaklaşık **30 dakika** süresince dolduracaksınız. Lütfen her **sayfanın başında** yer alan talimatları dikkatlice okuyunuz. Çalışmada belirtilen maddelere **size en uygun olan** şıkkı işaretleyerek yanıt vermeniz beklenmektedir. Sizden anketi **dürüstçe ve içtenlikle** yanıtlamanızı talep ediyoruz. Soruların doğru ya da yanlış cevabı **yoktur**, hisleriniz ve düşüncelerinize en uygun şıkkı işaretlemeniz yeterli olacaktır. Ankete katılım **anonimdir**, kişisel bilgilerinizi vermenize gerek yoktur. Cevaplarınız kesinlikle **gizli** tutulacak ve bu cevaplar sadece bilimsel araştırma amacıyla kullanılacaktır (aileniz ya da öğretmenlerinizle paylaşılmayacaktır).

Araştırmayla ilgili sorularınızı aşağıdaki e-posta adresini kullanarak bize yöneltebilirsiniz. Çalışmaya katılmayı kabul ediyorsanız lütfen aşağıdaki onay kutucuğunda ilgili yeri işaretleyiniz.

Çalışmaya katılmayı **kabul ediyorum** **kabul etmiyorum**

Çalışmaya olan katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Aylin Saltürk

Eğitim Psikolojisi Bölümü Bölümü

Ankara Üniversitesi

Tel: 0(312) 363 33 50 - 3104

E-posta: asalturk@ankara.edu.tr, tsener@ankara.edu.tr

Ek 1.A: Katılımcı Bilgilendirme Formu (Felemenkçe)

UNİVERSİTEİT ANKARA

Tel: 0(312) 363 33 50

Fax: 0(312) 363 61 45

Beste,

Aan de Universiteit Ankara doen wij mit Assoc. Prof. Tülin Şener, onderzoek over de ontwikkeling van jongeren tussen 13 en 18 jaar. Deze vragenlijst gaat over de relaties die jongeren hebben met hun ouders en over wat jongeren denken over zichzelf. We nodigen je hierbij uit om mee te werken aan dit onderzoek.

Lees telkens goed de **instructies** die bij de stellingen worden vermeld. Het zal u ongeveer **30 minuten** om het vragenlijst in te vullen. De meeste stellingen moet je beantwoorden door een cijfer te **omcirkelen** dat weergeeft in welke mate een stelling voor jou waar is. Wij vragen je de stellingen **eerlijk** te beantwoorden. Er zijn geen goede of foute antwoorden, enkel je persoonlijk aanvoelen en je persoonlijke overtuiging telt. Het invullen van deze vragenlijsten verloopt **anoniem**: je hoeft je identiteit niet bekend te maken aan de onderzoekers en de gegevens die je invult komen enkel bij de onderzoekers terecht, **niet** bij leerkrachten, je ouders, of anderen.

Indien u vragen hebt over deze studie kan u altijd de hoofdonderzoeker contacteren. Controleer hieronder het juiste vakje.

Ik **ga akkoord** **ga niet akkoord** met deelname aan het onderzoek

We bedanken je van harte voor je medewerking!

Aylin Saltürk

Onderwijspsychologie van het Instituut Educatie

Universiteit Ankara

Tel: +90 (312) 363 33 50 - 3104

E-mail: asalturk@ankara.edu.tr, tsener@ankara.edu.tr

Ek 2: Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU	
Lütfen durumunuzu en iyi tanımlayan cevabı yuvarlak içine alınız (veya soruyu yanıtlayınız).	
Yaşınız: _____	Cinsiyetiniz: 1 kız 2 erkek
Sınıfınız: 1 7.sınıf 2 8. sınıf 3 9. Sınıf 4 10.sınıf 5 11. sınıf 6 12. sınıf	Doğdunuz ülke: 1 Türkiye 2 Belçika 3 Diğer:..... (isim belirtiniz)
Aile yapısı: 1 Anne-babam evli ve birlikte yaşıyorlar. 2 Anne-babam evli değil fakat birlikte yaşıyorlar. 3 Anne-babam boşandı. 4 Annem / babam vefat etti.	
Anninizin sahip olduğu en yüksek eğitim derecesi nedir? 1 ilkokul 2 liseyi bitirmedi 3 lise mezunu 4 yüksek okul 5 üniversite 6 bilmiyorum	Babanızın sahip olduğu en yüksek eğitim derecesi nedir? 1 ilkokul 2 liseyi bitirmedi 3 lise mezunu 4 yüksek okul 5 üniversite 6 bilmiyorum

Ek 2.A: Kişisel Bilgi Formu (Felemenkçe)

ACHTERGRONDGEGEVENS	
Omcirkel het cijfer dat het antwoord aanduidt dat voor jou geldt of het beste bij jou past. (Of vul aan)	
Wat is je huidige leeftijd ? _____ jaar	Wat is je geslacht ? 1 Meisje 2 Jongen
In welke studiejaar zit je? 1 1e middelbaar 2 2e middelbaar 3 3e middelbaar 4 4e middelbaar 5 5e middelbaar 6 6e middelbaar	In welk land ben je geboren ? 1 Turkije 2 België 3 Een ander land, namelijk (vul in):
Gezinsstructuur: 1 Mijn ouders zijn getrouwd en wonen samen 2 Mijn ouders zijn niet getrouwd, maar wonen toch samen 3 Mijn ouders zijn gescheiden 4 Eén van mijn ouders is overleden	
Wat is de hoogst afgemaakte opleiding van je moeder ? 1 Lager Onderwijs 2 Secundair onderwijs niet afgemaakt 3 Secundair onderwijs wel afgemaakt 4 Hoger onderwijs buiten de universiteit 5 Universiteit 6 Ik weet het niet	Wat is de hoogst afgemaakte opleiding van je vader ? 1 Lager Onderwijs 2 Secundair onderwijs niet afgemaakt 3 Secundair onderwijs wel afgemaakt 4 Hoger onderwijs buiten de universiteit 5 Universiteit 6 Ik weet het niet

Ek 3: Bağlılık Odaklı ve Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol Ölçeği

(Anne ve Baba Formu)

ANNEM ve BEN

Bu ölçekte "ANNENİZ" ile olan ilişkiniz hakkında bazı ifadeler yer almaktadır. Lütfen aşağıda verilen ifadeleri okuyunuz ve sizin ilişkinizi en iyi tanımlayan seçeneği daire içine alarak belirtiniz.

1	2	3	4	5
Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1.	Bir problemim olduğunda anneme güvenmezsem bana kendisini hayal kırıklığına uğrattığımı gösterir.			1 2 3 4 5
2.	Annem beni eskiden birlikte yapmaktan keyif aldığımız şeyleri artık yapmak istememekle suçlar.			1 2 3 4 5
3.	Evden kalıcı olarak ayrılırsam annem beni suçlu hissettirecektir.			1 2 3 4 5
4.	Bazı şeyleri onunla paylaşmak istemezsem annem bana kendisini hayal kırıklığına uğrattığımı gösterir.			1 2 3 4 5
5.	Annem sadece onun tavsiyelerine güvenirsem mutlu olur.			1 2 3 4 5

BABAM ve BEN

Bu ölçekte "BABANIZ" ile olan ilişkiniz hakkında bazı ifadeler yer almaktadır. Lütfen aşağıda verilen ifadeleri okuyunuz ve sizin ilişkinizi en iyi tanımlayan seçeneği daire içine alarak belirtiniz.

1	2	3	4	5
Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1.	Bir problemim olduğunda babama güvenmezsem bana kendisini hayal kırıklığına uğrattığımı gösterir.			1 2 3 4 5
2.	Babam beni eskiden birlikte yapmaktan keyif aldığımız şeyleri artık yapmak istememekle suçlar.			1 2 3 4 5
3.	Evden kalıcı olarak ayrılırsam babam beni suçlu hissettirecektir.			1 2 3 4 5
4.	Bazı şeyleri onunla paylaşmak istemezsem babam bana kendisini hayal kırıklığına uğrattığımı gösterir.			1 2 3 4 5
5.	Babam sadece onun tavsiyelerine güvenirsem mutlu olur.			1 2 3 4 5

Ek 3.A: Bağlılık Odaklı ve Başarı Odaklı Psikolojik Kontrol Ölçeği

(Anne ve Baba Formu - Felemenkçe)

MIJN MOEDER EN IK

Hieronder vind je een aantal stellingen of uitspraken over je vader/moeder. Omcirkel een cijfer tussen 1 (helemaal niet van toepassing) tot 5 (helemaal van toepassing) achter elke stelling.

	1	1	1	1	1
	Helemaal niet akkord	Helemaal niet akkord	Helemaal niet akkord	Helemaal niet akkord	Helemaal niet akkord
1. Als ik voor een probleem geen beroep doe op mijn moeder, toont hij zich ontgoocheld in mij	1	2	3	4	5
2. Mijn moeder verwijt me dat ik dingen die we vroeger leuk vonden nu niet meer wil doen.	1	2	3	4	5
3. Ik denk dat mijn moeder ervoor zal zorgen dat ik me schuldig zal voelen wanneer ik het huis definitief zal verlaten.	1	2	3	4	5
4. Mijn moeder toont zich teleurgesteld in mij als ik bepaalde zaken niet met hem wil delen.	1	2	3	4	5
5. Mijn moeder is slechts tevreden als ik voor advies uitsluitend op hem beroep doe.	1	2	3	4	5

MIJN VADER EN IK

Hieronder vind je een aantal stellingen of uitspraken over je vader/moeder. Omcirkel een cijfer tussen 1 (helemaal niet van toepassing) tot 5 (helemaal van toepassing) achter elke stelling.

	1	1	1	1	1
	Helemaal niet akkord	Helemaal niet akkord	Helemaal niet akkord	Helemaal niet akkord	Helemaal niet akkord
1. Als ik voor een probleem geen beroep doe op mijn vader, toont hij zich ontgoocheld in mij	1	2	3	4	5
2. Mijn vader verwijt me dat ik dingen die we vroeger leuk vonden nu niet meer wil doen.	1	2	3	4	5
3. Ik denk dat mijn vader ervoor zal zorgen dat ik me schuldig zal voelen wanneer ik het huis definitief zal verlaten.	1	2	3	4	5
4. Mijn vader toont zich teleurgesteld in mij als ik bepaalde zaken niet met hem wil delen.	1	2	3	4	5
5. Mijn vader is slechts tevreden als ik voor advies uitsluitend op hem beroep doe.	1	2	3	4	5

Ek 4: Algılanan Anababalık Davranışları Ölçeği

(Anne ve Baba Formu)

ANNEM ve BEN

Bu ölçekte "ANNENİZ" ile olan ilişkiniz hakkında bazı ifadeler yer almaktadır. Lütfen aşağıda verilen ifadeleri okuyunuz ve sizin ilişkinizi en iyi tanımlayan seçeneği daire içine alarak belirtiniz.

	1	2	3	4	5
	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. Onunla endişelerim hakkında konuştuğundan sonra kendimi daha iyi hissederim.	1	2	3	4	5
2. Bana sık sık gülümser.	1	2	3	4	5
3. Keyifsiz olduğumda beni neşelendirir.	1	2	3	4	5
4. Moralim bozuk olduğunda kendimi daha iyi hissetmemi sağlayabilir.	1	2	3	4	5
5. Benimle ilgilenir ve bana özen gösterir.	1	2	3	4	5

BABAM ve BEN

Bu ölçekte "BABANIZ" ile olan ilişkiniz hakkında bazı ifadeler yer almaktadır. Lütfen aşağıda verilen ifadeleri okuyunuz ve sizin ilişkinizi en iyi tanımlayan seçeneği daire içine alarak belirtiniz.

	1	2	3	4	5
	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. Onunla endişelerim hakkında konuştuğundan sonra kendimi daha iyi hissederim.	1	2	3	4	5
2. Bana sık sık gülümser.	1	2	3	4	5
3. Keyifsiz olduğumda beni neşelendirir.	1	2	3	4	5
4. Moralim bozuk olduğunda kendimi daha iyi hissetmemi sağlayabilir.	1	2	3	4	5
5. Benimle ilgilenir ve bana özen gösterir.	1	2	3	4	5

Ek 4.A: Algılanan Anababalık Davranışları Ölçeği

(Anne ve Baba Formu-Felemenkçe)

MIJN MOEDER EN IK

Hieronder vind je een aantal stellingen of uitspraken over je vader/moeder. Omcirkel een cijfer tussen 1 (helemaal niet van toepassing) tot 5 (helemaal van toepassing) achter elke stelling.

1	2	3	4	5
Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Neutral	Akkoord	Helemaal wel akkoord
1.	Mijn moeder maakt dat ik me beter voel nadat ik mijn zorgen met hem besproken heb.			1 2 3 4 5
2.	Mijn moeder glimlacht vaak naar mij.			1 2 3 4 5
3.	Mijn moeder vrolijkt me op als ik droevig ben.			1 2 3 4 5
4.	Mijn moeder kan ervoor zorgen dat ik me beter voel als ik van streek ben.			1 2 3 4 5
5.	Mijn moeder geeft mij veel zorg en aandacht.			1 2 3 4 5

MIJN VADER EN IK

Hieronder vind je een aantal stellingen of uitspraken over je vader/moeder. Omcirkel een cijfer tussen 1 (helemaal niet van toepassing) tot 5 (helemaal van toepassing) achter elke stelling.

1	2	3	4	5
Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Neutral	Akkoord	Helemaal wel akkoord
1.	Mijn vader maakt dat ik me beter voel nadat ik mijn zorgen met hem besproken heb.			1 2 3 4 5
2.	Mijn vader glimlacht vaak naar mij.			1 2 3 4 5
3.	Mijn vader vrolijkt me op als ik droevig ben.			1 2 3 4 5
4.	Mijn vader kan ervoor zorgen dat ik me beter voel als ik van streek ben.			1 2 3 4 5
5.	Mijn vader geeft mij veel zorg en aandacht.			1 2 3 4 5

Ek 5: Araştırma Kapsamında Kullanılan Ölçeklerin Kullanım İzin Belgesi

Letter Seeking Permission to Use Survey/Questionnaire Tool

01/02/2016

Name: Aylin Saltürk
University: Ankara University
Institution: Educational Sciences
Department: Educational Psychology
Address: Cemal Gürsel Avenue, 06590-Cebeci
Ankara-Turkey

Dear Prof. Bart Soenens:

I am a M.A. student from Ankara University and in the process of writing my dissertation, under the direction of my mentor Assoc. Prof. Tülin Şener, who can be reached at (+90) 312-363-3350 or by email at sener@education.ankara.edu.tr.

I would like your permission to use the **Dependency-Oriented and Achievement-Oriented Psychological Control Scales** instrument in my research study. I would like to use and print your survey under the following conditions:

- I will use the surveys only for my research study and will not sell or use it with any other activities.
- I will include the copyright statement on all copies of the instrument.
- I will send a copy of my completed research study to your attention upon completion of the study.

If these are acceptable terms and conditions, please indicate your approval of this request by signing the letter where indicated below. Thank you.

Very truly yours,

Aylin Saltürk

PERMISSION GRANTED FOR THE USE REQUESTED ABOVE:

BART SOENENS

Date: Feb, 1, 2016

Ek 6: Belçika'da Uygulama Yapılan Okullardan Alınan
Araştırma İzin Belgeleri

Request for Permission to Conduct Research in Schools

20/05/2016

Name: Aylin Saltürk
University: Ankara University
Institution: Educational Sciences
Department: Educational Psychology
Adress: Cemal Gürsel Avenue, 06590 Cebeçi, Ankara-Turkey
Tel: 0(312) 363 33 50
Fax: 0(312) 363 61 45

Dear Sir/Madam,

I am a registered Master's student in the Department of Educational Psychology at Ankara University, Turkey. The research I wish to conduct for my Master's thesis involves the comparison of Turkish adolescents with Belgian adolescents in regard to their perceived parental control and perceptions about their parents' behaviors. This research will be conducted under the supervision of Assoc. Prof. Tülin Şener (Ankara University) and Prof. Dr. Bart Soenens (Ghent University).

I am hereby seeking your consent to approach our survey in your institution to provide participants for this research. To assist you in reaching a decision, I have attached to this letter a copy the research instruments which I intend using in my research.

Should you require any further information, please do not hesitate to contact me or my supervisor(s). Our contact details are as follows:

Main researcher: Aylin Saltürk salturkaylin@gmail.com

Supervisor(s): Assoc. Prof. Tülin Şener tuinsener72@yahoo.com

Prof. Dr. Bart Soenens bart.soenens@ugent.be

Upon completion of the study, I undertake to provide you with a bound copy of the dissertation.

If these are acceptable terms and conditions, please indicate your approval of this request by signing the letter where indicated below. Thank you for the time and consideration.

Very truly yours,

Aylin Saltürk

PERMISSION GRANTED FOR THE USE REQUESTED ABOVE

Name: JOHN CARON Date: 20/5/2016

leiepoort campus sint-hendrik

guido gezellelaan 105 - 9800 deinze
107615 311 2 44011 1

Request for Permission to Conduct Research in Schools

19/05/2016

Name: Aylin Saltürk
 University: Ankara University
 Institution: Educational Sciences
 Department: Educational Psychology
 Address: Cemal Gürsel Avenue, 06590 Cebeci, Ankara-Turkey
 Tel: 0(312) 363 33 50
 Fax: 0(312) 363 61 45

Dear Sir/Madam,

I am a registered Master's student in the Department of Educational Psychology at Ankara University, Turkey. The research I wish to conduct for my Master's thesis involves the comparison of Turkish adolescents with Belgian adolescents in regard to their perceived parental control and perceptions about their parents' behaviors. This research will be conducted under the supervision of Assoc. Prof. Tülin Şener (Ankara University) and Prof. Dr. Bart Soenens (Ghent University).

I am hereby seeking your consent to approach our survey in your institution to provide participants for this research. To assist you in reaching a decision, I have attached to this letter a copy the research instruments which I intend using in my research.

Should you require any further information, please do not hesitate to contact me or my supervisor(s). Our contact details are as follows:

Main researcher: Aylin Saltürk salturkaylin@gmail.com

Supervisor(s): Assoc. Prof. Tülin Şener tulinsener72@yahoo.com

Prof. Dr. Bart Soenens bart.soenens@ugent.be

Upon completion of the study, I undertake to provide you with a bound copy of the dissertation.

If these are acceptable terms and conditions, please indicate your approval of this request by signing the letter where indicated below. Thank you for the time and consideration.

Very truly yours,

Aylin Saltürk

BENEDICTUSPOORT
 PERMISSION GRANTED FOR THE USE REQUESTED ABOVE

Name: De heer J. B. B. B.
 Tel: 09 231 23 48 - FAX: 09 239 93 39

Date: 19 mei 2016

Hundelgemscsteenweg 93
 9050 Ledeborg

TEL: 09 231 23 48 - FAX: 09 239 93 39
campus.ledenberg@benedictuspoort.be

Ek 7. MEB'e Bağlı Okullarda Ölçek Uygulama İzin Belgesi

T.C.
ANKARA VALİLİğİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.5354112
Konu : Araştırma İzni

12.05.2016

ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜğÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 nolu Genelgesi.
b) 09/05/2016 tarihli ve 1873 sayılı yazınız.

Enstitünüz Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı Eğitim Psikolojisi yüksek lisans öğrencisi Aylin SALTÜRK'ün "**Türk, Belçikalı-Türk ve Belçikalı Ergenlerin Anababa Davranışlarını Algılamaları Açısından Karşılaştırılması**" konulu araştırma kapsamında uygulama talebi Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve uygulamanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Görüşme formunun (6 sayfa) araştırmacı tarafından uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde bir örneğinin (cd ortamında) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme (1) Şubesine gönderilmesini arz ederim.

Hasan KALELİ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

Konya yolu Başkent Öğretmen Evi arkası Beşevler ANKARA
e-posta: istatistik06@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için
Tel: (0 312) 221 02 17/135

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 0752-ab54-31fc-8d7e-e6c0 kodu ile tevit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı : Aylin SALTÜRK
Doğum Tarihi : 10.11.1990
E-Posta Adresi : salturkaylin@gmail.com
Öğrenim Durumu :

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Yüksek Lisans	Eğitim Psikolojisi	Ankara Üniversitesi	2012-2016
Yüksek Lisans	Eğitim Bilimleri ve Psikoloji Fakültesi	Ghent Üniversitesi (<i>lisansüstü değişim öğrencisi</i>)	2015-2016
Yüksek Lisans	Eğitim Felsefesi	Ankara Üniversitesi	2012- <i>devam ediyor</i>
Lisans	İngiliz Dili Eğitimi	Ufuk Üniversitesi	2008-2012

İş Deneyimi :

Unvan	Görev Yeri	Yıl
Comenius Dil Asistanı	IGS Ludwigshafen Gartenstadt, Almanya	Eylül 2012 -Haziran 2013